

PRILOGA 3 (jedro gradiva):

**PREDLOG
(EVA 2012-2430-0087)
REDNI POSTOPEK**

**ZAKON
O SKLADU ZA FINANCIRANJE RAZGRADNJE NUKLEARNE ELEKTRARNE KRŠKO TER
ODLAGANJA RADIOAKTIVNIH ODPADKOV IN IZRABLJENEGA GORIVA IZ NUKLEARNE
ELEKTRARNE KRŠKO**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Ocena stanja na področju urejanja

V tem poglavju je predstavljeno delovanje in poslovanje Sklada za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško (v nadaljnjem besedilu: sklad) pri uveljavljeni ureditvi, nato pa je podana ocena o njeni ustreznosti.

Sklad je bil leta 1994 ustanovljen z Zakonom o Skladu za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško (Uradni list RS, št. 75/94, 24/03, 47/03-uradno prečiščeno besedilo in 68/08; v nadaljnjem besedilu: ZSFR) kot pravna oseba, ki posluje v imenu in za svoj račun, in sicer za zbiranje finančnih sredstev za razgradnjo Nuklearne elektrarne Krško (v nadaljnjem besedilu: NEK) ter ureditev problema odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK. Za ta namen zbira finančna sredstva na podlagi prispevka, ki ga vanj plačuje gospodarska družba v 100% državni lasti, Gen energija, d.o.o., ki ima v lasti poslovni delež v višini polovice osnovnega kapitala družbe Nuklearna elektrarna Krško, d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: zavezanec).

Na podlagi novele ZSFR (Uradni list RS, št. 24/03) deluje v skladu s Pogodbo med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v Nuklearno elektrarno Krško, njenim izkoriščanjem in razgradnjo (Uradni list RS – mednarodne pogodbe, št. 5/03; v nadaljnjem besedilu: meddržavna pogodba).

V veljavnem zakonu o skladu je določeno, da se sredstva, zbrana v skladu, uporabljajo za financiranje storitev kot to določa Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 102/04-uradno prečiščeno besedilo, 70/08-ZVO-1, 60/11 in 74/15; v nadaljnjem besedilu: ZVISJV), za financiranje priprave in izvedbe projektov za varno in končno odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, financiranje priprave in izvedbe projekta za varno razgradnjo NEK in plačilo nadomestila lokalnim skupnostim za omejeno rabo prostora na območju jedrskega objekta na podlagi Uredbe o merilih za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora na območju jedrskega objekta (Uradni list RS, št. 143/03 in 100/08; v nadaljnjem besedilu: sUV8) oziroma Uredbe o merilih za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta (Uradni list RS, št. 92/14 in 46/15; v nadaljnjem besedilu: UV8).

Sklad zagotavlja finančna sredstva za izvajanje nalog iz prejšnjega odstavka Agenciji za radioaktivne odpadke (v nadaljnjem besedilu: ARAO) in lokalnim skupnostim.

Sredstva sklada se zagotavljajo iz razlike med lastno ceno električne energije za vsako MWh električne energije, ki je proizvedena v NEK, in je dobavljena zavezancu, ter prodajno ceno, ki jo ta dosega na trgu električne energije. Višina zneska se določi s programom razgradnje NEK ter programom odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK iz 10. člena meddržavne pogodbe. Zavezanec vplačuje sredstva v sklad mesečno. Način obračunavanja in plačevanja v sklad predpiše minister, pristojen za energijo. Zavezanec vplačuje v sklad na podlagi Navodila o načinu obračunavanja in plačevanja v sklad za financiranje razgradnje NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK (Uradni list RS, št. 53/96).

ARAO in sklad za vsako poslovno leto, v katerem se izvaja financiranje nalog, skleneta pogodbo o ureditvi

medsebojnih razmerij. S pogodbo uredita zlasti natančen obseg nalog, predvidene stroške, časovne okvire, roke za njihovo izvedbo in plačila. Pri sklepanju pogodbe morata ARAO in sklad upoštevati sprejete programe dela oziroma druge ustrezne dokumente za izvedbo nalog. ARAO mora skladu redno poročati o izvedenih dejavnostih, nastalih stroških in naložbah, pri čemer je v veljavnem zakonu o skladu predvideno, da podrobnejšo obliko in vsebino poročila ter obdobje poročanja določi minister, pristojen za finance. Če mora ARAO pri oddaji izvedbe nalog uporabljati pravila javnega naročanja, lahko sklad imenuje predstavnika v strokovno komisijo za sodelovanje v tem postopku.

Za vsako poslovno leto mora ARAO zagotoviti revizijo smotrnosti in namenskosti uporabe sredstev. Revizijo skladno z zakonom, ki ureja revidiranje, opravijo osebe, pooblaščenice za revidiranje v Republiki Sloveniji in o tem izdelajo pisno poročilo do 31. 3. v letu, ki sledi poslovnemu letu, za katero je treba zagotoviti revidiranje porabe sredstev. ARAO mora poročilo najpozneje v petnajstih dneh po prejemu predložiti skladu. Izdelana so revizijska poročila za leta od 2008 naprej, ko je bila sprejeta novela ZSFR (Uradni list RS, št. 68/08).

ARAO mora zagotoviti trajno hrambo celotne dokumentacije za izvedbo nalog, ki jih financira sklad, ter mu na njegovo zahtevo vselej izročiti njene originale ali kopije. Sklad mora trajno hraniti periodična poročila o izvajanju nalog in financiranju, revidirana letna poročila in poročila o revidiranju smotrnosti in namenskosti uporabe sredstev.

Sklad od leta 2004 na podlagi Uredbe o merilih za določitev nadomestila zaradi omejene rabe prostora na območju jedrskega objekta (Uradni list RS, št. 134/03 in 100/08; v nadaljnjem besedilu: sUV8) plačuje lokalnim skupnostim nadomestilo zaradi omejene rabe prostora zaradi načrtovanja odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov na podlagi odločb, ki jih v ta namen izdajo lokalne skupnosti. Do leta 2009 so bile to občine Krško, Kostanjevica na Krki (samo 2007 in 2009), Brežice, Sevnica, od leta 2010 dalje pa Krško, Kostanjevica na Krki, Brežice in Kozje. Na podlagi Uredbe o merilih za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta (Uradni list RS, št. 92/14 in 46/15; v nadaljnjem besedilu: UV8) pa je do nadomestila zaradi odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov upravičena samo občina Krško, to je lokalna skupnost, na ozemlju katere bo to zgrajeno.

Sklad upravlja upravni odbor, ki ima predsednika in štiri člane. Predsednika in dva člana imenuje in razrešuje Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor), enega Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) in enega občina Krško. Delo sklada nadzoruje nadzorni odbor, ki ima predsednika in devet članov. Njegove člane imenuje in razrešuje državni zbor. Nadzorni odbor sklada o poslovanju sklada enkrat letno poroča državnemu zboru. Sklad zastopa in njegovo poslovanje vodi direktor, ki ga imenuje vlada.

Finančno poslovanje sklada nadzira organizacija, ki je pooblaščenica za opravljanje ekonomsko finančne revizije javnih financ.

Upravni odbor sprejme statut sklada, s katerim se uredijo: notranja organizacija in način poslovanja sklada, pooblastila za zastopanje, naloge in mandat članov upravnega in nadzornega odbora in direktorja ter druga pomembna vprašanja v zvezi z organizacijo in poslovanjem sklada.

K statutu sklada, k naložbeni politiki, k finančnemu načrtu, k zaključnemu računu in poročilu o poslovanju daje soglasje vlada, razen če zakon, ki ureja izvrševanje proračuna, kar je bilo upoštevano za leti 2015 in 2016, ne ureja drugače.

Sredstva sklada se smejo, ob upoštevanju varnosti in donosnosti naložb, vlagati v vrednostne papirje, depozite in druge varne naložbe, zagotovljena pa mora biti varnost naložb, razpršenost naložb in vzdrževanje donosnosti, kakor jo zahteva zadnja revizija programa razgradnje NEK in programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Upravni odbor sklada mora s premoženjem sklada upravljati v skladu s pravili, ki veljajo za ravnanje s sredstvi javnih financ.

Sklad ima v lasti prostore, opremo in sredstva, potrebna za delo, ki jih kupuje v svojem imenu in za svoj račun.

Poslovanje sklada ni podrobneje opredeljeno niti v sistemskem zakonu o javnih skladih ali gospodarskih družbah in podzakonskih aktih povezanih z njimi, niti v kakšnem drugem predpisu, in posluje kot pravna

oseba »sui generis«.

V veljavni zakonodaji položaj sklada ni ustrezno urejen, ker:

- ne deluje v organizacijski obliki, ki bi omogočala vzpostavitev in izvajanje učinkovitega nadzora nad poslovanjem sklada,
- ureditev pristojnosti in nalog ustanovitelja ter posameznih organov sklada nista določena na način, ki bi zagotavljal učinkovit nadzor upravljanja s sredstvi sklada,
- obstoječa ureditev ne opredeljuje nalog in pristojnosti ministrstva, pristojnega za energijo, za izvajanje nadzora nad skladom,
- na podlagi predpisanega načina določitve prispevka za razgradnjo NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK zaradi spremembe izhodiščnih predpostavk za njegov izračun, obstaja tveganje, da ne bo mogoče zbrati zadostnih sredstev za razgradnjo NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK v ustreznem času,
- v ZSFR niso opredeljene lastnosti in parametri naložb, v katere lahko sklad vlaga svoja sredstva in niso podrobneje opredeljena načela vlaganja sredstev sklada, kakor tudi ne omejitve glede vrste in količine sredstev, ki se smejo nalagati v posamezne vrednostne papirje,
- v ZSFR ni določeno, kolikšno donosnost mora pri svojem poslovanju dosegati sklad, v katerem obdobju jo mora doseči in pod kakšnimi pogoji lahko predpisano donosnost dosega,
- ni vzpostavljen ustrezen nadzor nad pripravo in izvajanjem naložbenih politik sklada, zaradi česar so te omogočale preveč tvegane naložbe,
- v svojih naložbenih politikah sklad ni ustrezno opredelil načina merjenja donosnosti svojega portfelja, načel, na podlagi katerih je nameraval nalagati sredstva v naložbe, pogojev vlaganja sredstev v naložbe ter ni prikazal vpliva načrtovane strukture naložb na zahtevano donosnost, ki si jo je zastavil za cilj svojega poslovanja,
- ciljev svojega poslovanja ne načrtuje celovito, saj jih načrtuje zgolj v povezavi z doseganjem (tržne) donosnosti portfelja sklada (na letni ravni), ne pa tudi v povezavi z zagotavljanjem namenske in smotrne rabe svojih sredstev, čeprav sta obe področji ključni za njegovo poslovanje,
- ZSFR določa revizijo smotnosti in namenskosti porabe sredstev iz sklada, pri tem pa način revidiranja ni opredeljen,
- ni vzpostavil ustreznega nadzora nad namensko in smotno porabo sredstev, ki jih je izplačeval ARAO, saj ni ustrezno preverjal izplačevanja sredstev izvajalcem glede na predmet sklenjenih pogodb,
- ni zagotovljen ustrezen nadzor nad namenskostjo poslovanja sklada, saj je izplačeval dotacije neprofitnim organizacijam in društvom, česar ZSFR ne omogoča,
- kadrovska struktura zaposlenih v skladu glede na njegove naloge in pristojnosti ni ustrezna,
- poraba skladovih sredstev za razgradnjo NEK, za odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK ter umeščanje in gradnjo odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov ni ustrezno evidentirana,
- z ZSFR ni urejeno, da bi izplačila iz sklada sledila znesku zbranih sredstev kot je predvideno v veljavnem Programu za razgradnjo NEK in odlaganje NSRAO in IJG,
- s predpisi niso urejeni pogoji poslovanja sklada pri zbiranju in upravljanju z zbranimi sredstvi,
- pri uveljavljeni ureditvi ministrstvo, pristojno za energijo, in vlada ne spremljata ustrezno odločitev ciljev sklada in njihovo uresničevanje ter ne ukrepata, če cilji niso bili doseženi.

Ocena je obrazložena v okviru ugotovitev pri spremljanju izvajanja veljavnega predpisa.

Navedba predpisov, ki urejajo to področje

Zakon, ki ureja financiranje razgradnje NEK, financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov iz NEK in ravnanja z izrabljenim gorivom iz NEK ter določa ustanovitev sklada, je veljavni ZSFR.

Drugi nacionalni predpis je ZVISJV, ki ureja ravnanje z radioaktivnimi odpadki v Republiki Sloveniji in financiranje dejavnosti. Zakon, ki je bil sprejet že v letu 2002, je določil zavezanca za plačilo stroškov za ravnanje z radioaktivnimi odpadki, ki jih plača njihov povzročitelj, če pa ta ni znan, pa odgovornost zanje prevzame država. Za ravnanje z radioaktivnimi odpadki je pomembna določba 95. člena ZVISJV, ki določa, da je ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom (v skladu z novelo ZVISJV iz leta 2015 tudi priprave na gradnjo in gradnja odlagališč) iz jedrskih objektov za proizvodnjo energije obvezna državna gospodarska javna služba, in da se storitve državne gospodarske javne službe odlaganja

radioaktivnih odpadkov iz NEK financirajo iz sredstev namenskega sklada, ki je ustanovljen z ZSFR.

V mesecu marcu 2003 je bil dopolnjen 141. člen ZVISJV, ki določa, da mora Vlada Republike Slovenije pripraviti nacionalni program ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom ter zagotoviti izbiro lokacije odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov najkasneje do leta 2008 in pridobiti dovoljenje za obratovanje odlagališča najkasneje do leta 2013. V nadaljevanju zakon določa, da če drug zakon ali meddržavna pogodba izključuje upoštevanje tega roka, ali se izvaja na način, da ti roki niso upoštevani, je vlada dolžna predlagati spremembe takega zakona ali začeti postopek za odpoved take pogodbe.

Državni zbor je v mesecu februarju 2006 sprejel Resolucijo o Nacionalnem programu ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom za obdobje 2006-2015 (Uradni list RS, št. 6/06; v nadaljnjem besedilu: ReNPROJG). V njej je določeno, da se v obdobju njegove veljavnosti načrtuje gradnja odlagališča polovične zmogljivosti za slovenski del odpadkov iz NEK ter za odpadke drugih slovenskih povzročiteljev. Hkrati se omogoči tehnično zasnovo in gradnjo odlagališča z zmogljivostjo, primerno za odlaganje vseh nizko in srednje radioaktivnih iz NEK, če bi bil sprejet dogovor z Republiko Hrvaško.

V ReNPROJG je obravnavano tudi financiranje gradnje odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov, in sicer v poglavju 9.5: »Gradnja in obratovanje odlagališča se financirata iz sredstev, zbranih v skladu in, če bo šlo za odlagališče vseh nizko in srednje radioaktivnih odpadkov iz NEK, tudi iz sredstev pogodbene partnerice Republike Hrvaške. Odlaganje odpadkov drugih povzročiteljev radioaktivnih odpadkov se obračuna skozi investicijski vložek države, izražen v ustrezno revaloriziranih sredstvih, s katerimi ta že vse od ustanovitve leta 1991 financira delovanje ARAO za potrebe načrtovanja in gradnje odlagališča« in v poglavju 10.4: »Nosilec vseh dejavnosti je ARAO, pri čemer se projekt odlagališča financira iz proračuna in sklada, kjer je sklad glavni finančni vir, ker pokriva večinski delež predvidenih stroškov, proračun pa pokriva le stroške, ki jih ARAO potrebuje za opravljanje svojih dejavnosti v zvezi s tem projektom.«

Državni zbor je 22. 4. 2016 na 18. redni seji sprejel Resolucijo o nacionalnem programu ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom za obdobje 2016-2025 (Uradni list RS, št. 31/16; v nadaljnjem besedilu: ReNPRRO16-25), ki nadomešča in obenem nadgrajuje v letu 2006 sprejeto ReNPROJG. Vsebuje tako politiko ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom kot tudi programe (konkretne ukrepe) za doseg zastavljenih ciljev. Glavni cilj strategije je zaščita ljudi in okolja pred nepotrebni škodljivimi učinki ionizirajočih sevanj zaradi ravnanja z radioaktivnimi odpadki. Končni cilj je odlaganje radioaktivnih odpadkov v odlagališča, ki bodo varna za vse bodoče generacije. ReNPRRO16-25 s tem ciljem določa robne pogoje za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, usmerja dejavnosti glavnih jedrskih in sevalnih objektov na področju ravnanja z radioaktivnimi odpadki, se dotakne potrebne znanstveno raziskovalne dejavnosti, financiranja in komuniciranja z javnostmi. Temelji na določbah ZVISJV, usklajena je z določili meddržavne pogodbe, njena vsebina pa v celoti izpolnjuje zahteve Direktive Sveta 2011/70/EURATOM z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki.

V ReNPRRO 16-25 je v poglavju 2.7 obravnavano financiranje ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom v Republiki Sloveniji, kjer je predvideno, da so za financiranje dejavnosti ravnanja z njimi v Republiki Sloveniji zagotovljeni trije glavni viri: sredstva, ki jih na osnovi programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK in določil ZSFR vplačuje zavezanec za plačilo prispevka za razgradnjo NEK ter odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK (v nadaljnjem besedilu: prispevek), plačila nadomestila uporabnikov javne službe malih povzročiteljev radioaktivnih odpadkov in sredstva iz državnega proračuna. Pri tem je določeno, da se odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK financira izključno iz sredstev sklada. Stroški ARAO za pripravo na gradnjo, gradnjo, obratovanje, zapiranje in dolgoročni nadzor ter vzdrževanje odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov, za načrtovanje in izvedbo končne rešitve ravnanja z izrabljenim gorivom in za načrtovanje in izvedbo razgradnje NEK, se financirajo iz sklada, stroški dela in materiala pa so delno financirani iz proračuna Republike Slovenije.

Na podlagi Pravilnika o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 46/03), Pravilnika o vodenju registra neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov ter postopkih odpiranja in zapiranja računov (Uradni list RS, št. 126/07, 78/08, 126/08, 58/09-ZPlaSS, 109/09, 59/10-ZOPSPU in 67/10) in Registra neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov z dne 15. 10. 2016 je sklad uvrščen v tip B,

skupina IV/2 javni sklad, podskupina 4.2., šifra: 96059. Zaradi navedenega se v povezavi z Zakonom o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2016 in 2017 (Uradni list RS, št. 96/15; v nadaljevanju: ZIPRS1617) obravnava kot posredni proračunski uporabnik. Za sklad se upošteva določbe drugega odstavka 60. člena, kjer je določeno, da mora predstojnik neposrednega uporabnika proračuna države ali občine posrednim uporabnikom proračuna iz svoje pristojnosti posredovati izhodišča za pripravo finančnih načrtov posrednih uporabnikov v 15 dneh po objavi tega zakona v Uradnem listu Republike Slovenije. V skladu z določili petega in šestega odstavka 60. člena ZIPRS1617 pa mora predstojnik posrednega uporabnika proračuna svoj finančni načrt pripraviti skladno z izhodišči, ga sprejeti in ga, ne glede na določbe drugih zakonov, najkasneje v roku 30 dni po prejemu izhodišč posredovati v soglasje pristojnemu ministru. Ob sprejetju programa dela in finančnega načrta mora, skladno z 62. členom ZIPRS1617, sprejeti tudi kadrovski načrt, ki mora biti usklajen s finančnim načrtom. Organu, ki je izdal soglasje k finančnemu načrtu in programu dela, mora sklad v soglasje posredovati tudi letno poročilo.

V Odloku o preoblikovanju javnega podjetja Agencija za radioaktivne odpadke p.o., Hajdrihova 2, Ljubljana v javni gospodarski zavod (Uradni list RS, št. 45/96, 32/99, 38/01 in 113/09; v nadaljnjem besedilu: odlok) je glede financiranja ARAO določeno, da ARAO za izvajanje svoje dejavnosti pridobiva tudi sredstva iz sklada, in sicer za financiranje storitev obdelave radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva pred odlaganjem ter za odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz jedrskih objektov za proizvodnjo energije, kamor se uvrščajo naslednje dejavnosti: umeščanje in gradnja odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov, izdelava programa razgradnje ter iskanje rešitve za odlaganje izrabljenega goriva in visoko radioaktivnih odpadkov.

Pomemben predpis, ki zelo vpliva na rezultate poslovanja sklada, je UV8. UV8 ureja plačilo nadomestil lokalnim skupnostim. Na podlagi drugega odstavka 12. člena v prehodnih določbah UV8, do pridobitve gradbenega dovoljenja za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov, ki se pridobi skladno z ZVISJV, nadomestilo, namesto njegovega upravljavca, plačuje sklad.

Pred uveljavitvijo UV8 je to področje urejala sUV8. V prehodnih in končnih določbah predpisa iz leta 2003 je bilo v drugem odstavku 11. člena določeno, da je (ne glede na ostale določbe te uredbe) zavezanec za plačilo nadomestila za omejeno rabo prostora za skladiščenje nizko in srednje radioaktivnih odpadkov v NEK sklad, in sicer do sprejema državnega lokacijskega načrta v skladu s takratno prostorsko ureditvijo, oziroma do 31. 12. 2008. V skladu s tem predpisom je sklad plačeval nadomestila občinam Krško, Kostanjevica na Krki, Brežice in Sevnica. Novela uredbe iz leta 2008 je glede nadomestil uveljavila ureditev, na podlagi katere so se obveznosti iz sklada zaradi nadomestil podvojile. Sklad je postal vir financiranja za nadomestila, ki jih je lokalni skupnosti, občini Krško, plačeval zavezanec – ARAO zaradi načrtovanja odlagališča na lokaciji Vrbina v občini Krško. Hkrati pa je prav tolikšen znesek nadomestil sklad plačeval lokalnim skupnostim Krško, Kostanjevica na Krki, Brežice in Kozje na podlagi novega 10.a člena v prehodnih določbah, ki je določal, da mora nadomestilo za omejeno rabo prostora lokalnim skupnostim plačevati tudi sklad.

Ugotovitve pri spremljanju izvajanja veljavnega predpisa (predstavitev ciljev predpisa, ocena doseženih ciljev, metode oziroma merila, po katerih je opravljena ta ocena, vzroki, zakaj cilji niso bili ali niso bili v celoti doseženi)

Določbe veljavnega predpisa ne omogočajo preglednega delovanja in poslovanja sklada ter nadzora.

Vloga posameznega subjekta pri iskanju trajne in varne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, predvsem pa pri načrtovanju in gradnji odlagališča iz veljavnih zakonskih določb (tudi ostalih predpisov, ki urejajo to področje) ni pregledna in ustrezna. Razmerja med vsemi tremi subjekti - ustanoviteljem, skladom in ARAO v veljavnem zakonu niso ustrezno urejena, saj ustanovitelj (lastnik in investitor odlagališča) nima pregleda nad porabo sredstev sklada, ki jih ta za izvajanje dejavnosti namenja ARAO in za plačilo nadomestila lokalnim skupnostim.

Cilji veljavnega ZSFR so:

- zbiranje sredstev za financiranje razgradnje NEK ter odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK,
- višanje vrednosti zbranih sredstev,
- financiranje storitev, kot jih določa 95. člen ZVISJV,
- financiranje priprave in izvedbe projektov za varno in končno odlaganje izrabljenega goriva in

- radioaktivnih odpadkov iz NEK,
- financiranje priprave in izvedbe projekta za varno razgradnjo NEK,
- plačilo nadomestila za omejeno rabo prostora lokalnim skupnostim skladno z UV8,
- ureditev razmerij med sklado in ARAO,
- upoštevanje načel varnosti in razpršenosti naložbene politike ter doseganje donosnosti, kakor jo zahteva zadnja revizija programa razgradnje NEK in programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Ocena doseženih ciljev:

- sklad zbira sredstva za financiranje razgradnje NEK ter odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK na podlagi prispevka, ki ga vanj plačuje zavezanec, pri tem pa podlagi predpisanega načina določitve prispevka zaradi spremembe izhodiščnih predpostavk za njegov izračun, ne bo mogoče zbrati zadostnih sredstev za razgradnjo NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK v ustreznem času,
- višanje vrednosti zbranih sredstev ne sledi izhodiščem, ki so podana v veljavnem programu razgradnje NEK ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK,
- financiranje storitev, kot jih določa 95. člen ZVISJV, je omejeno zgolj na financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK (ni obravnavano financiranje razgradnje NEK),
- ureditev financiranja priprave in izvedbe projektov za varno in končno odlaganje izrabljenega goriva in radioaktivnih odpadkov iz NEK ne omogoča, da bi projekti potekali nemoteno in prihaja do pomembnih zamud,
- plačilo nadomestila za omejeno rabo prostora lokalnim skupnostim skladno z UV8 je urejeno z odločbami lokalnih skupnosti,
- ureditev razmerij med sklado in ARAO, da je ARAO prejemnik sredstev sklada, ni ustrezna, ker novela ZVISJV iz leta 2015 na novo določa, da je načrtovanje in gradnja odlagališča obvezna državna gospodarska javna služba, pri čemer pa je lahko pogodba o njenem izvajanju sklenjena samo med državo in ARAO, saj gre pri tovrstnih pogodbah za urejanje razmerij med državo in izvajalcem javne službe,
- upoštevanje načel varnosti in razpršenosti naložbene politike ter doseganje donosnosti, kakor jo zahteva zadnja revizija programa razgradnje NEK in programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK ni ustrezno, saj v ZSFR niso opredeljene lastnosti in parametri naložb in ni določeno, kolikšno donosnost mora pri svojem poslovanju dosegati sklad.

Ugotovitve pri spremljanju izvajanja veljavnega predpisa ter vzroki, zakaj cilji niso bili ali niso bili v celoti doseženi, so pretežno povzete iz revizij Računskega sodišča: Izbira lokacije odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov, št. 1209-3/2009/89 z dne 28. 6. 2011, Zagotavljanje sredstev za razgradnjo Nuklearne elektrarne Krško in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško, št. 1202-4/2009/99 z dne 23. 8. 2011 in Predlogu revizijskega poročila Zagotavljanje sredstev za razgradnjo Nuklearne elektrarne Krško in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško v obdobju od leta 2010 do 2014, št. 321-1/2013/66 z dne 24. 3. 2016 (v nadaljnjem besedilu: revizijska poročila).

Ocena je podana na podlagi metod in meril, ki jih je uporabilo Računsko sodišče v opravljenih revizijah.

Poleg tega cilji niso bili ali niso bili v celoti doseženi zaradi nekaterih rešitev v predpisih in strateških dokumentih Republike Slovenije na področju ravnanja z radioaktivnimi odpadki, ki so bile uveljavljene po letu 1995, kar je povzeto v nadaljevanju.

V 10. členu Odloka o ustanovitvi javnega podjetja za ravnanje z radioaktivnimi odpadki (Uradni list RS, št. 5 – 8. II. 1991) je bilo določeno, da se njegovo financiranje v času pripravljanih del zagotavlja iz proračuna, v času polnjenja odlagališča pa z obračunavanjem storitev uporabnikom odlagališča, potem pa je vlada v odloku leta 1996 določila, da ARAO za izvajanje svoje dejavnosti pridobiva tudi sredstva iz sklada, za kar takrat ni bilo podlage v nobenem zakonu. Prav tako transferji iz sklada niso bili predmet obravnave po uveljavitvi meddržavne pogodbe.

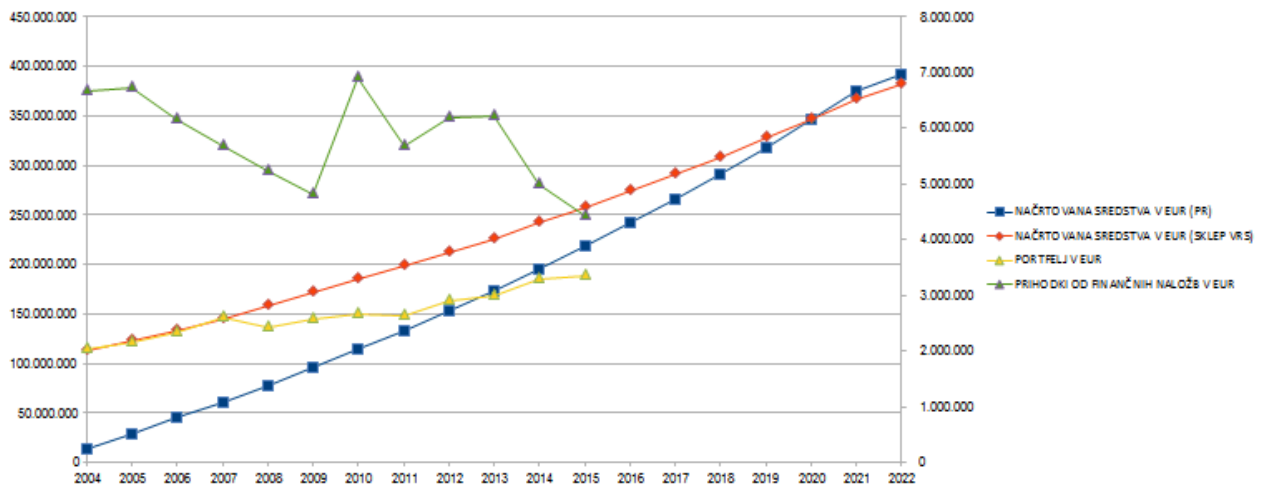
Ne glede na določbe v 11. členu meddržavne pogodbe, je nato vlada z uveljavitvijo sUV8 sklad določila za zavezanca za plačilo nadomestil lokalnim skupnostim, za kar v letu 2003 ni bilo zakonske podlage, da bi bil zavezanec za plačilo sklad. Tudi UV8 plačila nadomestil lokalnim skupnostim ne ureja na način, ki bi bil sprejemljiv glede ne določbe meddržavne pogodbe in za zavezanca za plačilo nadomestil zaradi

odlagališč radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva do pridobitve gradbenega dovoljenja določa sklad, kar je razvidno iz besedila drugega odstavka 12. člena prehodnih določb UV8.

Novela ZVISJV iz leta 2015 na novo določa, da je načrtovanje in gradnja odlagališča NSRAO obvezna državna gospodarska javna služba. Pomanjkljivost aktualne ureditve v ZSFR je, da financiranje teh nalog ureja ločeno od dejavnosti gospodarske javne službe, ki jo izvaja ARAO v skladu s 95. členom ZVISJV. V skladu z veljavno ureditvijo posebej sklepata pogodbo sklad in ARAO (za sredstva iz sklada) ter posebej ustanovitelj in ARAO (samo za sredstva iz proračuna). Pri tem pa pogodba o izvajanju gospodarske javne službe ne more biti sklenjena med skladom in ARAO, kot to izhaja iz veljavnega predpisa, saj gre pri tovrstnih pogodbah za urejanje razmerij med državo in izvajalcem javne službe.

Veljavni ZSFR določa izvedbo revizije smotrnosti in namenskosti porabe sredstev sklada, ne določa pa kriterijev za presojo smotrnosti in namenskosti porabe sredstev sklada ter postopkov, po katerih ravna sklad, če se z revizijo porabe sredstev sklada ugotovi, da uporabnik pridobljenih sredstev ni porabil smotrno in namensko in ne opredeljuje sankcij za uporabnika sredstev in za odgovorno osebo uporabnika sredstev ob ugotovljeni nenamenski in nesmotrni porabi sredstev sklada. Glede na novo ureditev v ZVISJV, je primerno, da se področje revizije smotrnosti in namenskosti porabe sredstev, ki jih za izvajanje dejavnosti prejema ARAO, uredi v predpisih, ki urejajo delovanje in poslovanje ARAO.

V veljavnem predpisu niso natančno opredeljeni parametri naložbene politike ter izvajanje nadzora nad upravljanjem s sredstvi sklada. Ni opredeljen način določitve prispevka za razgradnjo, obveznosti preverjanja ustreznosti višine prispevka in postopka za spremembo višine prispevka ob ugotovljeni neustrezni višini glede na sredstva, ki jih je treba zbrati. Prav tako ni pregledno opredeljen pojem "zahtevana donosnost", in ni jasno določeno obdobje, za katerega se donosnost ugotavlja, ni določen način njenega ugotavljanja oziroma merjenja, ni omogočena fleksibilnost njenega določanja, in niso opredeljeni dejavniki, ki vplivajo na njeno določitev. V veljavnem predpisu niso določena načela nalaganja sredstev sklada glede na namene, za katere se lahko sredstva sklada porabljajo, tako da bo mogoče zagotoviti izplačila, ko se bo začelo financiranje izgradnje odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov. Finančni instrumenti, v katere sklad lahko vlaga svoja sredstva, niso določeni. Prav tako niso opredeljeni pogoji in omejitve ter prepovedi vlaganj v te naložbe. Prihodki od obresti in dividend ter drugi prihodki ne sledijo sorazmerno trendu povečevanja portfelja sklada, kar bi bilo pričakovati, zaradi česar ocenjujemo, da sklad ne dosega namena svojega poslovanja na področju višanja vrednosti zbranih sredstev.

Slika: Načrtovana sredstva na podlagi veljavnega Programa razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG iz leta 2004 (PR), načrtovana sredstva na podlagi sklepa vlade št. 311-01/2001-21 z dne 7. 10. 2004 (sklep VRS) – leva ordinata, portfelj sklada in prihodki od obresti in dividend (prihodki od finančnih naložb) – desna ordinata na dan 31. 12. vsakega leta v EUR (vir podatkov: Letna poročila sklada za vsa leta od uveljavitve meddržavne pogodbe).

Ker sklad ciljev svojega delovanja na podlagi uveljavljene ureditve ni dosegal, je vlada v 4. točki sklepa št. 47602-31/2009/4 z dne 3. 11. 2009 naložila takratnemu Ministrstvu za gospodarstvo, da v sodelovanju z Ministrstvom za finance pripravi predlog sprememb ZSFR, ki bodo z umestitvijo sklada v pretežno pravno sistemsko rešitev javnih skladov omogočile preglednejše poslovanje in nadzor nad poslovanjem sklada.

V skladu s sklepom vlade je bil v letu 2010 pripravljen Predlog zakona o Javnem skladu za financiranje

razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško, s katerim so bila na novo opredeljena splošna izhodišča poslovanja sklada, namen, dejavnost in premoženje, zagotavljanje in uporaba sredstev, organi in poslovanje ter upravljanje namenskega premoženja in naložbena politika. Predlog zakona je bil po opravljeni javni obravnavi in medresorski uskladitvi posredovan vladi, ki ga je potrdila 30. 12. 2010 in posredovala v nadaljnjo obravnavo državnemu zboru. Predlog zakona ni bil obravnavan na plenarni seji, bil pa je uvrščen v obravnavo na Odboru za gospodarstvo, ki je obravnavo predloga zakona v soglasju z ministrstvom, pristojnim za energijo, odložil.

Poglavitni problemi oziroma vprašanja na področju urejanja (jasna opredelitev, velikost in obseg, vzrok za njihov nastanek)

(1) Opredelitev načina določitve »prispevka« in »zahtevane donosnosti«

»Prispevek« in »zahtevana donosnost« v veljavnem predpisu nista ustrezno opredeljena in določena. Veljavni predpis tudi ne določa obveznosti preverjanja ustreznosti višine prispevka in postopka za spremembo njegove višine ob ugotovljeni neustrezni višini glede na sredstva, ki jih je treba zbrati. Glede pojma "zahtevana donosnost" ni jasno določeno obdobje, za katerega se donosnost ugotavlja, ni določen način njenega ugotavljanja oziroma merjenja, in ni omogočena fleksibilnost njenega določanja, tako da bi bili opredeljeni dejavniki, ki vplivajo na njeno določitev.

Višina »prispevka« in »zahtevana donosnost« sta obravnavani v veljavnem Programu razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG, rev. 1 iz leta 2004. Pri zbiranju sredstev v obeh posebnih skladih - slovenskem in hrvaškem se kot »zahtevana donosnost« obravnava »obrestni faktor«, ki znaša 1,0429 letno.

Sklad za svojo »zahtevano donosnost« v svojih finančnih načrtih in letnih poročilih sicer obravnava obrestni faktor 1,0429 kot svojo »tržno donosnost«. V Programu razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG iz leta 2004 je predvideno, da se z uspešnim vlaganjem zagotovi vsaj 4,29 % donosnost zbranih sredstev vsako leto (predvideno je prištetje obresti ob koncu leta). Sklad tega ni dosegel v letu 2008, ko je bila tržna donosnost -11,84 %, v letu 2011, ko je bila tržna donosnost -2,20 %, v letu 2013, ko je bila tržna donosnost 3,60 % in v letu 2015, ko je bila tržna donosnost 3,20 %, ne glede na besedilo 10. člena ZSFR, kjer je glede donosnosti predvideno upoštevanje načela, da se vzdržuje donosnost, kakor jo zahteva zadnja revizija programov iz 10. člena meddržavne pogodbe. Eksplicitno »zahtevana donosnost« ni predpisana z veljavnim zakonom, drugim predpisom ali sklepom vlade.

Sedanjo višino prispevka je določila vlada na podlagi izhodišč iz veljavne revizije programov iz 10. člena meddržavne pogodbe in stanja zbranih sredstev v skladu ob koncu leta 2003, ko je bilo v slovenskem skladu zbranih 105,3 mio EUR sredstev. Zavezancu za njegovo plačilo je, s sklepom št. 311-01/2001-21 z dne 7. 10. 2004, naložila, da z naslednjim mesecem po potrditvi »Programa razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG, rev. 1« na meddržavni komisiji prične vplačevati v sklad prispevek v višini 3,00 EUR za vsako MWh električne energije, ki je proizvedena v NEK in jo ta prevzame. Na 10. seji meddržavne komisije, dne 20. 7. 2015, pa je bil sprejet sklep, da do zaključka izdelave revizij programov in njihovega sprejetja vplačila v hrvaški in slovenski sklad ostajajo na enaki ravni.

Program razgradnje NEK in program odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK je potrebno revidirati najmanj vsakih pet let. Meddržavna komisija je prvo revizijo skupnega dokumenta potrdila v letu 2005, naslednja revizija pa bi morala biti izvedena najkasneje do konca leta 2009, kar pa ni bilo realizirano. Vplačevanje prispevka v sklad še vedno poteka na podlagi izhodišč oziroma letnih anuitet, ki so bila podana v dokumentu iz leta 2004, čeprav so se od takrat močno spremenile predpostavke, v skladu s katerimi je bil dokument pripravljen.

ZSFR ne opredeljuje podrobneje pojma »zahtevana donosnost« in ne določa načina ugotavljanja oziroma njenega izračunavanja. V ZSFR ni določeno obdobje, v katerem je treba zagotavljati zahtevano donosnost ter ne določa, ali gre za povprečno donosnost, ali je zahtevano donosnost treba dosegati v posameznem letu. Računsko sodišče ocenjuje, da bi moralo pristojno ministrstvo opredeliti povprečno donosnost za obdobje, v katerem mora zbrati zadostna sredstva, zahtevano letno donosnost pa določiti na podlagi opredeljenih kriterijev, ki upoštevajo trenutno stanje na kapitalskih trgih, vplačana sredstva v sklad in odmike od načrtovanih izplačil iz sklada.

(2) Načela nalaganja sredstev sklada glede na namene, za katere se lahko njegova sredstva porabljajo,

tako da bo mogoče zagotoviti izplačila, ko se bo začelo financiranje izgradnje odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov in opredelitev finančnih instrumentov, v katere sklad lahko vlaga svoja sredstva, ter določitev pogojev in omejitev vlaganj v te naložbe

ZSFR ne predpisuje obveznosti zagotavljanja likvidnosti naložb, kar je pomembno ob dejstvu, da se iz sklada izplačujejo vedno večji zneski zaradi začetka gradnje odlagališča. Uveljavljena ureditev ne zagotavlja, da bodo ob predvidenem času, tako kot je to načrtovano v Investicijskem programu za odlagališče NSRAO, Vrbina v občini Krško, Rev. C, december 2013, ki ga je s sklepom št. 360-54/2013/29 z dne 4. 7. 2014 potrdil minister, pristojen za energijo, na razpolago zadostna sredstva.

Načrtovana struktura naložb je bila v letih 2006-2009 bolj tvegana, kot je to dopuščala takratna opredelitev, ki je določala, da so dovoljene naložbe v prvorazredne vrednostne papirje in depozite. Niso bili načrtovani donosi posameznih skupin vrednostnih papirjev, iz česar bi bila razvidna povezava z donosnostjo celotnega portfelja in posledično ugotovitev, kako bo mogoče na podlagi predvidene strukture naložb doseči zahtevani donos. Tudi Računsko sodišče je ugotovilo, da ZSFR podrobneje ne opredeljuje pojma »prvorazredni vrednosti papirji« ter pomen načel »varnost naložbe« in »razpršenost naložbe«. ZSFR prav tako ne določa načinov za doseganje zahtevanih načel varnosti in razpršenosti naložb. Ocenjuje, da bi določitev strukture naložb ter določitev omejitev glede nalaganja sredstev sklada v posamezne vrste naložb na način kot ga določa zakon, ki ureja javne sklade, ob upoštevanju predpisanega zahtevanega donosa, omogočila ustrežnejše podlage za pripravo naložbene politike.

(3) Način in obseg izvedbe revizije smotrnosti in namenskosti porabe sredstev sklada

ZSFR določa obveznost izvedbe revizije smotrnosti in namenskosti porabe sredstev, ki jih prejema ARAO. Računsko sodišče ocenjuje, da ZSFR obveznosti izvedbe revizije smotrnosti in namenskosti porabe sredstev sklada ne določa celovito, saj niso opredeljeni vsi potrebni parametri izvedbe revizije ter ne določa ustreznih kriterijev, da bi lahko sklad na podlagi opravljene revizije pridobil ustrezno informacijo o smotrnosti in namenskosti izplačanih sredstev, ker ni opredeljeno, kako naj se ta presoja opravi. Ureditev ni ustrezna, saj mora razmerja z izvajalcem javne službe urejati država.

(4) Postopki, po katerih ravna sklad, če se z revizijo smotrnosti in namenskosti porabe njegovih sredstev ugotovi, da uporabnik pridobljenih sredstev ni porabil smotrno in namensko in opredelitev sankcij za uporabnika sredstev in za odgovorno osebo uporabnika sredstev ob ugotovljeni nenamenski in nesmotrni porabi sredstev sklada

ZSFR ne določa ravnanj sklada v primeru, če njegova sredstva niso porabljena smotrno in namensko. Računsko sodišče meni, da bi moral ZSFR, ob ugotovljeni nesmotrni in nenamenski porabi, določiti sankcije za uporabnika njegovih sredstev in odgovorne osebe uporabnika teh sredstev. Ureditev ni ustrezna, saj mora razmerja z izvajalcem javne službe urejati država.

(5) Izvajanje nadzora nad poslovanjem sklada, tako da jasno in pregledno opredeli pristojnosti in odgovornosti organov sklada, pristojnega resornega ministrstva ter vlade

ZSFR vloge ministrstva, pristojnega za energijo, pri izvajanju nadzora nad delovanjem in poslovanjem sklada ne opredeljuje in ne obravnava. Sklad upravlja upravni odbor, njegovo delo pa nadzoruje nadzorni odbor, ki nadzira zakonitost dela upravnega odbora in direktorja, preverja zaključni račun in preverja poročila o poslovanju ter opravlja druge naloge v skladu s statutom, zakoni ali podzakonskimi predpisi ter enkrat letno poroča državnemu zboru. K statutu, naložbeni politiki, finančnemu načrtu ter k zaključnemu poročilu in poročilu o poslovanju je do leta 2014 dajala soglasje vlada, od leta 2015 dalje pa k finančnemu načrtu daje soglasje minister, pristojen za energijo.

ZSFR pristojnosti in nalog ustanovitelja ter posameznih organov sklada ne ureja na način, ki bi zagotavljal učinkovit nadzor upravljanja s sredstvi in nadzor nad njegovim poslovanjem. Obstoječa ureditev ne opredeljuje nalog ministrstva, pristojnega za energijo, za izvajanje nadzora. Posledično ni vzpostavljen ustrezen nadzor nad pripravo in izvajanjem naložbenih politik, zaradi česar so te v preteklosti omogočale preveč tvegane naložbe. Pristojnosti posameznih organov sicer ureja statut, niso pa ustrezno urejene odgovornosti za neizvajanje ali neustrezno izvajanje predpisanih nalog in aktivnosti. Področje delno ureja novela statuta iz leta 2014.

Izvajanje nadzora nad upravljanjem s sredstvi sklada in njegovim poslovanjem prek upravnega in nadzornega odbora v ZSFR ni vzpostavljeno tako, da bi zagotavljalo ohranjanje premoženja sklada in namensko porabo zbranih sredstev. Prav tako ni bil zagotovljen ustrezen nadzor nad namenskostjo

poslovanja sklada, saj je ta izplačeval dotacije neprofitnim organizacijam in društvom.

Upravni odbor sklada in ministrstvo, pristojno za energijo, nista vzpostavila ustreznega nadzora nad izvajanjem naložbenih politik, saj niso bili predpisani postopki za sprejemanje odločitev glede nakupov in prodaj naložb, skladu pa ni bilo treba poročati o opravljenih nakupih in prodajah naložb. Zato nadzor nad pripravo naložbenih politik ni ustrezen. Področje delno ureja novela statuta iz leta 2014.

Upravni odbor sklada je novembra 2009 dopolnil Pravilnik o upravljanju s tveganji in pisno opredelil postopke, ki jih mora opraviti sklad ob odločitvah za nakupe in prodaje naložb. Pravilnik je dopolnil na podlagi zahteve ministrstva, pristojnega za energijo, ki je, ob pregledu naložbene politike za leto 2009 v povezavi s strukturo naložb v portfelju sklada 31. 12. 2008, ugotovilo, da postopki nakupov in prodaj naložb niso ustrezno predpisani in so bile zato mogoče tudi naložbe, ki niso v skladu z naložbeno politiko, ter da naložbena politika dovoljuje naložbe, ki niso v skladu z načelom zagotavljanja varnosti. Področje delno ureja novela statuta iz leta 2014.

Kljub ugotovljenim pomanjkljivostim je upravni odbor sklada naložbene politike sprejel, ministrstvo pa je vladi predlagalo naj k naložbenim politikam poda svoje soglasje.

(6) Opredelitev vlog in položaja sklada, ARAO, ministrstva, pristojnega za energijo, in vlade pri izvajanju in financiranju investicije v odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov

V skladu s 6. členom ZSFR mora sklad vsako poslovno leto z ARAO, ki je uporabnik finančnih sredstev iz 3. člena ZSFR, skleniti pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij. V pogodbi se sklad in ARAO dogovorita za natančen obseg nalog, ki jih bo opravil ARAO s prejetimi sredstvi, opredelita predvidene stroške za izvedbo nalog, časovne okvire za izvedbo nalog, roke za izvedbo nalog in plačila. Dogovorjene naloge in njihov obseg morajo temeljiti na sprejetih programih in projektih za izvedbo nalog iz 3. člena ZSFR.

Uveljavljena ureditev glede opredeljenih vlog in položaja posameznih institucij ne omogoča ustreznega nadzora in ureditve računovodskega evidentiranja vseh stroškov, nastalih zaradi investicije v odlagališče tako, da bodo ustrezno izkazani stanje investicije in vsi denarni tokovi med sodelujočimi institucijami, kar bo omogočalo, da se na podlagi računovodskih podatkov ugotovi točna vrednost investicije in vnos vrednosti v poslovne knjige ustanovitelja.

Ureditev pravilnega načina evidentiranja že nastalih in bodočih stroškov izvedbe odlagališča je pomembna tudi zaradi možnosti, da bi se pogodbenici v skladu z meddržavno pogodbo odločili za skupno odlaganje nizko in srednje radioaktivnih odpadkov iz NEK. Republika Hrvaška bi ob taki odločitvi morala pokriti polovico vseh stroškov, povezanih z izvedbo odlagališča. Glede na to, da se pogodbenici doslej nista dogovorili za skupno odlaganje teh odpadkov in je že nastale stroške načrtovanja odlagališča doslej v celoti pokrivala Republika Slovenija, je pomembno, da uredi ustrezno evidentiranje nastalih stroškov pri vseh akterjih, da bo lahko dokazala že nastale stroške in na tej podlagi uveljavila povračilo polovice vseh nastalih stroškov.

(7) Podlage za transferje iz sklada na ARAO

Prvi predpis, ki je določil transferje iz sklada na ARAO, je bil odlok iz leta 1996, kjer je bilo v 6. členu določeno, da ARAO pridobiva tudi sredstva iz sklada, pri čemer pa namen uporabe teh sredstev ni bil določen.

Pred tem obveznost izplačil iz sklada ni bila določena v nobenem zakonu, kar je bilo delno urejeno leta 2002 s sprejetjem ZVISJV (Uradni list RS, št. 67/02) in leta 2008 z novelo ZSFR (Uradni list RS 68/08).

Pri tem je ZVISJV v 95. členu določal, da je obdelava radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva pred odlaganjem iz jedrskih objektov za proizvodnjo energije ter njihovo odlaganje obvezna državna gospodarska javna služba, in da se storitve te državne gospodarske javne službe financirajo iz sredstev sklada.

Novela ZSFR iz leta 2008 ureja način in pogoje za delovanje sklada kot vira financiranja za izpolnjevanje nalog, določenih z ZVISJV. Določba drugega odstavka 95. člena je sicer že omogočala pravno podlago za odliv finančnih sredstev sklada na ARAO. Novela ZSFR pa je sklad določila tudi kot finančnega nadzornika, in sicer je njegove naloge razširila tudi na zagotavljanje nadzora nad učinkovitostjo delovanja ARAO kot prejemnika sredstev iz sklada. Takšna ureditev ni ustrezna, saj mora razmerja z izvajalcem javne službe urejati država.

(8) Podlage za transferje iz sklada lokalnim skupnostim

Prvi predpis, ki je določil transferje iz sklada lokalnim skupnostim, je bila sUV8 iz leta 2003, ki je v drugem odstavku 11. člena določala, da je sklad zavezanec za plačilo nadomestila za omejeno rabo prostora za skladiščenje nizko in srednje radioaktivnih odpadkov na območju NEK. Omenjena uredba je bila obravnavana tudi na 5. seji meddržavne komisije, dne 1. 4. 2004. Na seji so člani slovenske delegacije podali informacijo, da plačevanje nadomestila lokalnim skupnostim za obstoječe začasno skladišče v NEK ne obremenjuje cene električne energije za družbenika iz družbene pogodbe o NEK, kot tudi ne bremeni hrvaške strani.

Novela ZSFR iz leta 2008 je določila način in pogoje za delovanje sklada kot vira financiranja za izpolnjevanje nalog, določenih s sUV8. V noveli sUV8 iz leta 2008 je bilo v 10.a členu glede transferjev iz sklada lokalnim skupnostim določeno, da mora nadomestilo lokalnim skupnostim plačevati sklad, in sicer lokalnim skupnostim, ki se nahajajo na krožnem območju 10 km od (bodočih) odlagališč radioaktivnih odpadkov. Poleg navedenega je sklad v skladu z novelo sUV8 zaradi nadomestil zaradi omejene rabe prostora enak znesek nakazoval tudi ARAO, in sicer vse do uveljavitve nove UV8 v letu 2014. V 12. členu pa je v prehodnih določbah UV8 na novo določeno, da do pridobitve gradbenega dovoljenja za odlagališče, ki se pridobi skladno z ZVISJV, plačuje namesto upravljavca odlagališča nadomestilo sklad. Ureditev ni ustrezna. ZVISJV ureja zavezanca za plačilo nadomestila za omejeno rabo prostora v svojem 137. členu, kjer določa, da je zavezanec za plačilo nadomestila zaradi omejene rabe prostora upravljavec jedrskega objekta. Lastnik odlagališča in investitor je Republika Slovenija. Odlagališče je infrastruktura državnega pomena, s katero se zagotovijo pogoji za izvajanje obvezne državne gospodarske javne službe ravnanja z radioaktivnimi odpadki, in sicer njihovega odlaganja. Upravljavec obravnavane infrastrukture je pristojno ministrstvo, izvajalec javne službe pa njen uporabnik. Zaradi navedenega razmerja glede nadomestil, ki jih pri sedanji ureditvi urejata lokalna skupnost in sklad, niso ustrezna.

Računsko sodišče opozarja, da obstaja tveganje, da Republika Hrvaška ne bo izpolnila svojih obveznosti v skladu s sedmim odstavkom 10. člena meddržavne pogodbe in ne bo, oziroma ne bo pravočasno odstranila radioaktivnih odpadkov iz NEK, zaradi česar bo morala za ustrezno ravnanje s temi odpadki poskrbeti Republika Slovenija.

V primeru da bi Republika Slovenija kot država izvora morala prevzeti celotno breme, lahko v skladu z meddržavno pogodbo pričakujemo uveljavljanje premoženjskega zahtevka Republike Slovenije proti hrvaškemu namenskem sklada iz 11. člena meddržavne pogodbe oziroma morebiti celo direktnega premoženjskega zahtevka proti Republiki Hrvaški. Učinkovita in nadzorovana poraba namenskih sredstev namreč zmanjšuje možnosti, da bi v takšnem postopku tožena stranka uspela z ugovori, da je premoženjski zahtevek pretiran.

Kako so bili problemi ugotovljeni

Probleme je v letu 2008, ko so bile izredne razmere na finančnih trgih, ugotovilo že takratno ministrstvo, pristojno za energijo, kar je bilo kasneje razvidno tudi iz Letnega poročila sklada za leto 2008. Takrat je bila tržna donosnost celotnega portfelja sklada prvič v celotni zgodovini poslovanja sklada negativna. Hkrati je bilo ugotovljeno, da je njegova naložbena politika bolj tvegana že od takrat, ko je prvič začel nalagati prosta sredstva v vrednostne papirje ali depozite, ki niso imeli statusa »prvorazredni vrednostni papirji.«

Skladova naložbena politika več let do leta 2008 ni bila v skladu z ZSFR (Uradni list RS 47/03 - uradno prečiščeno besedilo), kjer je takratni 10. člen določal »Dovoljene so naložbe v prvorazredne vrednostne papirje in depozite.«

Določene naložbe sklada še vedno povsem ne ustrezajo kriterijem iz 10. člena ZSFR-B (Uradni list RS, št. 68/08): varnost naložb, razpršenost naložb in vzdrževanje donosnosti, kakor jo zahteva zadnja revizija programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva, kar je razvidno tudi iz letnih poročil sklada.

Zaradi navedenega je vlada s sklepom št. 47602-31/2009/4 z dne 3. 11. 2009 naložila takratnemu ministrstvu, pristojnemu za energijo, da ob sodelovanju neodvisnega izvedenca, ki pregleda naložbeno politiko sklada, pripravi poročilo o ustreznosti naložbene politike v letih 2007, 2008 in 2009, kar je bilo realizirano. Poročilo je potrdilo, da naložbena politika sklada v obravnavanih letih ni bila ustrezna. Poleg

tega je sklad v letu 2010 in prvem trimesečju leta 2011 še vedno izvajal neustrezno naložbeno politiko.

Tudi Računsko sodišče je opozorilo na neustreznost uveljavljene ureditve delovanja in poslovanja sklada. V svojih revizijskih poročilih ugotavlja, da sklad ne posluje v organizacijski obliki, ki bi omogočala vzpostavitev in izvajanje učinkovitega nadzora nad poslovanjem sklada ter pregledno opredelitev in določitev parametrov naložbene politike sklada. V svojih poročilih tudi opozarja, da ob sedanjih pogojih zbiranja in upravljanja s sredstvi, ki se vplačujejo v sklad, ter ob vzpostavljenem načinu izvajanja nadzora nad upravljanjem s sredstvi in nad poslovanjem, zadostna sredstva za razgradnjo NEK ter odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK ne bodo zbrana pravočasno.

Računsko sodišče ugotavlja tudi, da parametri naložbene politike v ZSFR niso določeni dovolj natančno in na način, ki bi vzpostavljala ustrezno podlago za varno poslovanje sklada, doseganje zahtevane donosnosti in za ohranjanje njegovega premoženja. Izvajanje nadzora nad upravljanjem s sredstvi sklada in njegovim poslovanjem prek upravnega in nadzornega odbora v ZSFR ni vzpostavljeno tako, da bi zagotavljalo ohranjanje premoženja in namensko porabo zbranih sredstev. Zato ocenjuje, da bi ureditev, ki je v veljavi za javne sklade in podrobneje določa načela naložbene politike prek strukture dovoljenih naložb, omejitev nalaganja sredstev v posamezne vrste naložbe in glede na njihovo lastništvo ter daje večje pristojnosti za izvajanje nadzora resornemu ministrstvu, zagotovila podlago, ki bi celoviteje omogočila doseganje zahtevanega donosa, ohranjanje premoženja ter zagotavljanje namenske porabe sredstev.

Predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja

Evropska komisija je novembra 2006 objavila Priporočilo Komisije z dne 24. 10. 2006 o upravljanju finančnih sredstev za razgradnjo jedrskih objektov ter odlaganje izrabljenega goriva in radioaktivnih odpadkov, 2006/851/EURATOM (priporočilo komisije), s katerim je državam članicam priporočila ukrepe za zagotovitev razpoložljivosti primernih finančnih sredstev ob načrtovanem času za vse dejavnosti razgradnje jedrskih objektov ter za ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki. Najpomembnejši priporočeni ukrepi so:

- v skladu z načelom "onesnaževalec plača" morajo potrebna sredstva zagotavljati upravljavci jedrskih objektov že med življenjsko dobo teh objektov in v celoti zagotoviti razpoložljivost sredstev do konca njihove življenjske dobe,
- finančna sredstva, zbrana za razgradnjo jedrskih objektov in ravnanje z radioaktivnimi odpadki, se lahko uporabijo zgolj za namene, za katere so bila zbrana,
- zagotavljanje sredstev mora temeljiti na ustreznih analizah virov financiranja ter na ocenah stroškov, povezanih z razgradnjo jedrskih objektov in ravnanjem z radioaktivnimi odpadki,
- z zbranimi sredstvi je treba upravljati pregledno in zagotoviti zunanji nadzor upravljanja z njimi;
- priporočeno je imenovanje nadzornega organa, neodvisnega od vlagateljev, ki zagotavlja strokovno presojo na področju upravljanja sklada ter stroškov razgradnje; ta organ mora letno pregledati zbrana finančna sredstva ter periodično, najmanj pa vsakih pet let, preveriti ustreznost ocen stroškov za razgradnjo; neujemanja med ocenami stroškov in zbranimi sredstvi pa mora obravnavati pravočasno,
- pri vlaganju sredstev je treba iskati varen profil tveganja in zagotavljati dobiček v vsakem časovnem obdobju,
- za naložbe jamči država, tako da zagotovi razpoložljivost ustreznih sredstev, ko so ta potrebna; če zbrana sredstva niso zadostna, mora zagotoviti dopolnitev sklada v ustreznem znesku.

Priporočilo komisije je osredotočeno na primernost financiranja, njegovo finančno varnost in preglednost, da bi se zagotovilo, da se finančna sredstva uporabijo samo za predvidene namene.

Na področju jedrske varnosti je pravni red Evropske unije dokaj skromen, obsežnejši je sicer na širšem področju varstva pred sevanji. Ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom ureja Direktiva Sveta 2011/70/EURATOM, z dne 19. 7. 2011, o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki. Finančna sredstva so obravnavana v preambuli in 9. členu.

V preambuli (točka 26) je navedeno, da bi morale države članice zagotoviti ustrezna finančna sredstva za ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki. V točki 36 obravnava meddržavno pogodbo, kjer poudarja, da določbe navedene pogodbe predvidevajo skupno odgovornost pogodbenic za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom iz NEK ter njihovo odlaganje z obrazložitvijo, da je treba

določiti izjeme od nekaterih določb te direktive, da ne bi bilo ovir za popolno izvajanje te dvostranske meddržavne pogodbe.

V 9. členu je glede finančnih sredstev določeno, da države članice poskrbijo, da se na nacionalni ravni predpiše razpoložljivost ustreznih finančnih sredstev, potrebnih za izvajanje nacionalnih programov, zlasti za ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, pri čemer je ustrezno upoštevana tudi odgovornost njihovih povzročiteljev. Pri tem je v 12. členu določeno, da morajo nacionalni programi vključevati oceno stroškov izvajanja nacionalnega programa ter podlago in hipoteze, uporabljene za to oceno, skupaj s časovnim profilom.

Mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja

Republika Slovenija je podpisnica Skupne konvencije o varnosti ravnanja z izrabljenim gorivom in varnosti ravnanja z radioaktivnimi odpadki, sprejete z Zakonom o ratifikaciji Skupne konvencije o varnosti ravnanja z izrabljenim gorivom in varnosti ravnanja z radioaktivnimi odpadki (Uradni list RS 3/99—mednarodne pogodbe; v nadaljnjem besedilu: skupna konvencija) Mednarodne agencije za atomsko energijo. Pogodbenice skupne konvencije soglašajo, da se radioaktivne odpadke odlaga v državi, kjer so nastali. Če so ti rezultat skupnih projektov več držav, se varno in učinkovito ravnanje in odlaganje lahko pospešuje s sporazumi med pogodbenicami za uporabo objektov v eni od držav v korist drugih pogodbenic.

Republika Slovenija in Republika Hrvaška sta decembra 2001 podpisali meddržavno pogodbo, s katero soglašata, da bosta zagotovili učinkovito skupno rešitev za razgradnjo NEK ter za odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK tako z gospodarskega stališča kot s stališča varovanja okolja. Če se pogodbenici do konca redne življenjske dobe NEK (leta 2023) ne bi sporazumeli o skupni rešitvi odlaganja, se obvezujeta, da bosta prevzeli vsaka polovico odpadkov iz NEK najkasneje v dveh letih po tem roku (leta 2025)¹.

Meddržavna pogodba v tretjem odstavku 11. člena določa, da vsaka pogodbenica zagotavlja redno vplačevanje sredstev v svoj posebni sklad v znesku, ki je predviden v programu razgradnje NEK in v programu odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, in da pogodbenici, oziroma posebna sklada financirata vsak polovico vseh dejavnosti v zvezi z razgradnjo in odlaganjem vseh radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva, ki bodo nastali v času obratovanja in razgradnje NEK, ki jih odobri meddržavna komisija. Če se pogodbenici sporazumeta o skupni rešitvi, se ti stroški financirajo v enakih delih. Če se dogovor ne doseže, bosta pogodbenici samostojno pokrivali stroške vseh tistih dejavnosti pri izvajanju programa odlaganja, ki niso skupne narave.

V 12. členu meddržavne pogodbe je določeno, da se pogodbenici obvezujeta, da ne bosta obremenjevali proizvodnje in prevzema električne energije iz NEK s kakršnimi koli javnimi dajatvami, ki jih predpiše država ali lokalna skupnost, ki niso obstajale v času podpisovanja meddržavne pogodbe in se nanašajo na NEK kot jedrski objekt, oziroma teh javnih dajatev ne bosta realno povečevali.

V letu 2004 je bila na podlagi meddržavne pogodbe izdelana prva revizija skupnega »Programa razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG«, s katero je bila določena letna anuiteta v skupni višini 28,5 mio EUR za vplačilo polovice tega zneska za vsak posebni slovenski in hrvaški sklad, ki sta bila ustanovljena na podlagi meddržavne pogodbe. Vlada se je s sklepom št. 311-01/2001-21 z dne 7. 10. 2004 z dokumentom seznanila, potrjen pa je bil na 7. seji meddržavne komisije za spremljanje meddržavne pogodbe, dne 5. 3. 2005.

»Program razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG« je bil izdelan v skladu z zahtevo 10. člena meddržavne pogodbe kot en skupni program².

Odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev: /

¹ Redna življenjska doba NEK je obravnavana v drugem odstavku 5. člena meddržavne pogodbe – do leta 2023

² Meddržavna pogodba določa pripravo dveh ločenih dokumentov: (1) »Program odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega (jedrskega) goriva iz NEK« in (2) »Program razgradnje NEK«

Odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev: /

Razlogi, s katerimi se utemeljuje potreba po novem predpisu ali spremembi in dopolnitvi veljavnega predpisa

Nov predpis mora zagotoviti ustrezno podlago za pregledno delovanje, poslovanje in nadzor nad delovanjem in poslovanjem sklada, razmerja med ustanoviteljem in skladom, da bo ustrezno določen prispevek, ustrezna naložbena politika in njeno izvajanje ter določena donosnost in njeno zagotavljanje.

Novela ZVISJV iz leta 2015 na novo določa enovito gospodarsko javno službo ravnanja z radioaktivnimi odpadki, zato mora nova ureditev zagotoviti, da so uveljavljena tudi ustrezna razmerja glede financiranja nalog, ki jih izvaja ARAO v skladu s 95. členom ZVISJV.

Pogodba o izvajanju gospodarske javne službe mora biti sklenjena med pristojnim ministrstvom in ARAO, saj gre pri tovrstnih pogodbah za urejanje razmerij med državo in izvajalcem javne službe.

Veljavni ZSFR določa izvedbo revizije smotrnosti in namenskosti porabe sredstev sklada, ne določa pa kriterijev za presojo smotrnosti in namenskosti porabe sredstev sklada in postopkov, po katerih ravna sklad, če se z revizijo smotrnosti in namenskosti porabe sredstev sklada ugotovi, da uporabnik sredstev, ki jih je pridobil od sklada, ni porabil smotrno in namensko. ZSFR ne opredeljuje sankcij za uporabnika sredstev in za odgovorno osebo uporabnika sredstev ob ugotovljeni nenamenski in nesmotrni porabi sredstev sklada. Glede na dejstvo, da pogodbo o izvajanju gospodarske javne službe sklepata ustanovitelj in izvajalec javne službe, določbe od 6. do 6.d. člena veljavnega predpisa niso vsebina ZSFR, ampak predpisi, ki urejajo delovanje in poslovanje ARAO.

Parametri naložbene politike v veljavnem ZSFR niso natančno opredeljeni, kakor tudi ne izvajanje nadzora nad upravljanjem s sredstvi sklada. Finančni instrumenti, v katere sklad lahko vloga svoja sredstva, niso določeni. Prav tako niso opredeljeni pogoji in omejitve vlaganj v te naložbe. V novem predpisu je treba natančno določiti načela naložbene politike ter finančne instrumente, v katere sme vlagati sklad, omejitve naložb ter prepovedane naložbe.

V veljavnem ZSFR ni opredeljen način, kako je določen prispevka, obveznosti preverjanja ustreznosti višine prispevka in postopki za spremembo njegove višine ob ugotovljeni neustrezni višini glede na sredstva, ki jih je treba zbrati. Pomanjkljivost bo odpravljena z novim predpisom.

Pojem "zahtevana donosnost" ni ustrezno opredeljen, in ni jasno določeno obdobje, za katerega se donosnost ugotavlja, ni določen način njenega ugotavljanja oziroma merjenja, ni omogočena fleksibilnost njenega določanja, tako da bi bili opredeljeni dejavniki, ki vplivajo na njeno določitev. Navedene pomanjkljivosti bodo odpravljene z novim predpisom.

Ugotovitve pri spremljanju izvajanja veljavnega predpisa povzema tudi Računsko sodišče v revizijskih poročilih, kjer ugotavlja, da je pristojno ministrstvo v letu 2010 predvidelo, da naj bi sklad posloval v organizacijski obliki "javni sklad", pred tem pa ni opravilo analize prednosti in slabosti različnih možnih načinov organiziranja sklada in ni opravilo primerjave sedanjih pomanjkljivosti pri poslovanju sklada v sedanji organizacijski obliki, s predvidenimi učinki sprememb poslovanja sklada zaradi spremembe njegove organizacijske oblike. Zato je ministrstvu naložilo popravljalni ukrep, da pripravi analizo prednosti in slabosti možnih organizacijskih oblik sklada, v katerem se zbirajo sredstva za razgradnjo NEK in ravnanje z radioaktivnimi odpadki iz NEK, ter utemeljitev izbrane organizacijske oblike. Analiza prednosti in slabosti možnih organizacijskih oblik sklada mora vsebovati analizo ustreznosti sedanjega števila in strukture zaposlenih v skladu ter določitev potrebnih kadrovskega virov glede na naloge, ki jih bo opravljal sklad. Omenjena analiza je bila izdelana in iz nje izhaja, da je primerna rešitev, da se sklad smiselno umesti v pravno sistemsko ureditev javnih skladov.

Računsko sodišče je za odpravo ugotovljenih nesmotrnosti v letu 2011 zahtevalo izvedbo popravljalnih ukrepov, in sicer:

- pripravo predpisa, s katerim se bo natančno opredelilo parametre naložbene politike ter izvajanje nadzora nad upravljanjem s sredstvi sklada, in sicer:
 - opredelitev načina določitve prispevka, obveznosti preverjanja ustreznosti višine prispevka in postopka za spremembo njegove višine ob ugotovljeni neustrezni višini glede na sredstva, ki jih je treba zbrati,

- pregledno opredelitev pojma "zahtevana donosnost", tako da jasno določi obdobje, za katero se donosnost ugotavlja, določi način njenega ugotavljanja oziroma merjenja, hkrati pa omogoči fleksibilnost njenega določanja, tako da opredeli dejavnike, ki vplivajo na njeno določitev,
- določitev načel nalaganja sredstev sklada glede na namene, za katere se lahko sredstva sklada porabljajo, tako da bo mogoče zagotoviti izplačila, ko se bo začelo financiranje izgradnje odlagališča,
- opredelitev finančnih instrumentov, v katere sklad lahko vlaga svoja sredstva, ter določitev pogojev in omejitev vlaganja v te naložbe,
- podrobnejša opredelitev načina in obsega izvedbe revizije smotrnosti in namenskosti porabe sredstev ter kriterijev za presojo smotrnosti in namenskosti porabe sredstev,
- določitev postopkov, po katerih ravnata sklad, če se z revizijo smotrnosti in namenskosti porabe sredstev sklada ugotovi, da uporabnik sredstev, ki jih je pridobil od sklada, ni porabil smotrno in namensko,
- opredelitev sankcij za uporabnika sredstev in za odgovorno osebo uporabnika sredstev ob ugotovljeni nenamenski in nesmotrni porabi sredstev sklada.

Ker predpisi, s katerimi bi bile odpravljene ugotovljene nesmotrnosti niso bili sprejeti, je Računsko sodišče v predlogu revizijskega poročila iz leta 2016 predvidelo izvedbo popravljivih ukrepov, ki obravnavajo načrt aktivnosti z opredelitvijo aktivnosti, odgovornih oseb in rokov za pripravo ustreznih predpisov in posredovanje teh vladi v obravnavo, kjer:

- bo opredeljen prispevek, obveznosti preverjanja ustreznosti njegove višine ob ugotovljeni neustrezni višini prispevka glede na sredstva, ki jih je treba zbrati,
- bo opredeljen pojem »zahtevana donosnost«, določena stopnja zahtevane donosnosti, obdobje, za katerega se donosnost ugotavlja in način njenega ugotavljanja oziroma merjenja, hkrati pa bo omogočena fleksibilnost njenega določanja, tako da se opredelijo dejavniki, ki vplivajo na njeno določitev,
- bodo določena načela nalaganja sredstev sklada glede na namene, za katere se lahko sredstva sklada porabljajo, tako da bo mogoče zagotoviti financiranje izgradnje odlagališča,
- bodo opredeljeni finančni instrumenti, v katere sklad lahko vlaga svoja sredstva, ter določitev pogojev in omejitev vlaganja v te naložbe,
- bo podrobneje določen način in obseg izvedbe revizije smotrnosti in namenskosti porabe sredstev ter kriterijev za presojo smotrnosti in namenskosti porabe sredstev sklada ter določeni postopki, po katerih ravnata sklad, če se z revizijo smotrnosti in namenskosti porabe sredstev sklada ugotovi, da uporabnik sredstev, ki jih je pridobil od sklada, ni porabil smotrno in namensko in bodo opredeljene sankcije za uporabnika sredstev in za odgovorno osebo uporabnika sredstev ob ugotovljeni nenamenski in nesmotrni porabi sredstev sklada,
- bo določeno izvajanje nadzora nad poslovanjem sklada, tako da jasno in pregledno opredeli pristojnosti in odgovornosti organov sklada, pristojnega resornega ministrstva ter vlade,
- bo določena oblika in vsebina poročila, ki ga mora ARAO pošiljati skladu, oziroma bo določeno, da je ministrstvo pristojno za energijo, zadolženo za sprejem predpisa, ki bo to določil,
- bo določeno, da je ministrstvo ali vlada dolžno ukrepati v primerih spornega izvajanja naložbene politike z navedbami nalog in pristojnosti resornega ministrstva za izvajanje nadzora nad skladom, tako da bo vzpostavljen ustrezen nadzor nad pripravo in izvajanjem naložbenih politik sklada,
- bo določen nadzor nad namensko porabo sredstev pri poslovanju sklada, da so izplačila sklada ARAO dovoljena zgolj ob predložitvi dokazil o dobavljenem materialu in opravljenih storitvah ter bo določal redno poročanje ARAO skladu o izvedenih dejavnostih, nastalih stroških in naložbah.

ZSFR pristojnosti in nalog ustanovitelja ter posameznih organov sklada ne ureja na način, ki bi zagotavljal učinkovit nadzor upravljanja s sredstvi in nadzor nad njegovim poslovanjem. Obstoječa ureditev ne opredeljuje nalog in pristojnosti ministrstva za izvajanje nadzora nad skladom. Posledično ni vzpostavljen ustrezen nadzor nad pripravo in izvajanjem naložbenih politik sklada, zaradi česar so te v preteklosti omogočale preveč tvegane naložbe. Pristojnosti posameznih organov sicer ureja statut, niso pa ustrezno urejene odgovornosti za neizvajanje ali neustrezno izvajanje predpisanih nalog in aktivnosti. Področje delno ureja novela statuta iz leta 2014, celostno pa ga je treba urediti v novem zakonu.

Izvajanje nadzora nad upravljanjem s sredstvi sklada in njegovim poslovanjem prek upravnega in nadzornega odbora v ZSFR ni vzpostavljeno tako, da bi zagotavljalo ohranjanje premoženja in namensko porabo zbranih sredstev. Prav tako ni bil zagotovljen ustrezen nadzor nad namenskostjo poslovanja sklada, saj je ta izplačeval dotacije neprofitnim organizacijam in društvom. Upravni odbor sklada in

ministrstvo nista vzpostavila ustreznega nadzora nad izvajanjem naložbenih politik, saj niso bili predpisani postopki za sprejemanje odločitev glede nakupov in prodaj naložb, skladu pa ni treba poročati o opravljenih nakupih in prodajah naložb. Zato nadzor nad pripravo naložbenih politik ni ustrezen. Področje delno ureja novela statuta iz leta 2014, celostno pa ga je treba urediti v novem zakonu.

Upravni odbor sklada je novembra 2009 dopolnil Pravilnik o upravljanju s tveganji in pisno opredelil postopke, ki jih mora opraviti sklad ob odločitvah za nakupe in prodaje naložb. Pravilnik je dopolnil na podlagi zahteve ministrstva, pristojnega za energijo, ki je ob pregledu naložbene politike za leto 2009 v povezavi s strukturo naložb v portfelju sklada na dan 31. 12. 2008 ugotovilo, da postopki nakupov in prodaj naložb niso ustrezno predpisani in so zato mogoče tudi naložbe, ki niso v skladu z naložbeno politiko, ter da naložbena politika dovoljuje naložbe, ki niso v skladu z načelom zagotavljanja varnosti. Področje delno ureja novela statuta iz leta 2014, celostno pa ga je treba urediti v novem zakonu.

Uveljavljena ureditev, glede opredeljenih vlog in položaja posameznih institucij, ne omogoča ustreznega nadzora nad ARAO in ureditve računovodskega evidentiranja vseh stroškov, nastalih zaradi investicije v odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov tako, da bodo ustrezno izkazani stanje investicije in vsi denarni tokovi med sodelujočimi institucijami, kar bo omogočalo, da se na podlagi računovodskih podatkov ugotovi točna vrednost investicije. Na podlagi ZSFR ARAO poroča skladu in ne ministrstvu, pristojnemu za energijo. Ureditev pravičnega načina evidentiranja že nastalih in bodočih stroškov izvedbe odlagališča je pomembna tudi zaradi možnosti, da bi se pogodbenici v skladu z meddržavno pogodbo odločili za skupno odlaganje radioaktivnih odpadkov. Republika Hrvaška bi ob taki odločitvi morala pokriti polovico vseh stroškov, povezanih z izvedbo odlagališča. Glede na to, da se pogodbenici doslej nista dogovorili za skupno odlaganje teh odpadkov in je že nastale stroške njegovega načrtovanja doslej v celoti pokrivala Republika Slovenija, je pomembno, da Republika Slovenija uredi ustrezno evidentiranje nastalih stroškov pri vseh akterjih, da bo lahko dokazala že nastale stroške in na tej podlagi uveljavila povračilo polovice vseh nastalih stroškov. Podlage in izhodišča za ureditev stanja bodo določene v novem zakonu.

Eden od razlogov za pripravo novega zakona je, da je bil sedaj veljavni zakon sprejet že leta 1994. Sicer je bil zakon v 18 letih svoje veljave 5-krat noveliran, kljub temu pa so številne določbe v veljavnem ZSFR zastarele in neučinkovite, zato jih je treba posodobiti in izboljšati.

2. CILJI, NAČELA IN POGLATIVNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predloženega zakona je nova ureditev delovanja in poslovanja posebnega sklada, v katerem se zbirajo sredstva za financiranje razgradnje NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, v skladu z meddržavno pogodbo. V novem zakonu se opredeli namen, poslanstvo in vizija sklada, njegove naloge in poslovna politika, zagotavljanje sredstev skladu in njihovo namensko porabo. Uredi se razmerja med ustanoviteljem in skladom, določi njegove organe, njegovo poslovanje, upravljanje namenskega premoženja, naložbeno politiko in nadzor nad delom sklada ter vsebino statuta. Sklad se umesti v sistemsko ureditev javnih skladov, pri čemer pa posluje po svojem posebnem zakonu.

Izhajajoč iz navedenega predlagatelj sledi naslednjim posamičnim ciljem:

- da je sklad ustanovljen z namenom zbiranja sredstev, ki morajo biti zagotovljena za financiranje razgradnje NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK na podlagi meddržavne pogodbe,
- vzpostavitev sistema in uveljavitev ureditve, ki bo povsem primerna ob morebitnih tveganjih, ki jim je izpostavljena Republika Slovenija v zvezi z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom iz NEK, ki v skladu z meddržavno pogodbo bremenijo Republiko Hrvaško,
- vzpostavitev učinkovite zakonske ureditve, ki bo pomembno pozitivno učinkovita tudi ob morebitnih tveganjih, saj mora zagotoviti, da bo jasno razvidno, da so sredstva sklada porabljena samo za financiranje razgradnje NEK in financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK,
- ureditev, ki bo Republiko Slovenijo kot državi izvora radioaktivnih odpadkov iz NEK omogočala, da bo v primeru, če bo morala prevzeti njihovo celotno breme, lahko v skladu z meddržavno pogodbo

uveljavljala premoženjski zahtevek Republike Slovenije proti hrvaškemu namenskemu skladu iz 11. člena meddržavne pogodbe ali morebiti celo neposredni premoženjski zahtevek proti Republiki Hrvaški,

- zagotovitev ustreznega upravljanja, učinkovite in nadzorovane porabe namenskih sredstev, kar bo zmanjševalo možnosti, da bi v takšnem morebitnem postopku tožena stranka uspela z ugovori, da je premoženjski zahtevek pretiran,
- vzpostavitev ustreznih podlag za nedvoumno ureditev razmerij med ustanoviteljem in skladom,
- da se sklad umesti v sistemsko ureditev javnih skladov,
- preglednejše poslovanje sklada,
- nadzor nad delovanjem in poslovanjem sklada,
- da se ustrezno opredeli prispevek, naložbena politika sklada in zahtevana donosnost,
- da se zagotovi odgovorno ravnanje s premoženjem sklada,
- rešitve za področja, ki so se v zadnjih letih zaradi izrednih razmer na finančnih trgih izkazala za problematična,
- uveljavitev zakonskih podlag, da sklad lahko delno ali v celoti prenese upravljanje premoženja na drugo osebo javnega sektorja, ki v celoti izpolnjuje zakonske pogoje za upravljanje premoženja tega sklada, zagotavlja varnost ter zahtevano donosnost njegovih naložb, ohranja njegovo vrednost in ima za te namene oblikovan ustrezen kritni sklad,
- cilj predloga zakona je še, da se dosledno upošteva vse nastale spremembe na področju financiranja ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom iz NEK, od leta 1994 naprej.

2.2 Načela

Prav tako predlagatelj sledi določenim **načelom**, ki izhajajo iz ustavne in pravne ureditve Republike Slovenije in meddržavne pogodbe, in sicer so to:

- načelo zakonitosti, enotnosti in preglednosti, saj zakon vzpostavlja podlage za zakonito urejanje razmerij med ustanoviteljem in skladom, pri tem pa sledi načelu, da so vse pravice in obveznosti enotno, enako in pregledno urejene v zakonu, kar onemogoča različne razlage, prakse ali sprejemanje predpisov, ki niso konsistentni,
- načelo ekonomičnosti in gospodarne ter pregledne rabe javnih sredstev, saj zakon napotuje na pravila, ki veljajo za ravnanje s sredstvi javnih financ ter omogoča razbremenitev zaposlenih v skladu in s tem stroškov njegovega poslovanja,
- sklad mora svoje namensko premoženje upravljati tako, da zvišuje vrednost tega premoženja, ravna in upravlja z namenskim premoženjem v skladu z namenom, zaradi katerega je ustanovljen, in kot dober gospodarstvenik,
- da sklad zagotavlja varnost, donosnost, tržnost, raznovrstnost, razpršenost in likvidnost svojih naložb,
- da ustanovitelj zbiranje in porabo sredstev nadzira, in da je zagotovljeno, da je po potrebi na voljo dovolj sredstev.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

– Konkreten opis predlaganih rešitev

Predlog zakona določa nadaljevanje dela sklada v skladu s prevzetimi mednarodnimi obveznostmi, in ki je na podlagi tega zakona uvrščen v sistemsko ureditev javnih skladov. Zato so v predlogu zakona upoštevana izbrana določila iz Zakona o javnih skladih (Uradni list RS, št. 77/08 in 8/10-ZSKZ-B; v nadaljnjem besedilu: ZJS-1) in meddržavna pogodba.

Za delovanje sklada predlog zakona povzema tiste določbe iz ZJS-1, ki so zanj primerne.

Predlog zakona ustanovitelju prepoveduje preoblikovanje sklada v gospodarsko družbo. Na ta način predlog zakona opredeli, da zanj ne veljajo določila 50. člena ZJS-1 o preoblikovanju javnega sklada v gospodarsko družbo. Sklad je prejemnik sredstev iz prispevka, ki je določen z zakonom.

Predlog zakona ustanovitelju prepoveduje zmanjšanje namenskega premoženja, razen za financiranje razgradnje NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, kar je

zahtevano v zvezi z njegovim dolgoročnim poslanstvom in opravičljivo za njegovo namensko premoženje. Ker je premoženje sklada namenjeno izključno financiranju razgradnje NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, se njegovo premoženje s sklepom ustanovitelja ne sme zmanjšati z izplačilom dela namenskega premoženja ustanovitelju in sočasnim zmanjšanjem splošnega sklada v enaki vrednosti za druge namene. Na ta način predlog zakona opredeli, da za sklad ne veljajo določila 11. člena ZJS-1.

Predlog zakona določa, da sklad ne sme podeljevati spodbud, pomoči, posojil in kreditov, da ne sme izdajati poroštev, donacij in sponzorskih sredstev ter ne sme ustanavljati kapitalskih družb in se zadolževati. Na ta način predlog zakona opredeli, da za sklad ne veljajo določila naslednjih členov ZJS-1: 23. (razen prvega odstavka) in 24. člen ter od 28. do 38. člen.

Predlog zakona določa, da je ustanovitelj sklada Republika Slovenija, ter da pravice in odgovornosti ustanovitelja vrši vlada. Nadzor nad delom in poslovanjem sklada opravlja ministrstvo, pristojno za energijo.

Sklad je pravna oseba javnega prava in s svojim premoženjem jamči za svoje obveznosti.

Predlog zakona ureja tudi vprašanje ustanovitelja za obveznosti sklada. Ker sklad nalaga svoje premoženje skladno z naložbeno politiko, katero sprejme nadzorni svet, ustanovitelj pa ji da svoje soglasje, se ustanovitelj ne more izogniti svojim obveznostim, kadar se izkaže, da je njegova politika povzročila večje finančne posledice od pričakovanih in je solidarno odgovoren za sredstva sklada. Zato predlog zakona uveljavlja večjo pristojnost ustanovitelja pri vodenju sklada. Predlog zakona določa, da je ustanovitelj za obveznosti sklada solidarno odgovoren, kar je tudi v skladu z določili iz petega odstavka 11. člena meddržavne pogodbe.

Sklad izvaja politiko ustanovitelja na področju zbiranja sredstev za financiranje razgradnje NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Sklad za uresničevanje svojega namena zbira finančna sredstva, skrbi zanje in viša njihovo vrednost.

Sklad posluje skladno s poslovno politiko za naslednje dolgoročno obdobje, ki jo na predlog poslovodne osebe in na podlagi mnenja nadzornega sveta sprejme ustanovitelj:

- za obdobje do konca redne življenjske dobe NEK,
- za obdobje do konca podaljšane življenjske dobe NEK,
- za obdobje do 35 let po prenehanju obratovanja NEK.

Poslovna politika sklada mora biti oblikovana na podlagi izhodišč iz veljavne revizije programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK in izhodišč iz veljavne revizije nacionalnega programa ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, kot ga določa ZVISJV in mora določiti cilje njegovega delovanja in merljive kazalce rezultatov izvajanja te politike.

Poslovno politiko sklad za obdobje petih let sklad posodablja najmanj vsaki dve leti in ob vsaki spremembi robnih pogojev, ki lahko bistveno vplivajo na njegovo poslovanje.

Ustanovitelj in s tem pristojno ministrstvo sta dolžna spremljati poslovanje sklada v skladu s poslovno politiko. Zaveza za izdelavo poslovne politike sledi določbi iz prvega odstavka 23. člena ZJS-1.

Sklad upravlja z namenskim premoženjem, ki ga pridobi v last od ustanovitelja in se zagotavlja iz prispevka od vsake MWh električne energije, ki je proizvedena v NEK in jo na pragu NEK prevzame zavezanec.

V predlogu zakona je opredeljen način določitve prispevka, obveznost preverjanja ustreznosti njegove višine in postopki za spremembo njegove višine ob ugotovljeni neustrezni višini glede na sredstva, ki jih je treba zbrati. Sredstva sklada se za namene njegovega delovanja zagotavljajo z zakonom določenega prispevka, ki ga zavezanec vplačuje v sklad mesečno.

Višino prispevka s sklepom določi ustanovitelj, in sicer na podlagi izhodišč iz potrjenega programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK ter izhodišč iz poslovne politike. Do uveljavitve nove revizije programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva njegova višina znaša 3,00 EUR za vsako MWh električne energije, ki je proizvedena v NEK, in jo prevzame zavezanec. Navedeno je v skladu s sklepom št. 3.4. iz 10. seje meddržavne komisije z dne 20. 7. 2015, kjer je določeno, da se do zaključka izdelave revizij

programa razgradnje NEK in programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, ter njihovega sprejetja na vladi v Republiki Sloveniji in saboru v Republiki Hrvaški, vplačila v posebna sklada ne spreminjajo. Ustreznost višine prispevka preverja ministrstvo, pristojno za energijo, na podlagi vsakoletnih rezultatov poslovanja sklada. Ob ugotovljeni neustrezni višini glede na sredstva, ki jih je treba zbrati, ministrstvo, pristojno za energijo, ustanovitelju lahko predlaga spremembo njegove višine.

Izkušnje, ki so bile pridobljene na osnovi obstoječe ureditve, potrjujejo, da je treba pri določanju višine prispevka upoštevati:

- izhodišča iz potrjenega programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK
- izhodišča iz nacionalnega programa ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom,
- potrjene projekte ali načrte ravnanja na področju priprave in izvedbe projektov za varno in končno odlaganje radioaktivnih odpadkov in ravnanja z izrabljenim gorivom,
- višino plačila nadomestila za omejeno rabo prostora lokalnim skupnostim,
- plane zavezanca glede celotne in letne proizvodnje v NEK,
- rezultate poslovanja sklada in druge stroške poslovanja sklada.

Sklad v poslovnih knjigah in računovodskih izkazih obveznost do ustanovitelja izkazuje v pasivi na postavkah splošnega sklada. Glede splošnega sklada in njegovih sprememb predlog zakona smiselno sledi določbam 10. člena ZJS-1, ki obravnavajo »kapital javnega sklada« kot njegovo obveznost, izkazano v pasivi, do ustanovitelja. V sodni register se vpiše izhodiščna višina splošnega sklada po stanju na zadnji dan poročanja pred uveljavitvijo tega zakona v roku treh mesecev po njegovi uveljavitvi.

Sklad mora imeti v okviru splošnega sklada oblikovan najmanj splošni sklad za neopredmetena in opredmetena osnovna sredstva, splošni sklad za finančne naložbe in splošni sklad za namenska sredstva. Splošni sklad za neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva povečuje nabavna vrednost neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev in zmanjšujejo popravki in odpisi nabavne vrednosti neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev. Splošni sklad za finančne naložbe sklad povečuje z razporeditvijo presežka prihodkov nad odhodki na podlagi pisnega sklepa ministra, pristojnega za energijo. Splošni sklad za namenska sredstva sklad povečuje z vplačili dodatnega premoženja, in sicer prispevka, ki ga vanj plačuje zavezanec.

Povečanje splošnega sklada zaradi razporeditve presežka prihodkov nad odhodki in vplačil dodatnega premoženja se na podlagi pisnega sklepa ustanovitelja vpiše v sodni register, ko skupna povečanja iz tega naslova presežejo 30 % vrednosti splošnega sklada, ki je vpisan v sodni register, lahko pa se povečanja splošnega sklada vpisuje tudi pogosteje.

Predlog za vpis povečanja splošnega sklada v sodni register pripravi in predloži poslovodna oseba sklada.

Za postopek izročanja premoženja in vpis povečanja splošnega sklada se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja sodni register.

Zmanjšanje splošnega sklada je dovoljeno za financiranje razgradnje NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Pri povečanju in zmanjšanju splošnega sklada predlog zakona upošteva tudi porabo in evidentiranje sredstev zaradi zagotavljanja trajne in varne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov iz NEK.

Predlog zakona določa, da se sredstva, zbrana po tem zakonu, skladno z 11. členom meddržavne pogodbe, porabljajo za financiranje razgradnje NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, nastalih v času obratovanja NEK in razgradnje NEK.

Predlog zakona določa še, da se sredstva porabljajo tudi za financiranje poslovanja sklada. Maksimalno letno vrednost stroškov poslovanja, glede na kriterije primerljivosti sklada sprejme nadzorni svet na predlog poslovodne osebe sklada. Pri tem stroški njegovega poslovanja ne smejo preseči 10 % vrednosti prihodkov od finančnih naložb glede na njihovo povprečje zadnjih petih let.

Sklad je plačnik sredstev nosilcu razgradnje NEK in ministrstvu, pristojnemu za energijo, s čimer mu zagotavlja sredstva za financiranje dejavnosti in sprejetih obveznosti zaradi trajne in varne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Prelog zakona ureja razmerja med skladom in nosilcem razgradnje NEK, med skladom in ministrstvom,

pristojnim za energijo ter določa pristojnosti ustanovitelja.

Glede na dejstvo, da je na podlagi določb 95. člena ZVISJV odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK ter priprave na izgradnjo odlagališča in izgradnja odlagališča obvezna državna gospodarska javna služba, in da so na podlagi določb 99. člena ZVISJV objekti in naprave, potrebne za izvajanje javne službe infrastruktura državnega pomena, je lastnik objektov in naprav Republika Slovenija.

Upravljevec odlagališča je pristojno ministrstvo, uporabnik infrastrukture pa izvajalec javne službe, ki ima ustrezna dovoljenja v skladu z določbami ZVISJV.

Sklad in nosilec razgradnje NEK sklepata pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij zaradi razgradnje NEK.

Sklad in pristojno ministrstvo za vsako poslovno leto sklepata pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij.

S pogodbo pogodbeniki uredijo zlasti natančen obseg nalog, specificirano predvidene stroške za izvedbo nalog, časovne okvire za izvedbo nalog, roke za izvedbo nalog in plačila ter status transferjev iz sklada. Pri sklepanju pogodb upoštevajo sprejete programe dela in finančne načrte izvajalcev storitev ter odločbe lokalnih skupnosti.

Pri urejanju medsebojnih razmerij morata sklad in ministrstvo upoštevati določbe zakona, ki ureja izvrševanje proračuna.

Predlog zakona glede pristojnosti ustanovitelja smiselno sledi sistemski ureditvi iz 13. člena ZJS-1, kjer ustanovitelj:

- sprejme poslovno politiko,
- odloča o povečanju splošnega sklada oziroma njegovemu zmanjšanju,
- imenuje in razrešuje člane nadzornega sveta in poslovodno osebo sklada,
- na predlog nadzornega sveta imenuje revizorja,
- odloča o likvidaciji sklada.

Posebna ureditev glede pristojnosti ustanovitelja v predlogu zakona je, da:

- sprejme statut in njegove spremembe,
- daje soglasje k naložbeni politiki,
- s sklepom določi višino prispevka,
- odloča o statusnih spremembah sklada,
- odloča o sejinah in drugih stroških članov nadzornega sveta,
- odloča o drugih zadevah skladno z zakonom in statutom sklada.

V skladu z usmeritvami iz zakona, ki ureja izvrševanje proračunov, pa ustanovitelj ne sprejema poslovnega načrta in finančnega načrta ter letnega poročila sklada in s tem tudi ne odloča o uporabi presežka prihodkov nad odhodki sklada. Dokumente sprejme nadzorni svet in jih posreduje v soglasje oziroma odločanje ministru, pristojnemu za energijo.

Predlog zakona posebej ureja evidentiranje terjatev in obveznosti med ustanoviteljem in skladom. Na podlagi izvedenih nalog na področju razgradnje NEK ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK ter plačil obveznosti lokalnim skupnostim na podlagi UV8, Republika Slovenija knjiži povečanje državnega premoženja zaradi vlaganja v trajno in varno rešitev odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva.

Sklad vsa izplačila sredstev zaradi trajne in varne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK v svojih bilancah stanja evidentira v izvenbilančni evidenci, njeno vsebino pa vsako leto podrobno razkrije v obrazložitvah svojih računovodskih izkazov po namenu njihove porabe. Ustanovitelj lahko na podlagi mnenja pooblaščenega izvedenca ali revizorja odloči, da se izplačila evidentirajo tudi na drug način, v kolikor se rešitev ob pogajanjih z Republiko Hrvaško glede na določbe 5., 10. in 11. člena meddržavne pogodbe izkaže za bolj primerno.

Predlog zakona določa, da sta organa javnega sklada nadzorni svet in poslovodna oseba, ukinja pa pet članski upravni odbor in deset članski nadzorni odbor sklada. Ustanovitelj ima v javnem skladu bistveno večje pristojnosti kot skupščina gospodarske družbe.

Nadzorni svet ima pet članov, in sicer predsednika, namestnika predsednika in tri člane, ki jih imenuje in razrešuje ustanovitelj. Neodvisnega strokovnjaka ali uslužbenca ministrstva, pristojnega za energijo, s

področja energije in neodvisnega strokovnjaka s področja prava imenuje na predlog ministrstva pristojnega za energijo. Neodvisnega strokovnjaka (ali uslužbenca ministrstva, pristojnega za finance) s področja financ ali vrednostnih papirjev imenuje na predlog ministrstva pristojnega za finance. Enega člana imenuje na predlog zavezanca in enega člana na predlog občine Krško.

Za člana nadzornega sveta je lahko imenovana oseba, ki ima najmanj izobrazbo pridobljeno po študijskem programu VII. stopnje (specializacija po visokošolskem programu, univerzitetni program ali magisterij stroke 2. bolonjska stopnja) tehnične, naravoslovne, pravne ali ekonomske smeri in vsaj osem let delovnih izkušenj. Od tega mora imeti neodvisni strokovnjak (ali uslužbenec ministrstva, pristojnega za finance) s področja financ ali vrednostnih papirjev vsaj tri leta delovnih izkušenj s področja finančnih trgov in vrednostnih papirjev. Oseba, ki je imenovana za člana nadzornega sveta, ne sme biti pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in ne sme biti obsojena na nepogojno kazen zopora v trajanju več kot 6 mesecev, prav tako pa zoper osebo ne sme biti vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

Člani nadzornega sveta so imenovani za dobo štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja. Ustanovitelj imenuje člane nadzornega sveta najmanj tri mesece pred zaključkom njihovega mandata, ministrstvo, pristojno za finance, zavezanec in lokalna skupnost, pa morajo svoje predloge za člana nadzornega sveta posredovati ministrstvu, pristojnemu za energijo, najmanj šest mesecev pred zaključkom njihovega mandata. Člani nadzornega sveta ne morejo biti osebe, zaposlene v skladu in druge osebe, katerih funkcija ali dejavnost je po zakonu nezdržljiva s članstvom v nadzornem svetu.

Razmejitev pristojnosti med ustanoviteljem in nadzornim svetom je jasneje opredeljena, vendar ohranja dosedanje ureditev, da nadzorni svet sprejema odločitve in jih daje v soglasje pristojnemu ministru ali ustanovitelju.

Pri sklicih in vodenju sej nadzornega sveta zakon obvezuje člane nadzornega sveta, da izmed sebe izvolijo predsednika in namestnika predsednika nadzornega sveta, ki v odsotnosti predsednika vodi sejo z vsemi pooblastili in odgovornostmi predsednika.

Pristojnosti nadzornega sveta smiselno sledijo sistemski ureditvi po 16. členu ZJS-1, kjer nadzorni svet:

- skrbi, da sklad deluje skladno z namenom, zaradi katerega je bil ustanovljen,
- pregleduje poslovne knjige in poslovno dokumentacijo sklada,
- sprejme splošne pogoje poslovanja sklada,
- oblikuje predlog za imenovanje in razrešitev poslovodne osebe sklada in ga posreduje ministru, pristojnemu za energijo,
- daje soglasje poslovodni osebi k notranji organizaciji sklada,
- predlaga imenovanje revizorja,
- na zahtevo ustanovitelja pripravi poročilo o posameznih poslih sklada,
- odloča o drugih zadevah, če je tako določeno v zakonu ali statutu sklada.

Posebna ureditev glede pristojnosti nadzornega sveta v predlogu zakona je, da:

- poda mnenje k poslovni politiki sklada in sestavi pisno poročilo ustanovitelju, v katerem zavzame stališče do poslovne politike,
- obravnava predlog statuta ali predlog sprememb statuta in ga z mnenjem posreduje ustanovitelju v sprejem,
- sprejme program dela in finančni načrt ter letno poročilo sklada in jih posreduje v soglasje ministru, pristojnemu za energijo, pri čemer letnemu poročilu priloži še revizorjevo poročilo.
- predlaga način razporejanja presežka prihodkov nad odhodki sklada in predlog posreduje v odločanje ministru, pristojnemu za energijo,
- ustanovitelju posreduje predlog o povečanju splošnega sklada oziroma njegovemu zmanjšanju,
- sprejme naložbeno politiko sklada in jo posreduje v soglasje ustanovitelju.

Glede pravic in odgovornosti članov nadzornega sveta predlog zakona sledi sistemski ureditvi po 17. členu ZJS-1, kjer:

- morajo člani nadzornega sveta pri svojem delu ravnati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika,
- člani nadzornega sveta ustanovitelju odgovarjajo za škodo, ki je nastala zaradi neizpolnjevanja ali kršitve njihovih pristojnosti oziroma obveznosti.

Posebna ureditev glede pristojnosti nadzornega sveta v predlogu zakona je, da:

- morajo člani nadzornega sveta s premoženjem sklada upravljati v skladu s pravili, ki veljajo za ravnanje s sredstvi javnih financ,
- so člani nadzornega sveta upravičeni do sejin in povračila drugih stroškov kot jih s sklepom določi ustanovitelj.

Glede sklica sej in odločanja na sejah nadzornega sveta predlog zakona smiselno sledi sistemski ureditvi po 18. členu ZJS-1, kjer:

- se mora nadzorni svet sestati najmanj štirikrat v enem poslovnem letu,
- seje nadzornega sveta praviloma sklicuje predsednik nadzornega sveta,
- sejo nadzornega sveta skliče poslovodna oseba sklada, če tako zahtevata najmanj dva člana nadzornega sveta,
- je nadzorni svet sklepčen, če je na seji prisotna večina njegovih članov,
- nadzorni svet sprejema odločitve z večino glasov vseh članov, v primeru pa, da je rezultat neodločen, odloči glas predsednika oziroma osebe, ki je vodila sejo.

Glede predčasne razrešitve člana nadzornega sveta predlog zakona smiselno sledi sistemski ureditvi po 19. členu ZJS-1, kjer je lahko član nadzornega sveta predčasno razrešen:

- če poda pisno odstopno izjavo,
- če ravna v nasprotju s členom predloga zakona, ki ureja odgovornosti članov nadzornega sveta,
- če je zamenjal zaposlitev v ministrstvu oziroma je začel opravljati funkcijo ali dejavnost, ki je nezdržljiva s članstvom v nadzornem svetu,
- če kot predsednik nadzornega sveta pred prenehanjem mandata oziroma odpovednega roka poslovodne osebe sklada ne izvede vseh predpisanih postopkov za imenovanje nove poslovodne osebe sklada.

Glede poslovodne osebe sklada in njegovega imenovanja predlog zakona smiselno sledi sistemski ureditvi po 20., 21. in 22. členu ZJS-1, kjer:

- poslovodno osebo imenuje in razrešuje ustanovitelj na predlog ministra, pristojnega za energijo,
- predlog za imenovanje/izbiro poslovodne osebe na podlagi javnega natečaja pripravi nadzorni svet in ga posreduje ministru, pristojnemu za energijo,
- ustanovitelj imenuje poslovodno osebo za dobo največ štirih let, kjer po poteku mandata ustanovitelj lahko na podlagi javnega natečaja isto osebo ponovno imenuje za poslovodno osebo sklada,
- ustanovitelj lahko za poslovodno osebo imenuje osebo, ki ima najmanj izobrazbo pridobljeno po študijskem programu VII stopnje (specializacija po visokošolskem programu, univerzitetni program ali magisterij stroke 2. bolonjska stopnja) ekonomske smeri, vsaj osem let delovnih izkušenj, od tega pet let na vodilnih delovnih mestih podobne zahtevnosti ter vsaj tri leta delovnih izkušenj s področja finančnih trgov in vrednostnih papirjev, in ni bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in ni bila obsojena na nepogojno kazen zopora v trajanju več kot 6 mesecev, prav tako pa zoper osebo ni bila vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

Poslovodna oseba zastopa in predstavlja sklad ter organizira in vodi delo ter poslovanje sklada. Za skrbnost in odgovornost poslovodne osebe ter odškodninsko odgovornost zaradi vpliva tretjih oseb se smiselno uporabljajo določila zakona, ki ureja gospodarske družbe. S to določbo predlog zakona sledi rešitvi iz 21. člena ZJS-1.

Posebna ureditev glede nalog poslovodne osebe v predlogu zakona je, da:

- pripravi poslovno politiko in jo posreduje v mnenje nadzornemu svetu,
- pripravi letno poročilo, program dela in finančni načrt ter naložbeno politiko, ki jih posreduje v sprejem nadzornemu svetu,
- predloži predlog za vpis povečanja splošnega sklada v sodni register,
- odgovarja ustanovitelju za škodo, ki je nastala zaradi njenega nevestnega ali protipravnega ravnanja,
- mora s premoženjem sklada upravljati tudi v skladu s pravili, ki veljajo za ravnanje s sredstvi javnih financ.

Poslovodna oseba je lahko predčasno razrešena, če poda pisno odstopno izjavo, če ravna v nasprotju z zakonom, podzakonskimi predpisi ali predpisi sklada, če minister, pristojen za energijo, ne poda soglasja

k letnemu poročilu sklada, ker meni, da so navedbe poslovodne osebe v letnem poročilu netočne ali zavajajoče oziroma dajejo napačno sliko stanja sklada, te domneve pa potrdi Računsko sodišče ali pooblaščen revizor, ki ga imenuje ustanovitelj, ali v primeru da ni izpolnjevala obveznosti, ki ji jih nalaga ta zakon, ali ni izpolnila ciljev, določenih v poslovnem in finančnem načrtu sklada.

Če poslovodna oseba umre, postane poslovno nesposobna, ali je razrešena iz krivdnih razlogov ali ustanovitelj pred iztekom njenega mandata ne imenuje nove poslovodne osebe, opravlja njeno funkcijo, do imenovanja nove, predsednik nadzornega sveta ali član nadzornega sveta, ki ga za to pooblasti ustanovitelj, vendar najdlje za dobo 90 dni. V času, ko član nadzornega sveta opravlja funkcijo poslovodne osebe, mu miruje članstvo v nadzornem svetu. Če poslovodna oseba poda odstopno izjavo, v vsakem primeru pa pred potekom njenega mandata, mora predsednik nadzornega sveta izvesti vse postopke za imenovanje poslovodne osebe najmanj 90 dni pred potekom odpovednega roka oziroma mandata poslovodne osebe sklada.

Sklad za vsako poslovno leto izdelava letno poročilo, ki mora biti revidirano, in ki ga sprejme nadzorni svet ter ga pošlje v soglasje pristojnemu ministru. Zaradi javnosti dela sklad sprejeto letno poročilo in soglasje ministra objavi na svoji spletni strani in z dokumentoma seznaniti državni zbor. Presežek prihodkov nad odhodki sklada, ugotovljen v računovodskih izkazih sklada za preteklo poslovno leto, sklad razporedi za povečanje splošnega sklada za namensko premoženje in/ali splošnega sklada za finančne naložbe. O razporejanju presežka prihodkov nad odhodki sklada odloči minister, pristojen za energijo, na podlagi predloga nadzornega sveta.

Sklad posluje skladno s poslovno politiko za naslednje dolgoročno obdobje, ki jo na predlog poslovodne osebe in na podlagi mnenja nadzornega sveta sprejme ustanovitelj. Vsako leto sklad izdelava dvoletni program dela in finančni načrt, ki ju pošlje v sprejem nadzornemu svetu ter nato v soglasje pristojnemu ministru. Ob sprejetju poslovnega in finančnega načrta mora sprejeti tudi kadrovski načrt, ki mora biti usklajen s finančnim načrtom. Finančni načrt in kadrovski načrt mora sklad pripraviti v skladu s postopki in določbami zakona, ki ureja izvrševanje proračunov.

Za vsako leto sklad izdelava naložbeno politiko v skladu z omejitvami tega zakona, ki jo sprejme nadzorni svet ter pošlje v soglasje ustanovitelju.

Premoženje sklada je dovoljeno uporabljati zgolj v namene, določene z zakonom. Sklad ne sme podeljevati spodbud, pomoči, posojil, kreditov, donacij in sponzorskih sredstev, ne sme izdajati poroštev, se ne sme preoblikovati v gospodarsko družbo in ne sme ustanavljati gospodarskih družb.

Predlog zakona določa načela za upravljanje namenskega premoženja sklada, ki mora svoje namensko premoženje upravljati tako, da ravna in upravlja z namenskim premoženjem v skladu z namenom, zaradi katerega je ustanovljen in kot dober gospodarstvenik, ter da zagotavlja varnost, donosnost, tržnost, raznovrstnost, razpršenost in likvidnost svojih naložb. Za spoštovanje teh načel je odgovorna poslovodna oseba sklada.

Predlog zakona ureja, da ustanovitelj lahko s sklepom odloči, da sklad delno ali v celoti prenese upravljanje premoženja na drugo osebo javnega prava, ki v celoti izpolnjuje zakonske pogoje za upravljanje premoženja tega sklada, zagotavlja varnost ter zahtevano donosnost njegovih naložb, ohranja njegovo vrednost, zagotavlja premoženje, ki je namenjeno kritju bodočih obveznosti in morebitnih izgub zaradi tveganj, ki jim je izpostavljen sklad, zagotavlja likvidnost in ima za te namene oblikovan ustrezen kritni sklad, katerega premoženje upravlja ločeno od drugega premoženja.

Predlog zakona določa kriterij vzdrževanja »zahtevane donosnosti«. »Zahtevano donosnost« premoženja sklad za vsako leto opredeli v poslovni politiki ob upoštevanju naložbene politike (t.j. ob upoštevanju deleža dolžniških in lastniških vrednostnih papirjev oziroma naložb ter pričakovanih obrestnih mer oziroma kuponov). Uspešnost doseganja zahtevane donosnosti sklada se presoja glede na izhodišča v zadnji sprejeti reviziji programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK in glede na izhodišča v potrjeni poslovni politiki ter na podlagi strukture vrednostnih papirjev oziroma naložb v poslovnem letu ter njihovih donosov. Minimalni kriterij presoje doseganja cilja je dosežen tehtan donos obveznic Republike Slovenije z ročnostjo nad pet let ter Slovenskega borznega indeksa (v nadaljnjem besedilu: SBI) za posamezno zaključeno poslovno leto. Pri tem je SBI20 borzni indeks celotnega delniškega trga Ljubljanske borze. Meri donosnost celotnega slovenskega organiziranega kapitalskega trga. Njegov namen je prikazati zbirno in jedrnat informacijo o gibanju cen največjih in najlikvidnejših delnic na borznem in prostem trgu.

Pri določanju »zahtevane donosnosti« sklad upošteva še izhodišča iz nacionalnega programa ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, potrjene projekte ali načrte ravnanja na področju priprave in izvedbe projektov za varno in končno odlaganje radioaktivnih odpadkov in ravnanja z izrabljenim gorivom, višino plačila nadomestila za omejeno rabo prostora lokalnim skupnostim, plane zavezanca glede celotne in letne proizvodnje v NEK, rezultate poslovanja sklada in druge stroške njegovega poslovanja.

Pojem "zahtevana donosnost" sklad opredeli tako, da jasno določi stopnjo, obdobje, za katero se ugotavlja, določi način njenega ugotavljanja oziroma merjenja, hkrati pa omogoči fleksibilnost njenega določanja, tako da opredeli dejavnike, ki vplivajo na njeno določitev. Sklad zagotavlja, da je metoda določanja donosnosti enotna, pregledna in primerljiva za celotno obdobje njenega določanja. Zaradi uravnavanja zahtevane donosnosti na letni ravni določa oblikovanje »rezervacij«. Predlagana rešitev je posledica obravnave v zadnji veljavni reviziji Programa razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG iz leta 2004. Zakon določa, da se podrobnejše določbe v zvezi z vodenjem in nadzorom izvajanja naložbene politike sklada ter oblikovanje rezervacij uredi v statutu sklada.

Sklad zaradi preveč tvegane naložbene politike, ki je sicer v dosedanji ureditvi določala, da se smejo sredstva sklada vlagati v vrednostne papirje, depozite in druge varne naložbe ob upoštevanju naslednjih načel: varnost naložbe, razpršenost naložb in vzdrževanja donosnosti, kakor jo zahteva zadnja revizija programa razgradnje NEK in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz NEK, ni ohranil realnih vrednosti naložb, s tem pa so se zmanjšala sredstva, potrebna za izvedbo programa razgradnje NEK in izvedbo programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Zato zakon taksativno našteva načela za oblikovanje naložbene politike in določa, v katere naložbe oziroma finančne instrumente sklad sme vlagati, omejitve vlaganj in prepovedane naložbe, pri čemer upošteva načela obvladovanja kreditnih in drugih tveganj v skladu s priporočili Banke Slovenije in dobro prakso. Pri tem pa upošteva razkritja Računskega sodišča in določa še:

- načela nalaganja sredstev sklada glede na namene, za katere se lahko sredstva sklada porabljajo, tako da bo mogoče zagotoviti izplačila, ko se bo začelo intenzivno financiranje izgradnje odlagališča,
- finančne instrumente, v katere sklad lahko vlaga svoja sredstva, ter pogoje in omejitve vlaganj v te naložbe,
- da je ministrstvo dolžno ukrepati v primerih spornega izvajanja naložbene politike z navedbami nalog in ministrstva, pristojnega za energijo, za izvajanje nadzora nad skladom, tako da bo vzpostavljen ustrezen nadzor nad pripravo in izvajanjem naložbenih politik sklada.

Naložbe v vrednostne papirje, ki jih izdajajo države članice Evropske unije, države članice OECD, mednarodne finančne organizacije ali drugi izdajatelji, za katere jamči ena od prej navedenih oseb, morajo v trenutku sklepanja posla izpolnjevati najmanj bonitetni kriterij nižjega naložbenega razreda Baa1 (»Moody's«)/BBB+ (»Standard&Poor's/Fitch«) ali ustreznika.

Nadzor nad delom sklada opravlja ministrstvo, pristojno za energijo. Minister ali z njegove strani pooblaščen osebe lahko od poslovodne osebe ali nadzornega sveta sklada zahtevajo kakršnekoli informacije potrebne za izvajanje nadzora. Poslovodna oseba ali predsednik nadzornega sveta pošlje zahtevane informacije ministru, pristojnemu za energijo.

Ministrstvo presoja ali sklad upošteva zakone, druge državne predpise, notranje pravilnike in/ali druge predpise in pravila stroke. Ministrstvo je v primeru, da sklad ne posluje v skladu s predpisi in/ali pravili stroke, predvsem pa v primeru spornega izvajanja naložbene politike, dolžno ukrepati. Pri izvajanju nadzora imajo pooblaščen osebe ministrstva pravico pregledati prostore, objekte, naprave, delovna sredstva, napeljave, predmete, blago, snovi, poslovne knjige, pogodbe, listine in druge dokumente ter poslovanje in dokumentacijo sklada in zahtevati izdelavo pisne oblike dokumentacije, ki mora verodostojno potrjevati elektronsko obliko, če se hrani v elektronski obliki ter izvesti izredno revizijo in opraviti druga dejanja, ki so v skladu z namenom strokovnega nadzora.

Sklad mora imeti vzpostavljen sistem notranjega nadzora kot ga določa zakon, ki ureja javne finance, ki obsega nadzor finančnega poslovanja, notranjih kontrol, notranjega revidiranja in stalnega preverjanja vzpostavljenih politik in sistemov v tem smislu.

Sklad vodi poslovne knjige, pripravlja letna poročila in knjigovodske listine ter vrednoti knjigovodske postavke na podlagi določb zakona, ki ureja računovodstvo javnega sektorja. Letno poročilo sklada mora pregledati pooblaščen revizor.

Revizorjevo poročilo o revidiranju letnega poročila sklada mora v posebnem dodatku obsegati mnenje o skladnosti naložb premoženja, sprejeto naložbeno politiko, določbami zakona ter izpolnjevanju pravil o obvladovanju kreditnih, valutnih, cenovnih, obrestnih in drugih tveganj, povezanih z delovanjem sklada. Revizijo njegovega poslovanja opravi revizor na način in pod pogoji, določenimi z zakonom, ki ureja revidiranje. Revizor mora revidirati računovodsko poročilo ter pregledati poslovno poročilo v obsegu, potrebnem, da lahko oceni in poda mnenje, ali je njegova vsebina v skladu z drugimi sestavinami letnega poročila.

Posebna ureditev glede na določbe ZJS-1 je, da ima sklad statut, ki ga sprejme ustanovitelj. Sklad mora v statutu določiti vsaj: firmo, poslovni naslov, določilo, da je ustanovljen po tem predlogu zakona, namen ustanovitve, naloge, obdobje, za katerega je ustanovljen, vrednost in vrsto namenskega premoženja ob uveljavitvi predloga zakona, odgovornosti za obveznosti, notranjo organizacijo in način poslovanja sklada, navedbo organov, število, način izvolitve in mandatno dobo članov organov, pristojnosti in odgovornosti nadzornega sveta ter poslovodne osebe in njenega imenovanja, varovanje poslovne skrivnosti, pooblastila za zastopanje, načela upravljanja namenskega premoženja, podrobnejše določbe o naložbah ter vodenje in nadzor izvajanja naložbene politike, natančne pogoje, pod katerimi so dovoljene naložbe, omejitve poslovodne osebe pri upravljanju in razpolaganju s sredstvi sklada, nadzor nad zakonitostjo in notranji nadzor ter revidiranje letnega poročila in druga pomembna vprašanja v zvezi z organizacijo in poslovanjem.

Prehodne določbe predloga zakona urejajo nadaljevanje dela sklada, ki je ustanovljen po ZSFR.

Do uveljavitve nove revizije programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK prispevek znaša 3,00 EUR za vsako MWh električne energije, ki je proizvedena v NEK, in jo prevzame zavezanec. Navedeno je v skladu s sklepom z 10. seje meddržavne komisije, ki je bila dne 20. 7. 2015. Na tej seji je bil sprejet sklep, ki določa, da do zaključka izdelave novih revizij programa razgradnje NEK in programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK ter njunega sprejetja, vplačila v hrvaški in slovenski sklad ostajajo nespremenjena.

Predlog zakona v prehodnih določbah določa, da mora sklad prilagoditi strukturo svojih obstoječih naložb dopustnim vrstam naložb in omejitvam posameznih naložb v roku enega leta od uveljavitve tega zakona.

Predlog zakona v prehodnih določbah določa, da poslovno politiko sklad izdela v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona, ustanovitelj pa jo sprejme v roku šest mesecev po uveljavitvi tega zakona.

Dosedanja plačila prejemnikom sredstev sklada Republika Slovenija evidentira kot povečanje svojega premoženja v okviru skupine projektov »Trajna in varna rešitev odlaganja radioaktivnih odpadkov« v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona.

V sodni register se vpiše izhodiščna višina splošnega sklada po stanju na zadnji poročanja pred uveljavitvijo tega zakona v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona.

Predlog zakona v prehodnih določbah plačilo obveznosti lokalnim skupnostim zaradi UV8 ureja tako, da jih plačuje Republika Slovenija iz sredstev sklada. Zato določa, da je zavezanec za plačilo nadomestila zaradi omejene rabe prostora lokalnim skupnostim zaradi načrtovanja odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov v skladu s predpisom, ki določa merila za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta, ministrstvo, pristojno za energijo, plačnik ministrstvu za to dajatev pa je sklad.

Predlog zakona mandat dosedanjih organov sklada ureja tako, da članom upravnega odbora preneha mandat v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona, članom nadzornega odbora sklada pa preneha mandat z dnem imenovanja članov nadzornega sveta po predlogu tega zakona. Pri tem morajo biti člani nadzornega sveta imenovani v treh mesecih od uveljavitve predloga tega zakona, poslovodna oseba pa v skladu z iztekom mandata sedanjega direktorja sklada.

Z dnem uveljavitve predloga zakona preneha veljati Zakon o Skladu za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško (Uradni list RS, št. 75/94, 24/03, 47/03 – uradno prečiščeno besedilo in 68/08).

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati prehodna določba v drugem odstavku 12. člena Uredbe o merilih za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta (Uradni list RS, št. 92/14 in 46/15).

– **Variantne rešitve, ki so bile preučevane, in utemeljitev predlagane rešitve**

Variantne rešitve so bile preučevane za:

- organizacijsko obliko sklada,
- evidentiranje transferjev iz sklada ARAO in lokalnim skupnostim,
- oblikovanje rešitve zaradi doseganja zahtevane donosnosti na letni ravni.

Organizacijska oblika sklada:

Pred pripravo sedanjega predloga zakonskih podlag za novo obliko organiziranosti sklada je bila na ravni Ministrstva za infrastrukturo, Direktorata za energijo, izdelana analiza, v okviru katere je obravnavanih osem možnih organizacijskih oblik sklada:

- sklad v uveljavljeni pravnoorganizacijski obliki »sui generis«, ustanovljen na osnovi veljavnega ZSFR,
- javni sklad, ki bi deloval povsem v skladu z določbami ZJS-1,
- sklad v skladu s predlogi novega Zakona o skladu iz obdobja 2010-2015, v skladu s katerimi se sklad smiselno uvrsti v sistemsko ureditev javnih skladov,
- sklad v pravnoorganizacijski obliki gospodarske družbe,
- interni sklad zavezanca za plačilo prispevka,
- proračunski sklad,
- sklad, za katerega upravlja naložbe družba za upravljanje naložb, ki posluje v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe (Slovenski državni holding ali Kapitalska družba),
- sklad, za katerega upravlja naložbe druga oseba javnega prava, za katero veljajo pravila javnih financ, ki v celoti izpolnjuje zakonske pogoje za upravljanje premoženja tega sklada, zagotavlja varnost ter zahtevano donosnost njegovih naložb, ohranja njegovo vrednost in ima za te namene oblikovan ustrezen kritni sklad.

Za vsako od organizacijskih oblik je bilo analizirano:

- ureditev položaja in namen ureditve,
- zagotovitev potrebnih sredstev za izpolnitev namena ustanovitve in za poslovanje sklada,
- opredelitev naložb za zagotavljanje varnega profila tveganja in za ustvarjanje dobička v vsakem časovnem obdobju,
- zagotavljanje smotnosti in namenskosti porabe sredstev,
- nadzor nad upravljanjem s sredstvi sklada in nad poslovanjem sklada,
- prednosti ureditve,
- pomanjkljivosti ureditve,
- priložnosti,
- nevarnosti.

Glede možnih organizacijskih oblik je bilo preverjeno tudi ali zadoščajo zahtevi iz meddržavne pogodbe, ki v 11. členu določa, da morata pogodbenici vplačevati sredstva v posebni sklad.

Glede možnih organizacijskih oblik sklada je bila posebej preučena problematika števila zaposlenih v skladu.

Analizirane so bile tudi rešitve, da sklad ne bi bil samostojna pravna oseba, oziroma da ne bi (povsem) samostojno upravljal z naložbami, zaradi česar bi bilo možno zagotoviti ustrezno manjše število zaposlenih glede na naravo dejavnosti in namen sklada, kar bi prispevalo k bolj racionalni rabi javnih sredstev, zagotovljeno pa bi bilo tudi profesionalno upravljanje z naložbami.

Nobena od analiziranih osmih organizacijskih oblik ni povsem brez nevarnosti, tudi proračunski sklad, za katerega je ministrstvo, v okviru odzivnega poročila na revizijsko poročilo Računskega sodišča iz leta 2011, ocenilo, da je takšna organizacijska oblika za sklad primerna.

Uveljavljena organizacijska oblika sklada ne omogoča vzpostavitve in izvajanja učinkovitega nadzora nad poslovanjem sklada ter pregledne opredelitve, določitve parametrov in omejitev naložbene politike. Ureditev sklada neposredno v skladu z določili ZJS-1 ni primerna, saj velik delež določb tega zakona za sklad ni primeren. V veljavni zakonodaji ni pravnih podlag za upravljanje sklada v okviru gospodarske družbe. Zato ministrstvo ocenjuje, da ni primerno, da sklad posluje kot interni sklad zavezanca za plačilo prispevka oziroma glede na sedanjo ureditev, kot sklad, za katerega upravlja naložbe družba za upravljanje naložb, ki posluje v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe (Slovenski državni holding

ali Kapitalska družba). Prav tako zaradi dejstva, da sklad upravlja s premoženjem, ki ga na podlagi določb tega zakona pridobi v last od ustanovitelja, zaradi zmanjšanja nadzora nad poslovanjem, dajatev (davek na dodano vrednost, davek od dohodka pravnih oseb, davek na finančne storitve) ter stroškov poslovanja za organizacijsko obliko sklada ni primerna gospodarska družba.

Ministrstvo pristojno za energijo ocenjuje, da bi bilo s ciljem racionalizacije stroškov in profesionalizacije upravljanja vseh skladov povezanih z Republiko Slovenijo smiselno ustanoviti enotnega upravljavca vseh takšnih javnih skladov, vključno s skladom, ki ga obravnava ta zakon.

Zato so bile bolj podrobno analizirane organizacijske oblike:

- proračunski sklad,
- sklad na podlagi določil ZJS-1, v skladu s predlogi novega Zakona iz obdobja 2010-2015, v skladu s katerimi se sklad smiselno uvrsti v sistemsko ureditev javnih skladov,
- sklad, za katerega upravlja naložbe druga oseba javnega prava, za katero veljajo pravila javnih financ, ki v celoti izpolnjuje zakonske pogoje za upravljanje premoženja tega sklada, zagotavlja varnost ter zahtevano donosnost njegovih naložb, ohranja njegovo vrednost in ima za te namene oblikovan ustrezen kritni sklad.

Ministrstvo je za te tri organizacijske oblike posebej preučilo, kako posamezna pravnoorganizacijska oblika poslovanja vpliva na računovodsko evidentiranje investicije za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov in transakcij med udeleženci, in/ali posamezna organizacijska oblika sklada zagotavlja transparentno in celovito izkazovanje poslovnih dogodkov ter raziskalo slabosti in nevarnosti potencialne primerne ureditve in za njihovo premostitev predlagalo posebna določila v predlaganem zakonu za izbrano rešitev. Pri tem je preverilo ali predlagana organizacijska oblika še sledi:

- načelu zakonitosti, enotnosti in preglednosti, da so vse pravice in obveznosti enotno, enako in pregledno urejene v zakonu, kar onemogoča različne razlage, prakse ali sprejemanje predpisov, ki niso konsistentni,
- načelu ekonomičnosti in gospodarne ter pregledne rabe javnih sredstev, tako da zakon napotuje na pravila, ki veljajo za ravnanje s sredstvi javnih financ ter omogoča razbremenitev zaposlenih v skladu in s tem stroškov njegovega poslovanja.

Pri proračunskem skladu se je izkazala za slabost možnost preglednega in celovitega izkazovanja poslovnih dogodkov, saj za proračunski sklad ni obvezno sestavljanje celovitih računovodskih izkazov. Hkrati bi moral biti proračunski sklad vsako leto prepoznan v zakonu, ki ureja izvrševanje proračuna, kar lahko ob vsakoletnem sprejemanju zakona predstavlja tveganje, da se sredstva sklada ne bodo ustrezno izkazovala.

Poleg tega sedanja pravna ureditev proračunskih skladov ne omogoča donosov, ki jih mora zagotavljati sklad. Obstaja tveganje, da bi lahko nastala razlika med predvideno donosnostjo sredstev sklada v programu razgradnje NEK ter programu odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK in najvišjo predvideno donosnostjo sredstev v upravljanju zakladnice kot jo določa Pravilnik o načinu obrestovanja, rokih obračuna in plačila obresti ter določanju obrestnih mer za posle sistema enotnega zakladniškega računa (Uradni list RS, št. 64/15). Rešitev bi bila, da se v navedenem pravilniku določi višjo stopnjo donosnosti za sredstva v skladu, pri tem pa ni mogoče predvideti, kolikšne dodatne stroške bi povzročilo bolj zahtevno upravljanje naložb proračunskega sklada, da bi lahko ta dosegel višjo stopnjo donosnosti kot velja za sredstva v enotnem sistemu zakladniškega računa države.

Organizacijska oblika ne zadošča zahtevi iz meddržavne pogodbe, ki v 11. členu določa, da morata pogodbenici vplačevati sredstva v posebni sklad.

Ministrstvo, pristojno za energijo, tudi na podlagi ugotovitev Računskega sodišča, iz opomnika za razpravo o obravnavi revizijskega poročila »Zagotavljanje sredstev za razgradnjo Nuklearne elektrarne Krško in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško« št. 031-1/2012/13 z dne 12. 3. 2011, ocenjuje, da, zaradi navedenih pomanjkljivosti in možnih tveganj, rešitev, da bi se sklad preoblikoval v proračunski sklad, ni ustrezna.

V okviru analize so bila preučena tudi lastniško pravna razmerja na področju vodenja investicije za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov med Republiko Slovenijo in skladom, ki v ta namen zagotavlja večino sredstev. Ker je odlagališče objekt državne infrastrukture, je njegov lastnik in investitor Republika Slovenija, sklad pa je »vir financiranja investicije« v deležu, ki se nanaša na predvideno količino

nizko in srednje radioaktivnih odpadkov iz NEK. Davek na dodano vrednost obračunava ARAO (le od provizije, ki jo dobi za opravljeno delo) in izvajalci del investitorju, ki pa sam davka na dodano vrednost ne obračunava (ministrstvo ni davčni zavezanec identificiran za plačilo davka na dodano vrednost).

V primeru, da se sklad preoblikuje tako, da ureditev sledi sistemski ureditvi javnih skladov, ni zavezanec za davek od dohodka pravnih oseb in za davek na finančne storitve.

Zato predlagamo preoblikovanje sklada, ki je bil ustanovljen na podlagi ZSFR, v sklad, ki smiselno sledi sistemski ureditvi javnih skladov, tako, da se ustrezne določbe iz ZJS-1 neposredno prenesejo v novi zakon o skladu. Sklad je pravna oseba javnega prava, ki izvaja politiko ustanovitelja na področju financiranja razgradnje NEK ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK. Delovanje sklada predlog zakona prilagaja določbam ZJS-1, razen tistim, za katere ta (posebni) zakon zaradi namena, za katerega je sklad ustanovljen, ne določa drugače.

Zaradi načela ekonomičnosti in gospodarne ter racionalne rabe javnih sredstev, za katere solidarno jamči Republika Slovenija, so bile analizirane tudi rešitve v smeri, da sklad ne bi (povsem) samostojno upravljal z naložbami, zaradi česar bi bilo možno ustrezno zmanjšanje števila zaposlenih in zagotovljeno profesionalno upravljanje z naložbami. Navedeno bi bilo mogoče zagotoviti, če bi bile dane podlage v predpisih s področja javnih financ, da bi sklad lahko delno ali v celoti prenesel upravljanje premoženja na takšno osebo javnega prava, ki bi v celoti izpolnjevala zakonske pogoje za upravljanje premoženja sklada, zagotavljala varnost ter zahtevano donosnost njegovih naložb, ohranjala njegovo vrednost in imela za te namene oblikovan ustrezen kritni sklad.

S takšno rešitvijo bi bila zagotovljena transparentnost poslovanja sklada z ohranitvijo njegove samostojne pravne subjektivitete (in skupnim upravljanjem), s čimer ne bi odstopali tudi ne od določil meddržavne pogodbe.

Predlagana ureditev pozitivno prispeva h gospodarnemu in učinkovitemu poslovanju sklada, s čim manjšimi stroški in na način, ki omogoča najugodnejše rezultate ter prispeva k doseganju ciljev za katere je ustanovljen. Z vključitvijo naložb sklada v upravljanje osebi, za katero veljajo pravila javnih financ, bi bilo mogoče doseči koncentrirano upravljanje naložb sklada s ciljem doseganja stabilnega lastništva in trajnostnega maksimiranja donosnosti in vrednosti teh naložb za doseganje ciljev sklada ter pregleden sistem upravljanja naložb sklada z optimizacijo stroškov upravljanja. Ker bi sklad del naložb (ali v celoti) predal v upravljanje osebi, za katero veljajo pravila javnih financ za upravljanje, bi bili lahko sorazmerno zmanjšani stroški poslovanja sklada; ti stroški so nižji tudi zaradi dejstva, ker bi del nalog, ki jih izvaja sklad, lahko opravljali že ostali zaposleni v tej pravni osebi, ki bi upravljala naložbe skladov iz 6. in 8. točke 3. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11, 10/13, 55/15 in 96/15-ZIPRS1617; v nadaljnjem besedilu: ZJF). Možna ureditev sledi usmeritvi iz odzivnega poročila Vlade Republike Slovenije, št. 00602-8/2013/38 z dne 16. 7. 2015, na Revizijsko poročilo RSRS »Učinkovitost ureditve financiranja in delovanja javnih agencij in javnih skladov«, št. 3264-3/2013/178 z dne 18. 5. 2015, da bo za vse javne agencije in javne sklade določena enaka ureditev tako glede priprave programov dela, finančnih načrtov kot tudi glede porabe presežkov prihodkov nad odhodki. Ob takšni ureditvi bi bil sklad manj izpostavljen vplivom politike in lokalne skupnosti na njegovo poslovanje. Hkrati bi takšna ureditev pozitivno prispevala k profesionalnemu upravljanju naložb.

Evidentiranja transferjev iz sklada ARAO in lokalnim skupnostim:

Pred pripravo sedanjega predloga zakonskih podlag za novo obliko organiziranosti sklada je bila na ravni ministrstva pristojnega za energijo izdelana analiza za evidentiranje transferjev iz sklada, in sicer:

- sedanja ureditev pri skladu,
- evidentiranje pri skladu »v izven bilančni evidenci«,
- evidentiranje pri skladu v bilanci stanja.

Sedanja ureditev pri skladu:

Uveljavljena ureditev oziroma evidentiranje že vloženi sredstev v računovodskih izkazih plačnikov (sklad in proračun) ni ustrezna. Porabljena sredstva niso valorizirana. Pri tem sklad plačil stroškov ARAO (investicijska vlaganja) in nadomestil lokalnim skupnostim nima ustrezno evidentiranih, ker so se vsa dosedanja plačila obravnavala kot transfer v izkazu prihodkov in odhodkov. Sklad obravnavana "investicijska vlaganja" (sofinanciranje dejavnosti ARAO), izkazuje kot odhodek v izkazu prihodkov in odhodkov – drugih uporabnikov (naziv konta 41 tekoči transferi, 413 drugi tekoči domači transferi, 4136

tekoči transferi v javne agencije) in jih ne izkazuje v bilanci stanja. Ker je ARAO javni gospodarski zavod, evidentiranje, da je prejemal "tekoče transferje v javne agencije", ni ustrezno. Ustanovitelj ima investicijo v teku za odlagališče evidentirano delno, pri čemer pa ni ločeno, v kolikšni meri je bil plačnik sklad in v kolikšni meri proračun.

Evidentiranje pri skladu »v izven bilančni evidenci«:

Na podlagi urejenega in ustreznega računovodskega evidentiranja vseh stroškov, nastalih zaradi investicije v odlagališče, je možna rešitev, da vlaganja Republike Slovenije v trajno rešitev odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva (oziroma ustrezno vrednost) ta evidentira kot povečanje stvarnega premoženja, sklad pa v izven bilančni evidenci, pri čemer v obrazložitvi računovodskih izkazov razkrije porabo po njihovem namenu.

Evidentiranje pri skladu v bilanci stanja:

Tudi v tem primeru na podlagi urejenega in ustreznega računovodskega evidentiranja vseh stroškov, nastalih zaradi investicije v odlagališče, vlaganja Republike Slovenije v trajno rešitev odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva (oziroma ustrezno vrednost) ta evidentira kot povečanje stvarnega premoženja in v enaki vrednosti izkazuje obveznosti do sklada, sklad pa jo evidentira v bilanci stanja v breme konta 043 (vlaganja v opredmetena osnovna sredstva v tuji lasti) in v dobro konta 9005 (splošni sklad za sredstva, prenesena drugim pravnim osebam javnega prava, ki imajo premoženje v svoji lasti) oziroma kot terjatve do države, pri čemer v obrazložitvi računovodskih izkazov razkrije porabo po njihovem namenu. Ustrezno morajo biti izkazani stanje investicije in vsi denarni tokovi med sodelujočimi institucijami, kar bo omogočalo, da se na podlagi računovodskih podatkov ugotovi ustrezna vrednost dosedanjih vlaganj v investicijo za odlagališče in njeno evidentiranje v poslovnih knjigah ustanovitelja.

V zakonu je predlagana rešitev, da Republika Slovenija vlaganja v trajno rešitev odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva (oziroma ustrezno vrednost) ta evidentira kot povečanje svojega stvarnega premoženja, sklad pa v izven bilančni evidenci, pri čemer v obrazložitvi računovodskih izkazov razkrije porabo po njihovem namenu.

Pri izbiri predlagane rešitve je treba upoštevati oblikovanje cene odlaganja m³ radioaktivnih odpadkov: V primeru, da so sredstva pri skladu evidentirana v izven bilančni evidenci, se v ceni odlaganja m³ upošteva samo stroške odlaganja in stroške obratovanja odlagališča. V primeru, da so sredstva pri skladu evidentirana v bilanci stanja, in da Republika Slovenija izkazuje obveznosti do sklada, pa se v ceni odlaganja m³ nizko in srednje radioaktivnih odpadkov upošteva tudi vse stroške, ki so vse od leta 1992 nastali zaradi iskanja trajne in varne rešitve njihovega odlaganja.

Ker se lahko v primeru pogajanj z Republiko Hrvaško kasneje za bolj primerno rešitev, da bi sklad porabljena sredstva evidentiral v bilanci stanja, je v predlogu zakona dana podlaga, da vlada o drugačnem načinu evidentiranja lahko določi s sklepom.

Oblikovanje rezervacij zaradi doseganja zahtevane donosnosti na letni ravni:

Zaradi določanja fleksibilnosti zahtevane donosnosti na letni ravni je v besedilu zakona predlagana rešitev, da sklad oblikuje rezervacije. Predlog je odvisen od uveljavljanja zahteve glede doseganja nominalno zahtevane donosnosti, kar je v razmerah spreminjajočih razmer na finančnih trgih težko, zagotovo pa je možno opredeliti kriterije presoje uspešnosti upravljanja sklada glede na njegovo poslanstvo, strukturo naložb, konzervativno naložbeno politiko, ki mora ohranjati vrednost ter ustvarjati najmanj razumen realen donos na sredstva glede na investicijske možnosti.

Zahtevano donosnost premoženja sklad za vsako leto opredeli v poslovni politiki ob upoštevanju naložbene politike (t.j. ob upoštevanju deleža dolžniških in lastniških vrednostnih papirjev oz. naložb ter pričakovanih obrestnih mer oz. kuponov). Uspešnost doseganja ciljne donosnosti sklada se presoja glede na izhodišča iz zadnje sprejete revizije programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK in potrjene poslovne politike ter na podlagi strukture vrednostnih papirjev oz. naložb v poslovnem letu ter njihovih donosov (minimalni kriterij presoje doseganja cilja je dosežen tehtan donos obveznic RS z ročnostjo nad pet let ter SBI za posamezno zaključeno poslovno leto). Pri tem pa upošteva še izhodišča iz nacionalnega programa ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, potrjene projekte ali načrte ravnanja na področju priprave in izvedbe projektov za varno in končno odlaganje radioaktivnih odpadkov in ravnanja z izrabljenim gorivom, višino plačila nadomestila za omejeno rabo prostora lokalnim skupnostim, plane zavezanca glede celotne in letne

produkcije v NEK, rezultate poslovanja sklada in druge stroške njegovega poslovanja. Pregledno opredeli pojem "zahtevana donosnost", tako da jasno določi stopnjo, obdobje, za katero se ugotavlja, določi način njenega ugotavljanja oziroma merjenja, hkrati pa omogoči fleksibilnost njenega določanja, tako da opredeli dejavnike, ki vplivajo na njeno določitev ter zaradi uravnavanja zahtevane donosnosti na letni ravni določa oblikovanje »rezervacij«.

V veljavni reviziji programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK je bil v letu 2003 določen obrestni faktor 1,0429. Takrat so bile obrestne mere neprimerno višje od današnjih in se je za določitev obrestnega faktorja za obdobje 2004 – 2023 uporabilo preračune, ko je bila v letu 2004 4,29 % zelo konservativna ocena, danes pa so obrestne mere »skoraj na ničelni ravni«. Izvajanje konservativne naložbene politike, ki skladu nalaga investiranje predvsem v varne vrednostne papirje, v današnjih razmerah na letni ravni ne omogoča doseganje »ciljne donosnosti« 4,29 %.

Glede na padajoče obrestne mere v zadnjem obdobju je potrebno oblikovati metodologijo za izračunavanje donosnosti in določanje ciljne donosnosti, ki jo bo sklad zasledoval v naložbeni politiki (letno, obdobjno), za kar je za določanja fleksibilnosti zahtevane donosnosti na letni ravni v predlogu zakona predlagano oblikovanje rezervacij. V ta namen je bila preučena tudi možnost, da se po vzoru pokojninski načrtov oblikuje kritni sklad in možnost oblikovanja splošnega sklada za posebne namene na podlagi Pravilnika o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112709, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12 in 108/13). Oblikovanje kritnega sklada je določeno na podlagi zakona, ki ureja zavarovanja in rešitve za sklad niso primerne.

Preučena je bila možnost oblikovanja splošnega sklada za posebne namene, v katerem bi bila evidentirana sredstva iz tistih let poslovanja, ko bi sklad presegel donosnost, kot je določena v veljavni reviziji programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

b) Način reševanja:

– Vprašanja, ki se bodo urejala s predlaganim zakonom

S predlaganim zakonom se ureja: namen ustanovitve sklada, njegove naloge in poslovno politiko, zagotavljanje sredstev skladu in njihovo porabo, razmerja med ustanoviteljem in skladom, njegove organe, poslovanje sklada, upravljanje namenskega premoženja, njegovo naložbeno politiko in nadzor nad delom sklada ter vsebino statuta. Pri tem se posebej določi:

- prispevek za razgradnjo NEK ter odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK,
- ustrezno evidentiranje transferjev iz sklada,
- merila za doseganje zahtevane donosnosti sklada,
- pogoje za ustrezno varnost, donosnost in likvidnost zbranih sredstev, da jih ustanovitelj nadzira, in da je zagotovljeno, da je po potrebi na voljo dovolj sredstev,
- naložbena politika sklada,
- da so sredstva namenjena samo za financiranje izvajanja vseh dejavnosti v zvezi z razgradnjo NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

– Vprašanja, ki se bodo urejala z izvršilnimi predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati: /

– Vprašanja, ki se bodo urejala drugače, navedite kako (npr. s kolektivnimi pogodbami)

Na podlagi popravljalnega ukrepa Računskega sodišča iz predloga revizijskega poročila je predviden neodvisni pregled vseh nastalih stroškov, ki so povezani z investicijo za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov, na podlagi katerega bo omogočeno, da bodo ustrezno izkazani stanje investicije in vsi dosedanji in bodoči denarni tokovi med sodelujočimi institucijami, kar bo omogočalo, da se na podlagi računovodskih podatkov ugotovi ustrezna vrednost dosedanjih vlaganj.

Hkrati bodo podane podlage tako, da bodo sredstva tako skladova kot proračunska ustrezno ovrednotena in evidentirana, in da vlaganja Republike Slovenije v trajno rešitev odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva (oziroma ustrezno vrednost) ta evidentira kot povečanje stvarnega premoženja, sklad pa v bilanci stanja izkaže vlaganja v tuja sredstva.

– **Vprašanja, v katera ni mogoče poseči s predpisi**

S predlaganim predpisom ni mogoče poseči v odločitev Republike Hrvaške glede dogovora o skupni rešitvi odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK v skladu z 10. členom meddržavne pogodbe.

Glede na dejavnost in naloge, ki so povezane z odlaganjem radioaktivnih odpadkov, je pomemben mednarodnopravni multilateralni dokument skupna konvencija. Eno izmed temeljnih načel skupne konvencije je, da se morajo radioaktivni odpadki odlagati v državi, v kateri so nastali (Preambula skupne konvencije, točka xi). Navedena določba sicer dopušča možnost sprejema posebnih dogovorov, s katerimi države uredijo medsebojna razmerja v zvezi s skrbjo za radioaktivne odpadke, še posebej če gre za odpadke, ki so rezultat skupnih projektov. Vendar je treba pri tem upoštevati tudi naslednjo točko (Preambula Skupne konvencije, točka xii), ki izrecno in posebej poudarja, da ima vsaka država pravico prepovedati uvoz tujih radioaktivnih odpadkov na svoje ozemlje. Konkretno izpeljavo teh temeljnih načel skupne konvencije najdemo v njenem 27. členu, ki se glasi: »1. Vsaka pogodbenica, ki je vključena v čezmejni promet, sprejme primerne ukrepe, s katerimi zagotovi, da takšen promet poteka v skladu z določbami te konvencije in ustreznimi obvezujočimi mednarodnimi instrumenti; (iii) pogodbenica, ki je namembna država, odobri čezmejni promet le, če ima upravno in tehnično zmožnost kot tudi predpise, potrebne za ravnanje z izrabljenim gorivom ali radioaktivnimi odpadki v skladu s to konvencijo.«

Iz navedenega sledi, da država pogodbenica, ki naj sprejme radioaktivne odpadke oziroma namembna država, lahko odobri čezmejni transport samo, če izpolnjuje varnostne, organizacijske in tehnične standarde za ravnanje z radioaktivnimi odpadki, kot jih določa skupna konvencija. Določba pa hkrati zavezuje tudi državo izvora odpadkov, da sama ne sme odobriti čezmejnega prometa z radioaktivnimi odpadki, če namembna država teh pogojev ne izpolnjuje.

Prav tako so za navedeno problematiko pomembne določbe Direktive Sveta 2011/70/EURATOM z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, ki se nanašajo na omenjene člene skupne konvencije.

– **Vprašanja, ki jih ni treba več urejati s predpisi**

S predlaganim predpisom ni treba urejati razmerij med skladom in ARAO ter s tem določb v zvezi z revizijo smotrnosti in namenskosti porabe sredstev, ki jih ARAO namenja sklad. Vsebine, ki obravnavajo revizijo smotrnosti in namenskosti porabe ARAO, so tako obravnavane v predlogu novega odloka za ARAO, in sicer zaradi določbe 95. člena novele Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji iz leta 2015 (ZVISJV-D), ki določa enovito gospodarsko javno službo za ravnanje z radioaktivnimi odpadki, ki vključuje tudi načrtovanje in gradnjo odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov. Tudi v skladu s stališčem SVZ morata pogodbo sklepati država in izvajalec obvezne državne gospodarske javne službe. V skladu z novo ureditvijo ne bosta pogodbe več sklepala ARAO in sklad ampak ministrstvo in sklad za sredstva iz sklada ter ministrstvo in ARAO za izvajanje gospodarske javne službe iz 95. člena ZVISJV-D.

– **Vprašanja, ki se bodo urejala s predpisi ter v zvezi s katerimi so bili predhodno opravljeni poskusi in testi, da se ugotovi, ali je ukrepanje primerno: /**

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

– **Z veljavnim pravnim redom**

Predlog zakona je usklajen z obstoječim pravnim redom (veljavno zakonodajo).

– **S splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo**

Predlog zakona je usklajen s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo:

- Skupna konvencija o varnosti ravnanja z izrabljenim jedrskim gorivom in varnosti ravnanja z radioaktivnimi odpadki (Uradni list RS, št. 3/99-mednarodne pogodbe),
- Direktiva Sveta 2011/70/EURATOM z dne 19. Julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki,
- Pogodba med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v Nuklearno elektrarno Krško, njenim izkoriščanjem in razgradnjo (Uradni list RS – mednarodne pogodbe, št. 5/03).

- Priporočilo 2006/851/EURATOM: o upravljanju finančnih sredstev za razgradnjo jedrskih objektov, izrabljenega goriva in radioaktivnih odpadkov.
- **S predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati: /**

č) Usklajenost predloga zakona:

- **s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi: /**
- **s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neusklajenih vprašanj): /**
- **s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti)**

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

– **Ocena finančnih sredstev za državni proračun**

Predlagani zakon ne bo imel posledic za državni proračun, saj ne določa novih upravnih nalog v okviru državne uprave, prav tako ne spreminja upravnih nalog, ki jih določajo veljavni predpisi EU. Za izvajanje zakona ni potrebno zagotoviti nobenih sredstev v proračunu.

– **Ocena drugih javnih finančnih sredstev**

Predlagani zakon ne bo imel posledic za druga javna finančna sredstva.

- **predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna: /**
- **predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva: /**
- **Predvideni prihranki za državni proračun in druga javna finančna sredstva**

Zaradi zmanjšanja števila nadzornih organov in poslovanja sklada v organizacijski obliki, ki smiselno povzema načela in pravila delovanja javnih skladov ter zahtevani usposobljenosti in rešitvi, da sklad lahko delno ali v celoti prenese upravljanje premoženja na drugo osebo javnega prava, ki v celoti izpolnjuje zakonske pogoje za upravljanje premoženja tega sklada, zagotavljala varnost ter zahtevano donosnost njegovih naložb, ohranjala njegovo vrednost in ima za te namene oblikovan ustrezen kritni sklad, pričakujemo bolj racionalno in uspešno delo sklada ter doseganje večjih donosov.

- **Sredstva bodo zagotovljena z zadolževanjem (poroštva): /**
- **V naslednjem proračunskem obdobju bodo sredstva zagotovljena ...: /**

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

- **sredstva so zagotovljena v sprejetem državnem proračunu na naslednjih proračunskih postavkah ...,**
- **sredstva bodo zagotovljena s prerazporeditvijo v okviru sprejetega državnega proračuna s postavke ... na postavko ...,**
- **sredstva bodo zagotovljena z rebalansom ali spremembami državnega proračuna.**

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev v sprejetem državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

- **Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih**

Obstoječa ureditev je vsebinsko značilna za Republiko Slovenijo in za predlagano statusno rešitev ni

mogoče ponuditi ustreznega primerjalnega pregleda.

– **Prikaz ureditve v pravnem redu EU**

Na področju financiranja razgradnje jedrskih elektrarn in odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz jedrskih elektrarn je pravni red Evropske unije dokaj skromen, mnogo obsežnejši je sicer na širšem področju varstva pred sevanji. Predlog zakona ne prenaša v pravni red nobene direktive. Področja urejanja se v svojem 9. členu dotika samo Direktiva Sveta 2011/70/EURATOM z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki. V tem členu je določeno: »Države članice poskrbijo, da se v nacionalnem okviru predpiše razpoložljivost ustreznih finančnih sredstev, potrebnih za izvajanje nacionalnih programov, ki jih direktiva predpisuje v svojem 11. členu, zlasti za ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, pri čemer je ustrezno upoštevana odgovornost njihovih proizvajalcev«, kar rešuje tudi predlog tega zakona glede zbiranja sredstev za razgradnjo NEK ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Poleg tega omenjena direktiva posebej ureja razmerja med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. V 36. točki preambule je navedeno: »Pogodba med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v Nuklearno elektrarno Krško, njenim izkoriščanjem in razgradnjo, ureja solastništvo jedrske elektrarne. Določbe navedene pogodbe predvidevajo skupno odgovornost za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom ter njihovo odlaganje. Zato bi bilo treba določiti izjeme od nekaterih določb te direktive, da ne bi bilo ovir za popolno izvajanje te dvostranske pogodbe.«

Na podlagi navedenega je v direktivi v tretjem odstavku določeno, da se četrti odstavek 4. člena ne uporablja za radioaktivne odpadke in izrabljeno gorivo iz NEK. Omenjeni odstavek določa:

»Radioaktivni odpadki se odložijo v državi članici, v kateri so nastali, razen če v času pošiljke v zadevni državi članici in drugi državi članici ali tretji državi ni začel veljati sporazum o uporabi odlagališča v kateri izmed teh držav, pri čemer se upoštevajo merila, ki jih določi Komisija v skladu s členom 16(2) Direktive 2006/117/EURATOM. Preden država članica izvoznica pošlje pošiljko v tretjo državo, obvesti Komisijo o vsebini takega sporazuma in sprejme ustrezne ukrepe, s katerimi se prepriča, da:

(a) je namembna država s Skupnostjo sklenila sporazum, ki zajema ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, ali pa je pogodbenica skupne konvencije,

(b) ima namembna država programe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in njihovo odlaganje z enakimi cilji, ki zagotavljajo visoko raven varnosti, kot so določeni v tej direktivi; in

(c) ima odlagališče v namembni državi dovoljenje za sprejetje poslanih radioaktivnih odpadkov, obratuje že pred pošiljko ter ga upravljajo v skladu z zahtevami iz svojih programov za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in njihovo odlaganje.

Tudi iz direktive izhaja, da je obstoječa ureditev vsebinsko značilna za Republiko Slovenijo in za predlagano statusno preoblikovanje ni mogoče ponuditi ustreznega primerjalnega pregleda, pa tudi v državah članicah Evropske unije ni primerljive pravne ureditve.

Direktiva je bila v slovenski pravni red prenesena z novelo ZVISJV v letih 2011 in 2015.

Podobne problematike zaradi dvolastništva jedrskega objekta, ki je v primeru NEK oziroma Republike Slovenije in Republike Hrvaške posebnost, in zagotovitve pogojev za pregledno financiranje ter zlasti za pregledne računovodske podatke za urejanje premoženjsko pravnih razmerij med lastnikoma ob razgradnji, v primerjalnem pravu in praksi ni mogoče najti.

Evropska komisija je 24. 10. 2006 izdala priporočilo 2006/851/EURATOM o upravljanju finančnih sredstev za razgradnjo jedrskih objektov, izrabljenega goriva in radioaktivnih odpadkov, ki priporoča zagotavljanje sredstev za razgradnjo, ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki v skladu z načeli:

- način zbiranja potrebnih sredstev, ki se oblikujejo in zbirajo od pričetka do konca obratovanja jedrskega objekta, in ki bodo zadoščala za razgradnjo jedrskega objekta in odlaganje radioaktivnih odpadkov, ki so nastali zaradi njegove izgradnje, obratovanja, vzdrževanja, posodabljanja in razgradnje, mora biti pregleden,
- da so predvidena sredstva za doseganje navedenega cilja vračunana v ceno proizvedene električne energije,

- da je zagotovljena ustrezna varnost, donosnost in likvidnost zbranih sredstev, da jih ustanovitelj nadzira in da je zagotovljeno, da je po potrebi na voljo dovolj sredstev,
- da so sredstva namenjena samo za namene, zaradi katerih se je njihovo zbiranje uveljavilo, to je za izvajanje vseh dejavnosti v zvezi z razgradnjo jedrskega objekta in odlaganja radioaktivnih odpadkov, ki so nastali zaradi njegove izgradnje, obratovanja, vzdrževanja, posodabljanja in razgradnje,
- da se redno poroča o zbranih sredstvih,
- da bo celotna zbrana količina sredstev na voljo do predvidenega konca obratovanja jedrskega objekta,
- če zbrana sredstva ne zadoščajo, mora upravljavec objekta zagotoviti dodatna sredstva,
- če upravljavec jedrskega objekta nima vpliva na upravljanje s sredstvi, je za zagotovitev ustrezne višine sredstev odgovorna država.

Takšen pristop zagotavlja dragocen prispevek k boljšemu načrtovanju razgradnje jedrskega objekta in odlaganja radioaktivnih odpadkov, ki so nastali zaradi njegove izgradnje, obratovanja, vzdrževanja, posodabljanja in razgradnje, predvsem na področju zaščite prebivalstva in okolja. Rezultat dobro načrtovanih razgradenj in uveljavitev zadnjih ekonomsko sprejemljivih spoznanj in rešitev na tem področju bo prispeval k učinkovitejšim rešitvam, ki bodo bolj sprejemljive za javnost, kar bo nenazadnje privedlo tudi do lažjih odločitev. Glavni poudarek je, da se na podlagi ustreznega strokovnega pristopa določi teoretične in tehnične podlage za varne in okolju prijazne ter ekonomsko sprejemljive rešitve.

- Prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU,

Predstavljen je povzetek zakonske ureditve v treh članicah Evropske unije, in sicer Slovaškem, Belgiji in Republiki Hrvaški.

Ureditev na Slovaškem

Na Slovaškem obratujejo štiri od šestih VVER-440 jedrskih reaktorjev, štiri enote v Bohunicah in dve v Mochovcch, ki proizvedejo približno 50 % električne energije v državi.

Enoti 1 & 2 v Bohunicah sta bili iz prve generacije sovjetskih reaktorjev in jih je morala Slovaška na zahtevo Evropske komisije v postopku pristopnih pogajanj v letih 2006 in 2008 zapreti. Po reorganizaciji poslovanja, zaustavitvi objektov in privatizaciji državnega podjetja Slovenske Elektrarne (ki je po privatizaciji v 66 % lasti italijanskega lastnika ENEL), je državno podjetje Slovenske elektrarne odgovorno za enoti Bohunice A1 in V1 ter za ravnanje z radioaktivnimi odpadki.

Namenski sklad, v katerem so se pričela zbirati sredstva za razgradnjo jedrskih objektov, je bil ustanovljen s posebnim zakonom v letu 1996, pred tem pa so se sredstva v ta namen zagotavljala iz državnega proračuna. Po uveljavitvi zakona so vir financiranja za plačilo prispevka od proizvedene električne energije postala sredstva iz poslovanja jedrskih objektov.

Prvotni zakon iz leta 1996 je bil v letu 2006 nadomeščen z novim zakonom in z uveljavitvijo novega zakona je bil ustanovljen nov »Nacionalni jedrski sklad za razgradnjo jedrskih objektov in ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki« (»jedrski sklad«).

Finančna sredstva iz prejšnjega sklada so bila prenesena na nov jedrski sklad in njegove posamezne podračune, katerih deleži ustrezajo deležem proizvedene električne energije v posameznem bloku jedrskih elektrarn glede na razmerje do celotne električne energije proizvedene v vseh jedrskih elektrarnah med leti 1978 in 2005.

V skladu z določili novega zakona mora imetnik dovoljenja za obratovanje jedrskega objekta vplačati na račun jedrskega sklada obvezen letni prispevek in sicer v višini 9.450 EUR/MW_e za vsako enoto, ki jo upravlja, poleg tega pa še dajatev v višini 5,95 % od prodajne cene električne energije, ki je bila proizvedena v jedrski elektrarni v preteklem letu.

Nadzor nad skladom vrši država. Zakon prepoveduje vlaganje sredstev sklada v finančne in druge naložbe. Zakon natančno določa organe upravljanja sklada, njihove odgovornosti in pogoje za njihovo izbiro. Nadzor nad delom sklada (uprava) opravlja ministrstvo za gospodarstvo, organi upravljanja pa so še: upravni odbor, nadzorni odbor, direktor, »sub-account«, administrator sklada in inšpektor sklada. Upravni odbor ima sedem članov, ki jih imenuje ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, in ima šestletni mandat. Nadzorni odbor ima pet članov.

Evropska unija je za pomoč pri razgradnji dveh jedrskih reaktorjev v Bohunicah namenila 613 milijonov EUR do konca leta 2013. Ta sredstva niso bila namenjena izključno samo za razgradnjo, ampak tudi za področje varnosti.

Strategija uporabe območij elektrarn Bohunic in Mochovc je takšna, da se bodo uporabljala za komercialne namene po razgradnji jedrskih objektov. To pomeni, da ne bodo primerna za kmetijstvo ali za gradnjo stanovanjskih objektov. Bosta pa območji primerni za uporabo v industrijske namene.

Odlagališče za nizko in srednje radioaktivne odpadke je v obratovanju od leta 1999. Njegova širitev oziroma izgradnja novega odlagališča se bo financirala s pomočjo Evropske unije.

Ureditev v Belgiji

V Belgiji obratuje sedem enot jedrskih elektrarn v krajih Doel in Tihange. Upravlja jih podjetje Electrabel. Poleg teh sedmih enot za proizvodnje električne energije ima Belgija še obrate za predelavo jedrskega goriva in eno zaustavljeno jedrsko elektrarno BR-3, prototip reaktorja, ki je hkrati tudi pilotni projekt v okviru programa za raziskave Evropske komisije na področju razgradnje jedrskih objektov. Za druge objekte za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in za predelovalni obrat Eurochemic je odgovoren raziskovalni center SCK-CEN.

Podjetji Electrabel in SYNATOM sta odgovorni za vzpostavitev sistema in za upravljanje sklada za razgradnjo jedrskih elektrarn, ki so v obratovanju. Ta sklad nadzoruje Nadzorni odbor, v katerem ima država svoj glas - "golden share", ki ji daje pooblastilo in možnost »veta« glasovanja. Del sredstev sklada (do 75 %) se sme uporabiti tudi za druge namene – posojila upravljavcem jedrskih objektov in za naložbe, ki niso neposredno povezane z razgradnjo jedrskih objektov in ravnanjem z radioaktivnimi odpadki. Država je solidarno odgovorna za sredstva namenskega sklada, ki se v njem zbirajo iz prispevka pri prodaji električne energije.

Za zbiranje informacij o zaključku obratovanja jedrskih objektov, za odobritev programov razgradnje in za razgradnjo jedrskih objektov in za ravnanje z vsemi radioaktivnimi odpadki v Belgiji je odgovorna agencija ONDRAF/NIRAS. Programi razgradnje za jedrske elektrarne se revidirajo na vsake tri leta, za ostale jedrske objekte pa vsakih pet let.

V letu 2000 je stopil v veljavo nov zakon, ki uvaja nadzorni odbor, ki je zadolžen za nadzor sklada, v katerem se zbirajo sredstva za razgradnjo jedrskih elektrarn. V nadzornem odboru so visoki državni uradniki in predstavniki bank.

Zakon od leta 2003 dalje uvaja nadzorni odbor, ki je zadolžen za nadzor sklada v katerem se zbirajo sredstva za razgradnjo jedrskih elektrarn. Nadzorni odbor je sestavljen iz visokih državnih uradnikov in predstavnikov bank. V letu 2007 je prišlo do spremembe zakona, ki omogoča, da so trije delegati sklada za razgradnjo člani nadzornega odbora.

Prispevek za razgradnjo in odlaganje: V praksi se v sklad plačuje prispevek vsake tri mesece za predvidenih 40 let obratovanja jedrskega objekta. Zahtevana donosnost zbranih sredstev je 5 %. V celoti so bili ocenjeni stroški razgradnje leta 1999 in sicer so znašali 2.280.800.000 EUR. Prva od sedmih enot jedrskih elektrarn je prenehala obratovati leta 2015 in zadnja pa bo predvidoma prenehala delovati leta 2025. Konec obratovanja obrata za predelavo goriva v Desslu še ni določen.

Ravnanje z izrabljenim gorivom: S finančnega vidika ima vse gorivo za jedrske elektrarne v lasti podjetje SYNATOM, ki ga posoja jedrskim objektom za proizvodnjo energije. Upravljavci jedrskih objektov zanj plačujejo iz prihodkov, ki jih ustvarijo pri prodaji električne energije v takšni višini, da bo v prihodnosti zagotovljenih dovolj sredstev za ravnanje z izrabljenim gorivom in za razgradnjo jedrskih objektov. Ocene stroškov so osnovane na najdražjih scenarijih za ravnanje z izrabljenim gorivom in razgradnjo jedrskih objektov in so zaradi negotovosti povišane še za 15 %. Ocena predvidenih stroškov, ki je bila izdelana v letu 2004, znaša: 2.540.000.000 EUR.

Država financira razgradnjo vseh starih jedrskih objektov s področja razvoja in raziskav (subsidiarna odgovornost države), katerih cilj ni bila komercialna dejavnost.

V letu 2006 je Belgija izbrala svojo lokacijo (Dessel) za odlagališče večine nizko radioaktivnih odpadkov. Do leta 2020 bodo končane raziskave za določitev lokacije visoko in srednje radioaktivnih odpadkov.

Ureditev na Hrvaškem

Republika Hrvaška je dne 10. 10. 2007 v skladu meddržavno pogodbo ter »Programom razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG«, rev. 1, iz leta 2004, sprejela »Zakon o fondu za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnog goriva Nuklearne elektrarne Krško«, v katerem poleg načina zbiranja sredstev in zgoraj navedenih načel EU ureja naložbe sklada in njegovo upravljanje, in sicer:

Sredstva sklada se smejo, skladno z zakonom in statutom sklada v skladu z načeli varnosti in donosnosti, vlagati v vrednostne papirje, depozite in druge varne naložbe, ob upoštevanju:

- varnosti naložb,
- razpršenosti naložb,
- vzdrževanja likvidnosti.

Posebej morajo biti upoštevani:

- vrsta premoženja, v katero se smejo vlagati sredstva sklada,
- način zagotovitve upoštevanja načel iz prvega odstavka tega člena,
- postopki za sprejemanje odločitev o vlaganjih in izvedbi teh vlaganj,
- morebitne spremembe načel vlaganj.

Zakon določa tudi možnost, da se del ali vsa sredstva sklada poverijo v upravljanje družbi za upravljanje z investicijskimi skladi. Hkrati zakon določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati ta družba.

Natančni pogoji, pod katerimi so dovoljene naložbe, so določeni s statutom sklada.

Republika Hrvaška je v mesecu oktobru 2012 sprejela spremembe statuta svojega sklada, s katerimi je močno posegla v naložbeno politiko sklada, ki sme po novem vlagati tudi v delnice družb, ki ne kotirajo na borzi, kar lahko negativno vpliva na varnost naložb in močno povečuje tveganje, da sredstva, potrebna za razgradnjo NEK in odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK ne bodo zagotovljena.

Poleg tega je Republika Hrvaška naknadno razširila pristojnosti svojega posebnega sklada in ga pooblastila tudi kot strokovno organizacijo za pripravo programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK iz 10. člena meddržavne pogodbe. Sklad je tudi naročnik strateške študije za Nacionalni program izvajanja strategije ravnanja z radioaktivnimi odpadki, izkoriščenimi viri in izrabljenim jedrskim gorivom.

Organa upravljanja sklada sta upravni odbor in direktor. Upravni odbor ima sedem članov, ki jih imenuje vlada in imajo štiriletni mandat, v njem pa so predstavniki upravnih organov s področja energetike, financ, okolja in jedrske varnosti in en predstavnik zavezanca za plačilo prispevka ter po en neodvisni strokovnjak s področja vrednostnih papirjev in financ. Sklad nima nadzornega odbora. Poslovanje sklada vodi direktor, ki ga imenuje upravni odbor na podlagi javnega razpisa.

Predlog zakona ni bil predmet usklajevanja s pravom Evropske unije.

- **izjava o skladnosti predloga zakona s pravnimi akti EU in korelacijska tabela pri prenosu direktiv: /**

Izjava o skladnosti (oblika pdf) – izvoz iz baze RPS: /

Korelacijska tabela (oblika pdf) – izvoz iz baze RPS: /

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

- **razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel: /**
- **ukinitev postopka ali odprava administrativnih bremen: /**
- **spoštovanje načela »vse na enem mestu« ter organ in kraj opravljanja dejavnosti oziroma izpolnjevanja obveznosti: /**
- **podatki oziroma dokumenti, ki so potrebni za izvedbo postopka in jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti, ter način njihovega pridobivanja: /**

- ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitvev obstoječih organov: /
- ali bodo zaradi izvajanja postopkov in dejavnosti potrebne nove zaposlitve, ali so izvajalci primerno usposobljeni, ali bodo potrebna dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva: /
- ali se bodo zaradi ukinitve postopkov in dejavnosti zmanjšala število zaposlenih ter finančna in materialna sredstva: /

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

- dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov: /
- stroški, ki jih bo imela stranka, ali razbremenitev stranke: /
- čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo: /

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

- kakovost zraka: /
- cilje upravljanja voda: /
- kakovost ali vire prsti: /
- podnebne spremembe: /
- biotsko raznovrstnost, varovana in zavarovana območja: /
- nastajanje odpadkov in ravnanje z njimi: /
- verjetnost ali stopnjo tveganja za okolje: /
- aktivnosti podjetij v zvezi z okoljem: /
- organizacijo dejavnosti v prostoru in rabo prostora: /
- prostorsko identiteto: /
- varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami:
 - preprečevanje nastanka oziroma zmanjšanje posledic naravnih in drugih nesreč: /
 - zaščita, reševanje in pomoč ob nesreči: /

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

- poslovne stroške in poslovanje: /
- premoženjske pravice: /
- inovacije in raziskave: /
- potrošnike in gospodinjstva: /
- določene regije in sektorje: /
- druge države in mednarodne odnose: /
- makroekonomsko okolje: /
- mala in srednja podjetja:
 - število podjetij in njihova velikost: /
 - število podjetij in delovnih mest, na katera se nanaša predlagani predpis: /
 - pomen različnih kategorij malih in srednjih podjetij v panogah: /
 - povezanost z drugimi panogami in mogoči vplivi na podizvajalce: /
- konkurenčnost podjetij:
 - omejevanje dostopa na trg dobaviteljem: /
 - omejevanje konkurenčnosti dobaviteljev: /
 - zmanjševanje spodbud dobaviteljem za učinkovito konkurenčnost: /

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

- zaposlenost in trg dela: /
- standarde in pravice v zvezi s kakovostjo dela: /
- socialno vključenost in zaščito določenih skupin: /
- pravice iz starševskega varstva in družinskih prejemkov ter družinska razmerja: /
- enakost spolov: /
- enako obravnavo družbenih skupin glede na različne osebne okoliščine (nediskriminacija): /
- sodno varstvo in učinkovito sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin: /
- upravljanje, udeležbo, dobro asimilacijo, dostop do sodišč, medije in etiko: /
- javno zdravje: /

- zdravstveno varstvo: /

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

- nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja: /
- razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna: /
- razvojne dokumente EU in mednarodnih organizacij: /

6.6 Presoja posledic za druga področja: /

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

- a) Predstavitev sprejetega zakona:
 - ciljnim skupinam (seminarji, delavnice),
 - širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve).
- b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:
 - zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa,
 - organi, civilna družba,
 - metode za spremljanje doseganja ciljev,
 - merila za ugotavljanje doseganja ciljev,
 - časovni okvir spremljanja za pripravo poročil,
 - roki za pripravo poročil o izvajanju zakona, doseženih ciljih in nadaljnjih ukrepih.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

- osebno ime zunanjega strokovnjaka ali firma in naslov pravne osebe, ki je sodelovala pri pripravi zakona: /

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

- spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen,
- čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe,
- datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja,
- seznam subjektov, ki so sodelovali (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte),
- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti,
- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani, in razlogi za neupoštevanje.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles:

- dr. Peter Gašperšič, MINISTER
- mag. Klemen Potisek, DRŽAVNI SEKRETAR

II. BESEDILO ČLENOV

1. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina zakona)

- (1) Sklad za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz Nuklearne elektrarne Krško (v nadaljnjem besedilu: sklad), ki je ustanovljen na podlagi Zakona o Skladu za financiranje razgradnje Nuklearne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško (Uradni list RS, št. 75/94; v nadaljnjem besedilu: ZSFR) in, na podlagi novele ZSFR (Uradni list RS, št. 24/03) deluje v skladu s Pogodbo med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v Nuklearno elektrarno Krško, njenim izkoriščanjem in razgradnjo (Uradni list RS – mednarodne pogodbe, št. 5/03; v nadaljnjem besedilu: meddržavna pogodba), nadaljuje svoje delo na podlagi tega zakona.
- (2) Zakon ureja namen, poslanstvo in vizijo ustanovitve sklada, njegove naloge in poslovno politiko, zagotavljanje sredstev skladu in njihovo namensko porabo, razmerja med ustanoviteljem in skladom, njegove organe, poslovanje sklada, upravljanje namenskega premoženja, njegovo naložbeno politiko in nadzor nad delom sklada ter vsebino statuta.

2. člen

(pojmi)

- (1) Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:
 - »ravnanje z radioaktivnimi odpadki« in »izrabljenim gorivom« ter »razgradnja« Nuklearne elektrarne Krško (v nadaljnjem besedilu: NEK) imajo enak pomen kot ga določa zakon, ki ureja področje varstva pred ionizirajočimi sevanji in jedrske varnosti,
 - »prispevek za razgradnjo NEK ter odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK« (v nadaljnjem besedilu: »prispevek«) je z zakonom določena dajatev, ki jo plačuje zavezanec zaradi zagotavljanja potrebne višine sredstev za financiranje razgradnje NEK ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK,
 - »zavezanec« za plačilo prispevka je gospodarska družba v 100 % državni lasti, ki ima v lasti poslovni delež v višini polovice osnovnega kapitala družbe Nuklearna elektrarna Krško, d.o.o.,
 - »nosilec razgradnje NEK«, je družba Nuklearna elektrarna Krško, d.o.o., kot to določa sedmi odstavek 11. člena meddržavne pogodbe.
- (2) V tem zakonu uporabljeni izrazi za posameznike, zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za moške in ženske.

3. člen

(ustanovitelj, lastnosti in sedež sklada)

- (1) Ustanovitelj sklada je Republika Slovenija.
- (2) Pravice in odgovornosti ustanovitelja izvršuje Vlada Republike Slovenije.
- (3) Sklad je pravna oseba javnega prava.
- (4) Sklad s svojim premoženjem jamči za svoje obveznosti.
- (5) Ustanovitelj solidarno jamči za obveznosti sklada.
- (6) Sklad posluje z imenom: Sklad za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško ter odlaganja Radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz Nuklearne elektrarne Krško.

- (7) Skrajšano ime sklada je: Sklad za financiranje razgradnje NEK ter odlaganja RAO in IG iz NEK.
- (8) Sedež sklada je v Krškem. Sprememba sedeža sklada se določi s statutom.

2. NAMEN, POSLANSTVO IN VIZIJA USTANOVITVE SKLADA, NJEGOVE NALOGE IN POSLOVNA POLITIKA

4. člen

(namen, poslanstvo in vizija ustanovitve sklada)

Namen ustanovitve sklada je zbiranje sredstev za financiranje razgradnje NEK ter za financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK. Vizija sklada je, da bodo zagotovljena zadostna sredstva za uresničitev njegovega poslanstva, saj se bo po tem presojala uspešnost poslovanja sklada in ustreznost podlag, ki določajo njegovo delovanje in poslovanje.

5. člen

(naloge in poslovna politika sklada)

- (1) Sklad za uresničevanje svojega namena zbira finančna sredstva, skrbi zanje in viša njihovo vrednost.
- (2) Sklad posluje skladno s poslovno politiko za naslednje dolgoročno obdobje, ki jo, na predlog poslovodne osebe in na podlagi mnenja nadzornega sveta, sprejme ustanovitelj:
 - za obdobje do konca redne življenjske dobe NEK,
 - za obdobje do konca podaljšane življenjske dobe NEK,
 - za obdobje do 35 let po prenehanju obratovanja NEK.
- (3) Poslovna politika sklada mora določiti cilje njegovega delovanja in merljive kazalnike rezultatov izvajanja te politike.
- (4) Poslovno politiko za obdobje petih let sklad posodablja najmanj vsaki dve leti in ob vsaki spremembi pogojev ali predpisov, ki lahko pomembno vplivajo na njegovo poslovanje.

3. NAMENSKO PREMOŽENJE, SPLOŠNI SKLAD IN PORABA SREDSTEV SKLADA

6. člen

(namensko premoženje)

- (1) Sklad upravlja z namenskim premoženjem, ki ga pridobi v last od ustanovitelja na podlagi tega zakona.
- (2) Namensko premoženje sklada se zagotavlja iz prispevka od vsake MWh električne energije, ki je proizvedena v NEK in jo na pragu NEK prevzame zavezanec.
- (3) Zavezanec vplačuje prispevek v sklad mesečno, in sicer do 20. dne v mesecu za pretekli mesec.
- (4) Višina prispevka se določi na podlagi potrjenega programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK kot sta določena v 10. členu meddržavne pogodbe.
- (5) Višino prispevka s sklepom določi ustanovitelj, pri čemer upošteva izhodišča iz četrtega odstavka tega člena ter drugega in tretjega odstavka 5. člena.
- (6) Ob ugotovljeni neustrezni višini glede na sredstva, ki jih je treba zbrati, ministrstvo, pristojno za energijo, ustanovitelju lahko predlaga spremembo višine prispevka, pri čemer poleg izhodišč iz četrtega odstavka tega člena ter drugega in tretjega odstavka 5. člena, upošteva še izhodišča iz nacionalnega programa ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, potrjene projekte ali načrte ravnanja na področju priprave in izvedbe projektov za varno in končno

odlaganje radioaktivnih odpadkov in ravnanja z izrabljenim gorivom, višino plačila nadomestila za omejeno rabo prostora lokalnim skupnostim, plane zavezanca glede celotne in letne proizvodnje v NEK, rezultate poslovanja sklada in druge stroške njegovega poslovanja.

7. člen

(splošni sklad)

- (1) Obveznost sklada do ustanovitelja je splošni sklad.
- (2) Sklad mora imeti v okviru splošnega sklada oblikovan najmanj splošni sklad za neopredmetena in opredmetena osnovna sredstva, splošni sklad za finančne naložbe in splošni sklad za namenska sredstva.
- (3) Splošni sklad za neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva povečuje nabavna vrednost neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev in zmanjšujejo popravki in odpisi nabavne vrednosti neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev.
- (4) Splošni sklad za finančne naložbe sklad povečuje z razporeditvijo presežka prihodkov nad odhodki na podlagi pisnega sklepa ministra, pristojnega za energijo.
- (5) Splošni sklad za namenska sredstva sklad povečuje z vplačili dodatnega premoženja, in sicer prispevka, ki ga vanj plačuje zavezanec.
- (6) Povečanje splošnega sklada zaradi razporeditve presežka prihodkov nad odhodki in vplačil dodatnega premoženja se na podlagi pisnega sklepa ustanovitelja vpiše v sodni register, ko skupna povečanja iz tega naslova presežejo 30 % vrednosti splošnega sklada, ki je vpisan v sodni register, lahko pa povečanja splošnega sklada vpisuje tudi pogosteje.
- (7) Predlog za vpis povečanja splošnega sklada v sodni register pripravi in predloži poslovodna oseba sklada.
- (8) Za postopek izročanja premoženja in vpis povečanja splošnega sklada se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja sodni register.
- (9) Zmanjšanje splošnega sklada iz tretjega in četrtega odstavka tega člena je dovoljeno za financiranje razgradnje NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.
- (10) Ne glede na določbe tretjega, četrtega in devetega odstavka tega člena se pred povečanjem splošnega sklada iz tretjega in četrtega odstavka tega člena upošteva porabo in evidentiranje sredstev na podlagi določb 8., 9. in 12. člena tega zakona.
- (11) Ne glede na določbe devetega odstavka tega člena ustanovitelj lahko s sklepom odloči, da se zaradi porabe sredstev na podlagi določb 8. in 9. člena tega zakona zmanjša splošni sklad iz tretjega in četrtega odstavka tega člena.

8. člen

(poraba sredstev in sredstva za poslovanje sklada)

- (1) Sredstva, zbrana po tem zakonu, se porabljajo za financiranje vseh dejavnosti v zvezi z razgradnjo NEK ter odlaganjem radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, nastalih v času obratovanja NEK in razgradnje NEK, skladno z določbami meddržavne pogodbe.
- (2) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se sredstva porabljajo tudi za financiranje poslovanja sklada.
- (3) Maksimalno letno vrednost stroškov poslovanja, glede na kriterije primerljivosti sklada sprejme nadzorni svet na predlog poslovodne osebe sklada. Pri tem stroški njegovega poslovanja na letni ravni ne smejo preseči 10 % vrednosti prihodkov od finančnih naložb glede na njihovo povprečje zadnjih petih let.

9. člen

(prejemniki sredstev sklada)

- (1) Sklad je plačnik storitev nosilcu razgradnje NEK.
- (2) Sklad na podlagi tega zakona ministrstvu, pristojnemu za energijo, zagotavlja sredstva za financiranje javne službe odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.
- (3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka tega člena sklad na podlagi tega zakona ministrstvu, pristojnemu za energijo, zagotavlja sredstva za financiranje načrtovanja in gradnje odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov v ustreznem deležu glede pričakovane količine nizko in srednje radioaktivnih odpadkov iz NEK.
- (4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena sklad na podlagi tega zakona ministrstvu, pristojnemu za energijo, zagotavlja sredstva za financiranje plačila nadomestila lokalnim skupnostim v skladu s predpisi, ki določajo merila, pogoje in roke za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta.

4. RAZMERJA MED SKLADOM IN PREJEMNIKI SREDSTEV TER PRISTOJNOSTI USTANOVITELJA

10. člen

(razmerja med skladom in prejemniki sredstev)

- (1) Sklad in nosilec razgradnje NEK iz prvega odstavka 9. člena tega zakona za financiranje razgradnje NEK skleneta pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij.
- (2) S pogodbo iz prvega odstavka tega člena pogodbenika uredita natančen obseg nalog, specificirano predvidene stroške za izvedbo nalog, časovne okvire za izvedbo nalog, roke za izvedbo nalog ter plačila in status transferjev iz sklada.
- (3) Sklad in ministrstvo, pristojno za energijo, za vsako poslovno leto za financiranje javne službe iz drugega odstavka 9. člena in načrtovanja in gradnje odlagališča iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona ter za financiranje dajatev iz četrtega odstavka 9. člena tega zakona, sklepata pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij, pri čemer se upošteva določbe zakona, ki ureja izvrševanje proračuna.
- (4) S pogodbo iz tretjega odstavka tega člena pogodbenika uredita natančen obseg nalog, specificirano predvidene stroške za izvedbo nalog, časovne okvire za izvedbo nalog, roke za izvedbo nalog in plačila ter proračunsko postavko in status transferjev iz sklada.
- (5) Pri sklepanju pogodb pogodbenika upoštevata sprejete programe dela in finančne načrte izvajalcev oziroma nosilcev storitev in odločbe lokalne skupnosti v skladu s predpisi, ki določajo merila, pogoje in roke za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta.
- (6) Zaradi nemotenega financiranja dejavnosti in dajatev iz drugega in tretjega odstavka 9. člena mora ministrstvo, pristojno za energijo, ustrezno načrtovati pravice porabe v sprejetih proračunih, tako da je v vsakem tekočem proračunskem letu za projekte in ukrepe, ki so vključeni v veljavni načrt razvojnih programov omogočena oddaja javnih naročil za celotno vrednost projekta oziroma ukrepa in imeti za ta namen odprto namensko proračunsko postavko na katero bo sklad nakazoval sredstva za dejavnosti iz drugega in tretjega odstavka 9. člena ter dajatve iz četrtega odstavka 9. člena.

11. člen

(pristojnosti ustanovitelja)

- (1) Ustanovitelj:
- sprejme statut sklada in njegove spremembe,
 - sprejme poslovno politiko iz 5. člena tega zakona,
 - daje soglasje k naložbeni politiki sklada,
 - s sklepom določi višino prispevka,
 - odloča o povečanju splošnega sklada oziroma njegovemu zmanjšanju,
 - imenuje in razrešuje člane nadzornega sveta,
 - na predlog nadzornega sveta imenuje in razrešuje poslovodno osebo sklada,
 - na predlog nadzornega sveta imenuje revizorja,
 - odloča o likvidaciji sklada,
 - odloča o statusnih spremembah sklada,
 - odloča o sejinah in drugih stroških članov nadzornega sveta,
 - odloča o drugih zadevah skladno z zakonom in statutom sklada.

12. člen

(evidentiranje)

- (1) Na podlagi porabljenih sredstev iz drugega, tretjega in četrtega odstavka 9. člena tega zakona Republika Slovenija knjiži povečanje državnega premoženja zaradi vlaganja v trajno in varno rešitev odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva.
- (2) Sklad vsa izplačila sredstev iz 9. člena tega zakona v svojih bilancah stanja evidentira zabilančno.
- (3) Sklad vsa izplačila sredstev iz 9. člena tega zakona razkrije v obrazložitvah svojih računovodskih izkazov po namenu njihove porabe.
- (4) Ustanovitelj lahko na podlagi mnenja pooblaščenega izvedenca ali revizorja odloči, da se porabljena sredstva iz drugega, tretjega in četrtega odstavka 9. člena tega zakona evidentirajo tudi na drug način, v kolikor se rešitev ob pogajanjih z Republiko Hrvaško glede na določbe 5., 10. in 11. člena meddržavne pogodbe izkaže za bolj strokovno, primerno in celovito.

5. ORGANI SKLADA

13. člen

(organi sklada)

Organa sklada sta nadzorni svet in poslovodna oseba.

14. člen

(nadzorni svet)

- (1) Nadzorni svet ima pet članov, in sicer predsednika, namestnika predsednika in tri člane, ki jih imenuje in razrešuje ustanovitelj. Neodvisnega strokovnjaka ali uslužbenca ministrstva, pristojnega za energijo, s področja energije in neodvisnega strokovnjaka s področja prava imenuje na predlog ministrstva pristojnega za energijo. Neodvisnega strokovnjaka (ali uslužbenca ministrstva, pristojnega za finance) s področja financ ali vrednostnih papirjev imenuje na predlog ministrstva pristojnega za finance. Enega člana imenuje na predlog zavezanca in enega člana na predlog občine Krško.
- (2) Za člana nadzornega sveta je lahko imenovana oseba, ki ima najmanj izobrazbo pridobljeno po študijskem programu VII stopnje (specializacija po visokošolskem programu, univerzitetni program ali magisterij stroke 2. bolonjska stopnja) tehnične, naravoslovne, pravne ali ekonomske smeri in vsaj osem let delovnih izkušenj. Od tega mora imeti neodvisni strokovnjak (ali uslužbenec ministrstva, pristojnega za finance) s področja financ ali vrednostnih papirjev vsaj tri leta delovnih izkušenj s področja finančnih trgov in vrednostnih papirjev. Oseba, ki je imenovana za člana nadzornega sveta, ne sme biti pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se

preganja po uradni dolžnosti in ne sme biti obsojena na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot 6 mesecev, prav tako pa zoper osebo ne sme biti vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

- (3) Člane nadzornega sveta imenuje in razrešuje ustanovitelj, in sicer neodvisnega strokovnjaka s področja energetike in prava na predlog ministrstva, pristojnega za energijo, neodvisnega strokovnjaka s področja financ ali vrednostnih papirjev na predlog ministrstva pristojnega za finance, enega člana na predlog zavezanca in enega člana na predlog občine Krško.
- (4) Ministrstvo, pristojno za finance, zavezanec in lokalna skupnost morajo predloge za člane nadzornega sveta posredovati ministrstvu, pristojnemu za energijo, najmanj šest mesecev pred zaključkom njihovega mandata.
- (5) Člani nadzornega sveta so imenovani za dobo štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja.
- (6) Ustanovitelj imenuje člane nadzornega sveta najmanj tri mesece pred zaključkom njihovega mandata.
- (7) Člani nadzornega sveta ne morejo biti osebe, zaposlene v skladu in druge osebe, katerih funkcija ali dejavnost je po zakonu nezdružljiva s članstvom v nadzornem svetu.
- (8) Člani nadzornega sveta morajo na svoji prvi seji, ki jo skliče poslovodna oseba ali predstojnik ustanovitelja, vodi pa jo najstarejši član nadzornega sveta, izmed sebe izvoliti predsednika in namestnika predsednika nadzornega sveta. Namestnik predsednika v odsotnosti predsednika vodi seje z enakimi pooblastili, pravicami in odgovornostmi, kot jih ima predsednik nadzornega sveta.
- (9) Predsednik nadzornega sveta je izvoljen, če zanj glasuje večina vseh članov nadzornega sveta. Namestnik predsednika nadzornega sveta je izvoljen, če zanj glasuje večina vseh članov nadzornega sveta. Pri volitvah predsednika in namestnika predsednika ima tudi predsedujoči samo en glas.
- (10) Če noben član nadzornega sveta na seji ne dobi zadostnega števila glasov za izvolitev za predsednika oziroma za namestnika predsednika, mora poslovodna oseba sklada o tem v roku 24 ur po zaključku seje pisno obvestiti ustanovitelja. Ustanovitelj mora, v 30 dneh od prejema obvestila o neizvolitvi predsednika oziroma namestnika predsednika, imenovati nov nadzorni svet.

15. člen

(pristojnosti nadzornega sveta)

Nadzorni svet

- skrbi, da sklad deluje skladno z namenom, zaradi katerega je bil ustanovljen,
- poda mnenje k poslovni politiki iz 5. člena tega zakona in sestavi pisno poročilo ustanovitelju, v katerem zavzame stališče do poslovne politike,
- pregleduje poslovne knjige in poslovno dokumentacijo sklada,
- sprejme splošne pogoje poslovanja sklada,
- obravnava predlog statuta ali predlog sprememb statuta in ga z mnenjem posreduje ustanovitelju v sprejem,
- oblikuje predlog za imenovanje in razrešitev poslovodne osebe sklada in ga posreduje ministru, pristojnemu za energijo,
- daje soglasje poslovodni osebi k notranji organizaciji sklada,
- sprejme program dela in finančni načrt ter letno poročilo sklada in jih posreduje v soglasje ministru, pristojnemu za energijo, pri čemer letnemu poročilu priloži tudi revizorjevo poročilo iz drugega odstavka 32. člena tega zakona,
- sprejme naložbeno politiko sklada in jo posreduje v soglasje ustanovitelju,
- predlaga način razporejanja presežka prihodkov nad odhodki sklada in predlog posreduje v odločanje ministru, pristojnemu za energijo,
- predlaga imenovanje revizorja,
- na zahtevo ustanovitelja pripravi poročilo o posameznih poslih sklada,
- ustanovitelju posreduje predlog o povečanju splošnega sklada za finančne naložbe in splošnega

- sklada za namensko premoženje oziroma njegovemu zmanjšanju, odloča o drugih zadevah, če je tako določeno v zakonu ali statutu sklada.

16. člen

(pravice in odgovornosti članov nadzornega sveta)

- (1) Člani nadzornega sveta morajo pri svojem delu ravnati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika.
- (2) Člani nadzornega sveta ustanovitelju odgovarjajo za škodo, ki je nastala zaradi neizpolnjevanja ali kršitve njihovih pristojnosti oziroma obveznosti.
- (3) Člani nadzornega sveta morajo s premoženjem sklada upravljati v skladu s pravili, ki veljajo za ravnanje s sredstvi javnih financ.
- (4) Člani nadzornega sveta so upravičeni do sejin in povračila drugih stroškov kot jih s sklepom določi ustanovitelj.

17. člen

(sklic in odločanje na sejah nadzornega sveta)

- (1) Nadzorni svet se mora sestati najmanj štirikrat v poslovnem letu.
- (2) Seje nadzornega sveta praviloma sklicuje predsednik nadzornega sveta. Sejo nadzornega sveta skliče poslovodna oseba sklada, če tako zahtevata najmanj dva člana nadzornega sveta ali poslovodna oseba sklada.
- (3) Nadzorni svet je sklepčen, če je na seji prisotna večina njegovih članov.
- (4) Nadzorni svet sprejema odločitve z večino glasov vseh članov. Če je rezultat neodločen, odloči glas osebe, ki je vodila sejo, to je predsednik nadzornega sveta ali namestnik predsednika nadzornega sveta.

18. člen

(predčasna razrešitev člana nadzornega sveta)

Član nadzornega sveta je lahko predčasno razrešen:

- če poda pisno odstopno izjavo,
- če ravna v nasprotju s 16. členom tega zakona,
- če postane poslovno nesposoben
- če ne izpolnjuje več kriterijev imenovanja oziroma je začel opravljati funkcijo ali dejavnost, ki je nezdržljiva s članstvom v nadzornem svetu,
- če kot predsednik nadzornega sveta pred prenehanjem mandata oziroma odpovednega roka poslovodne osebe sklada ne izvede vseh predpisanih postopkov za imenovanje nove poslovodne osebe sklada.

19. člen

(poslovodna oseba)

- (1) Sklad ima poslovodno osebo.
- (2) Poslovodno osebo imenuje in razrešuje ustanovitelj na predlog ministra, pristojnega za energijo.
- (3) Predlog za imenovanje/izbiro poslovodne osebe na podlagi javnega natečaja pripravi nadzorni svet in ga posreduje pristojnemu ministru.
- (4) Ustanovitelj imenuje poslovodno osebo za dobo največ štirih let. Po poteku mandata ustanovitelj lahko na podlagi javnega natečaja isto osebo ponovno imenuje za poslovodno osebo sklada.

- (5) Ustanovitelj lahko za poslovodno osebo imenuje osebo, ki ima najmanj izobrazbo pridobljeno po študijskem programu VII stopnje (specializacija po visokošolskem programu, univerzitetni program ali magisterij stroke 2. bolonjska stopnja) ekonomske smeri, vsaj osem let delovnih izkušenj, od tega pet let na vodilnih delovnih mestih podobne zahtevnosti ter vsaj tri leta delovnih izkušenj s področja finančnih trgov in vrednostnih papirjev, in ni bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in ni bila obsojena na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot 6 mesecev, prav tako pa zoper osebo ni bila vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

20. člen

(pristojnosti in odgovornosti poslovodne osebe)

- (1) Poslovodna oseba sklada:
- zastopa in predstavlja sklad,
 - organizira in vodi delo ter poslovanje sklada,
 - pripravi poslovno politiko iz 5. člena tega zakona in jo posreduje v mnenje nadzornemu svetu,
 - pripravi letno poročilo iz 22. člena tega zakona in ga posreduje v sprejem nadzornemu svetu,
 - pripravi program dela in finančni načrt ter naložbeno politiko iz 23. člena tega zakona in jih posreduje v sprejem nadzornemu svetu,
 - pripravi in predloži predlog za vpis povečanja splošnega sklada v sodni register,
 - odgovarja ustanovitelju za škodo, ki je nastala zaradi njenega nevestnega ali protipravnega ravnanja,
 - upravlja s premoženjem sklada tudi v skladu s pravili, ki veljajo za ravnanje s sredstvi javnih financ.
- (2) Za skrbnost in odgovornost poslovodne osebe sklada ter odškodninsko odgovornost zaradi vpliva tretjih oseb se smiselno uporabljajo določila zakona, ki ureja gospodarske družbe ter določila zakona o integriteti in preprečevanju korupcije.

21. člen

(predčasna razrešitev in potek mandata poslovodne osebe)

- (1) Poslovodna oseba je lahko predčasno razrešena:
- če poda pisno odstopno izjavo,
 - če ravna v nasprotju z zakonom, podzakonskimi predpisi ali predpisi sklada,
 - če minister, pristojen za energijo, ne poda soglasja k letnemu poročilu sklada, ker meni, da so navedbe poslovodne osebe v letnem poročilu netočne ali zavajajoče oziroma dajejo napačno sliko stanja sklada, te domneve pa potrdi Računsko sodišče ali pooblaščen revizor, ki ga posebej za ta namen imenuje ustanovitelj,
 - če ni izpolnjevala obveznosti, ki ji jih nalaga ta zakon, drugi relevantni zakoni, načel dolžne skrbnosti, ali ni izpolnila ciljev, določenih v poslovnem in finančnem načrtu sklada.
- (2) Če poslovodna oseba umre, postane poslovno nesposobna ali je razrešena iz krivdnih razlogov, opravlja njeno funkcijo do imenovanja nove poslovodne osebe predsednik nadzornega sveta ali član nadzornega sveta, ki ga za to pooblasti ustanovitelj, vendar najdlje za dobo 90 dni. V času, ko član nadzornega sveta opravlja funkcijo poslovodne osebe, mu miruje članstvo v nadzornem svetu.
- (3) Če poslovodna oseba poda odstopno izjavo ali ji poteče mandat, mora predsednik nadzornega sveta izvesti vse postopke za imenovanje nove poslovne osebe najmanj 90 dni pred potekom odpovednega roka oziroma mandata poslovodne osebe sklada.

6. POSLOVANJE SKLADA

22. člen

(letno poročilo in razporejanje presežka prihodkov nad odhodki)

- (1) Za vsako poslovno leto sklad izdela letno poročilo, ki mora biti revidirano, in ki ga sprejme nadzorni svet ter ga pošlje v soglasje ministru, pristojnemu za energijo.
- (2) Sklad letno poročilo in soglasje ministra objavi na svoji spletni strani in z dokumentoma seznaní Državni zbor Republike Slovenije.
- (3) Presežek prihodkov nad odhodki sklada, ugotovljen v računovodskih izkazih sklada za preteklo poslovno leto, sklad razporedi za povečanje splošnega sklada za finančne naložbe.
- (4) O razporejanju presežka prihodkov nad odhodki sklada odloči minister, pristojen za energijo, na podlagi predloga nadzornega sveta sklada.

23. člen

(poslovanje sklada v skladu s poslovno politiko, programom dela in finančnim načrtom ter naložbena politika sklada)

- (1) Sklad posluje skladno s poslovno politiko iz 5. člena tega zakona, ki jo na predlog poslovodne osebe in na podlagi mnenja nadzornega sveta sprejme ustanovitelj.
- (2) Sklad vsako leto izdela dvoletni program dela in finančni načrt, ki ju sprejme nadzorni svet ter pošlje v soglasje pristojnemu ministru.
- (3) Ob sprejetju programa dela in finančnega načrta mora sklad sprejeti tudi kadrovski načrt, ki mora biti usklajen s finančnim načrtom.
- (4) Finančni in kadrovski načrt mora sklad pripraviti v skladu s postopki in določbami zakona, ki ureja izvrševanje proračunov.
- (5) Za vsako leto sklad izdela naložbeno politiko, ki jo sprejme nadzorni svet ter pošlje v soglasje ustanovitelju.

24. člen

(druge določbe glede poslovanja sklada)

- (1) Premoženje sklada je dovoljeno uporabljati zgolj v namene, določene s tem zakonom.
- (2) Sklad ne sme podeljevati spodbud, pomoči, posojil, kreditov, donacij in sponzorskih sredstev.
- (3) Sklad ne sme izdajati poroštev.
- (4) Sklad se ne sme preoblikovati v gospodarsko družbo.
- (5) Sklad ne sme ustanavljati gospodarskih družb.

7. UPRAVLJANJE NAMENSKEGA PREMOŽENJA IN NALOŽBENA POLITIKA SKLADA

25. člen

(načela upravljanja premoženja sklada in njegova donosnost)

- (1) Sklad svoje premoženje upravlja tako, da:
 - ravna in upravlja s premoženjem v skladu z namenom, zaradi katerega je ustanovljen in kot dober gospodarstvenik,
 - zagotavlja varnost, donosnost, tržnost, raznovrstnost, razpršenost in likvidnost svojih naložb v skladu s predvidenimi odlivi v obdobju, za katerega je ustanovljen.
- (2) Ustanovitelj lahko s sklepom odloči, da sklad delno ali v celoti prenese upravljanje premoženja na

drugo osebo javnega prava, ki v celoti izpolnjuje zakonske pogoje za upravljanje premoženja takšnih skladov, zagotavlja varnost ter doseganje zahtevane donosnosti njihovih naložb, ohranjanje njihove vrednosti, zagotavljanje premoženje, ki je namenjeno kritju bodočih obveznosti in morebitnih izgub zaradi tveganj, ki so jim izpostavljeni skladi, zagotavlja likvidnost tako, da je v vsakem trenutku sposobna izpolniti vse dospele obveznosti sklada in ima za te namene oblikovan ustrezen kritni sklad, katerega premoženje upravlja ločeno od drugega premoženja.

- (3) Zahtevano donosnost namenskega premoženja sklad za vsako leto opredeli v dokumentu iz petega odstavka 23. člena, na podlagi obrestne mere na državne obveznice v območju evra in ob upoštevanju razmer na finančnih trgih, pri čemer upošteva delež lastniških vrednostnih papirjev v celotnem portfelju sklada, ter izhodišč iz četrtega odstavka 6. člena ter drugega in tretjega odstavka 5. člena. Upošteva izhodišča iz nacionalnega programa ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, potrjene projekte ali načrte ravnanja na področju priprave in izvedbe projektov za varno in končno odlaganje radioaktivnih odpadkov in ravnanja z izrabljenim gorivom, višino plačila nadomestila za omejeno rabo prostora lokalnim skupnostim, plane zavezanca glede celotne in letne proizvodnje v NEK, rezultate poslovanja sklada in druge stroške njegovega poslovanja. Uspešnost doseganja zahtevane donosnosti sklada se presoja glede na izhodišča iz zadnje sprejete revizije programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK in potrjene poslovne politike ter na podlagi strukture vrednostnih papirjev oziroma naložb v poslovnem letu ter njihovih donosov. Minimalni kriterij presoje doseganja cilja je dosežen tehtan donos obveznic Republike Slovenije z ročnostjo nad pet let ter Slovenskega borznega indeksa za posamezno zaključeno poslovno leto.
- (4) Na podlagi izhodišč iz četrtega odstavka 6. člena ter drugega in tretjega odstavka 5. člena sklad jasno določi stopnjo, obdobje, za katero se donosnost ugotavlja, določi način njenega ugotavljanja oziroma merjenja, hkrati pa omogoči fleksibilnost njenega določanja, tako da natančno opredeli dejavnike, ki vplivajo na njeno določitev. Sklad zagotavlja, da je metoda določanja donosnosti enotna, pregledna in primerljiva za celotno obdobje njenega določanja.
- (5) Zaradi uravnavanja zahtevane donosnosti na letni ravni sklad oblikuje »rezervacije«.
- (6) Podrobno se priprava, vodenje, nadzor, omejitve in pogoje izvajanja naložbene politike sklada, ter oblikovanje rezervacij uredi v statutu sklada.

26. člen

(naložbena politika sklada)

- (1) Sklad svoje namensko premoženje vlaga v naslednje finančne instrumente:
 - vrednostne papirje, katerih izdajatelj je Republika Slovenija,
 - obveznice ali druge dolžniške vrednostne papirje, s katerimi se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev v Republiki Sloveniji, državi članici Evropske unije ali državi članici OECD,
 - delnice in druge lastniške vrednostne papirje s spremenljivim donosom, s katerimi se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev v Republiki Sloveniji, državi članici Evropske unije ali državi članici OECD,
 - naložbe v depozite ali potrdila o vlogah pri bankah s sedežem v Republiki Sloveniji, državi članici Evropske unije ali državi članici OECD,
 - gotovino v blagajni ali na vpoglednem denarnem računu,
 - depozite v sistemu enotnega zakladniškega računa države,
 - obveznice ali druge dolžniške vrednostne papirje, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev v Republiki Sloveniji, državi članici Evropske unije ali državi članici OECD, če so zavarovane z nepreklicnim poroštvom na prvi poziv države članice Evropske unije ali države članice OECD, pri čemer boniteta poroka v času izdaje ne sme biti nižja od višjega investicijskega razreda, v času trajanja poročstva pa ne sme biti nižja od nižjega investicijskega razreda,
 - zlato in plemenite kovine.
- (2) Na finančnih instrumentih iz prejšnjega odstavka tega člena ne sme biti vpisana zastavna pravica, ne smejo biti predmet prenosa, ali s tem povezanih pravic, predmet izvršbe in morajo biti torej v

vseh primerih biti proste vseh morebitnih obstoječih ali potencialnih bremen.

- (3) Vsi finančni instrumenti iz prvega odstavka tega člena iz držav članic Evropske unije ali držav članic OECD ali mednarodnih finančnih organizacij ali izdajateljev, za katere jamči ena od teh oseb morajo v trenutku sklepanja posla izpolnjevati najmanj bonitetni kriterij nižjega naložbenega razreda Baa1 («Moody's«)/BBB+ («Standard&Poor's/Fitch«) ali ustreznika.
- (4) V vsakoletni naložbeni politiki sklad posebej obrazloži odstopanja od izhodišč v veljavnem programu razgradnje NEK in programu odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK in predlaga ustrezna ravnanja.

27. člen

(omejitve naložbene politike)

Pri vlaganju v finančne instrumente sklad upošteva naslednje omejitve posameznih naložb:

- naložbe v vrednostne papirje istega izdajatelja iz druge in tretje alineje prvega odstavka 26. člena skupno ne smejo presegati 2 % splošnega sklada za finančne naložbe in namenskega premoženja,
- naložbe v vrednostne papirje iz tretje alineje prvega odstavka 26. člena in naložbe v tiste investicijske kupone vzajemnih skladov ali investicijskih družb iz četrte alineje prvega odstavka 26. člena, ki morajo po svojih pravilih imeti več kakor polovico naložb v vrednostnih papirjih, ki ne dajejo zajamčenega donosa, skupaj ne smejo presegati 30 % splošnega sklada za finančne naložbe in namenskega premoženja,
- naložbe v depozite ali potrdila o vlogah pri bankah iz četrte alineje prvega odstavka 26. člena skupno ne smejo presegati 30 % namenskega premoženja, pri čemer naložbe v depozite ali potrdila o vlogah pri posamezni banki ne smejo presegati 10 % splošnega sklada za finančne naložbe in namenskega premoženja,
- naložbe v obliki gotovine v blagajni in na vpoglednih računih skupno ne smejo presegati 3 % splošnega sklada za finančne naložbe in namenskega premoženja,
- naložbe v obveznice ali druge dolžniške vrednostne papirje in delnice ter druge lastniške vrednostne papirje s spremenljivim donosom iz osme alineje prvega odstavka 26. člena skupno ne smejo presegati 10 % namenskega premoženja, pri čemer naložbe v vrednostne papirje istega izdajatelja ne smejo presegati 1 % splošnega sklada za finančne naložbe in namenskega premoženja,
- naložbe v zlato in plemenite kovine ne smejo presegati 2 % splošnega sklada za finančne naložbe in namenskega premoženja.

28. člen

(prepovedane naložbe)

Sklad svojega premoženja ne sme vlagati v finančne instrumente, ki ne izpolnjujejo pogojev iz 26. in 27. člena tega zakona.

8. NADZOR NAD DELOM SKLADA

29. člen

(nadzor ministrstva, pristojnega za energijo in notranji nadzor)

- (1) Nadzor nad poslovanjem sklada opravlja ministrstvo, pristojno za energijo.
- (2) Minister lahko neposredno ali preko osebe, ki jo za to pooblasti, od poslovodne osebe ali nadzornega sveta sklada zahteva kakršnekoli informacije, potrebne za izvajanje nadzora.
- (3) Poslovodna oseba ali predsednik nadzornega sveta pošlje zahtevane informacije ministru pristojnemu za energijo.
- (4) Ministrstvo preverja, ali sklad upošteva zakone, druge državne predpise, notranje pravilnike,

druge predpise in pravila stroke. Ministrstvo je v primeru, da sklad ne posluje v skladu s predpisi in pravili stroke, predvsem pa v primeru spornega izvajanja naložbene politike, dolžno ukrepati.

- (5) Pri izvajanju nadzora imajo pooblaščen osebe ministrstva pravico pregledati prostore, objekte, naprave, delovna sredstva, napeljave, predmete, blago, snovi, poslovne knjige, pogodbe, listine in druge dokumente ter poslovanje in dokumentacijo sklada ter zahtevati izdelavo pisne oblike dokumentacije, ki mora verodostojno potrjevati elektronsko obliko, če se hrani v elektronski obliki ter izvesti izredno revizijo in opraviti druga dejanja, ki so v skladu z namenom strokovnega nadzora.
- (6) Sklad mora imeti vzpostavljen sistem notranjega nadzora, kot ga določa zakon, ki ureja javne finance.

30. člen

(poslovne knjige)

- (1) Sklad vodi poslovne knjige, pripravlja letna poročila in knjigovodske listine ter vrednoti knjigovodske postavke na podlagi določb zakona, ki ureja računovodstvo javnega sektorja.
- (2) V letnih poročilih sklad glede naložbene politike prikaže tudi informacije o naložbah, ki obravnavajo:
 - podatke o doseženi donosnosti po posameznih segmentih naložb,
 - primerjavo vseh načrtovanih mer donosnosti in tveganosti portfelja z realiziranimi vrednostmi ter pojasnjeni odmiki od načrtovanih vrednosti,
 - realizirano mero donosnosti in tveganosti portfelja z realiziranimi vrednostmi v preteklem obdobju in pojasnjene spremembe.

31. člen

(revidiranje letnega poročila)

Sklad mora organizirati in izvesti revidiranje letnega poročila skladno z zakonom, ki ureja revidiranje.

32. člen

(naloge in odgovornosti revizorja)

- (1) Revizor pregleda letno poročilo sklada na način in pod pogoji, določenimi z zakonom, ki ureja revidiranje. Revizor mora revidirati računovodsko poročilo ter pregledati poslovno poročilo v obsegu, potrebnem, da preveri, ali je njegova vsebina v skladu z drugimi sestavinami letnega poročila.
- (2) Revizor mora izdelati poročilo, ki je v pisni obliki in mora v posebnem dodatku obsegati tudi mnenje o skladnosti naložb premoženja iz 26. in 27. člena tega zakona ter izpolnjevanju pravil o obvladovanju kreditnih, valutnih, cenovnih, obrestnih in drugih tveganj, povezanih z delovanjem sklada,
- (3) Revizija letnega poročila iz prvega odstavka tega člena mora biti opravljena najkasneje v treh mesecih po koncu poslovnega leta. Poslovodna oseba sklada mora revidirano letno poročilo predložiti organu sklada, pristojnemu za sprejetje tega poročila, skupaj z revizorjevim poročilom, najpozneje v osmih dneh po prejemu revizorjevega poročila.
- (4) Revizor mora sodelovati s predstavnikom ustanovitelja in ga obveščati o glavnih zadevah v zvezi z revizijo letnega poročila, zlasti o pomembnih pomanjkljivostih notranjih kontrol v povezavi s postopkom računovodskega poročanja.

9. STATUT SKLADA

33. člen

(statut)

- (1) Sklad ima statut, ki ga sprejme ustanovitelj.
- (2) Sklad mora v statutu določiti vsaj:
 - firmo sklada,
 - določilo, da je ustanovljen kot sklad po tem zakonu,
 - namen ustanovitve sklada,
 - naloge sklada,
 - obdobje, za katerega je sklad ustanovljen,
 - vrednost in vrsto namenskega premoženja ob uveljavitvi tega zakona,
 - odgovornosti sklada in ustanovitelja za obveznosti sklada,
 - notranjo organizacijo in način poslovanja sklada,
 - navedbo organov sklada, število, način izvolitve in mandatno dobo članov organov sklada,
 - pristojnosti in odgovornosti nadzornega sveta,
 - pristojnosti in odgovornosti poslovodne osebe,
 - imenovanje članov nadzornega sveta in poslovodne osebe,
 - varovanje poslovne skrivnosti,
 - pooblastila za zastopanje,
 - načela upravljanja namenskega premoženja,
 - podrobnejše določbe o naložbah sklada ter pripravo, vodenje in nadzor izvajanja naložbene politike sklada,
 - natančne pogoje, pod katerimi so dovoljene naložbe in izvajanje naložbene politike,
 - omejitve poslovodne osebe pri upravljanju in razpolaganju s sredstvi sklada,
 - revidiranje letnega poročila,
 - notranji nadzor,
 - druga pomembna vprašanja v zvezi z organizacijo in poslovanjem sklada.

10. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

34. člen

(nadaljevanje dela sklada)

- (1) Sklad za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško, ki je bil ustanovljen na podlagi Zakona o Skladu za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško (Uradni list RS, 47/03 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08 in 77/08-ZJS) nadaljuje delo po tem zakonu in uskladi svoje akte, registracijo in poslovne knjige, najkasneje v roku enega leta po uveljavitvi tega zakona.
- (2) Do sprejetja sklepa ustanovitelja iz petega odstavka 6. člena po uveljavitvi nove revizije programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK prispevek znaša 3,00 EUR za vsako MWh električne energije, ki je proizvedena v NEK, in jo prevzame zavezanec.
- (3) Sklad mora prilagoditi strukturo svojih obstoječih naložb dopustnim vrstam naložb tega zakona v roku enega leta od uveljavitve tega zakona.
- (4) Poslovno politiko iz 5. člena tega zakona sklad izdelava v roku treh mesecev od uveljavitve tega zakona, ustanovitelj pa jo sprejme v roku šest mesecev po uveljavitvi tega zakona.
- (5) Dosedanja plačila prejemnikom sredstev sklada zaradi iskanja trajne in varne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK Republika Slovenija evidentira kot povečanje državnega premoženja v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona.
- (6) V sodni register se vpiše izhodiščna višina splošnega sklada po stanju na zadnji poročanja pred

uveljavitvijo tega zakona v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona.

- (7) Zavezanec za plačilo nadomestila zaradi omejene rabe prostora lokalnim skupnostim zaradi načrtovanja odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov v skladu s predpisom, ki določa merila za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta, je ministrstvo, pristojno za energijo, plačnik ministrstvu za to dajatev pa je sklad.

35. člen

(mandat dosedanjih organov sklada)

- (1) Članom upravnega odbora preneha mandat v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona.
- (2) Člani nadzornega odbora nadaljujejo z delom do imenovanja članov nadzornega sveta po tem zakonu.
- (3) Člani nadzornega sveta iz 14. člena tega zakona morajo biti imenovani v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona.
- (4) Direktor sklada nadaljuje svoje delo kot poslovodna oseba do konca svojega mandata.

36. člen

(prenehanje veljavnosti predpisov)

- (1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o Skladu za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško (Uradni list RS, št. 75/94, 24/03, 47/03 – uradno prečiščeno besedilo in 68/08).
- (2) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati prehodna določba v drugem odstavku 12. člena Uredbe o merilih za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta (Uradni list RS, št. 92/14 in 46/15).

37. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.

Ljubljana, dne

EVA 2012-2430-0087

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

Predloženi zakon celovito ureja položaj in delovanje Sklada za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz Nuklearne elektrarne Krško (v nadaljnjem besedilu: sklad) ter razmerja med skladom in ustanoviteljem.

1. SPLOŠNE DOLOČBE

V splošnih določbah zakon opredeli sklad kot posebno statusno obliko pravne osebe javnega prava, povzame in definira pojme, ki se uporabljajo v tem zakonu in določa razmerja sklada z ustanoviteljem in pristojnim ministrstvom.

K 1. členu

V tem členu je določeno, da sklad, ki je ustanovljen na podlagi Zakona o Skladu za financiranje razgradnje Nuklearne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško (Uradni list RS, št. 75/94; v nadaljnjem besedilu: ZSFR) in na podlagi novele ZSFR (Uradni list RS, št. 24/03) deluje v skladu s Pogodbo med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v Nuklearno elektrarno Krško, njenim izkoriščanjem in razgradnjo (Uradni list RS – mednarodne pogodbe, št. 5/03; v nadaljnjem besedilu: meddržavna pogodba), nadaljuje svoje delo na podlagi tega zakona.

Člen okvirno opredeli vsebino, ki jo zakon ureja. Sklad se ustanavlja s tem posebnim zakonom, ki ureja področje njegovega delovanja. Sklad ne deluje na podlagi Zakona o javnih skladih (Uradni list RS, št. 77/08 in 8/10-ZSKZ-B; v nadaljnjem besedilu: ZJS-1), kar je posebej določeno v 54. členu ZJS-1. So pa v tem posebnem zakonu iz ZJS-1 povzete tiste sistemske rešitve, ki so primerne za ta posebni sklad.

Zakon določa nadaljevanje dela že obstoječega posebnega sklada za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško (v nadaljnjem besedilu: NEK) ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Sklad je v 100 % državni lasti. Člen ne povzema določila ZJS-1, da mora firma obvezno vsebovati besedno zvezo "javni sklad". Besedna zveza "javni sklad" je izraz, ki ga uporabljajo pravne osebe, ki poslujejo na podlagi z ZJS-1.

Posebej je določeno, da sklad deluje v skladu z meddržavno pogodbo.

Republika Slovenija in Republika Hrvaška sta decembra 2001 podpisali meddržavno pogodbo, s katero soglašata, da bosta zagotovili učinkovito skupno rešitev za razgradnjo NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK tako z gospodarskega stališča kot s stališča varovanja okolja. Če se pogodbenici do konca redne življenjske dobe NEK (leta 2023) ne bi sporazumeli o skupni rešitvi odlaganja radioaktivnih odpadkov, se obvezujeta, da bosta prevzeli vsaka polovico odpadkov iz NEK najkasneje v dveh letih po tem roku (leta 2025). Meddržavna pogodba je bila sklenjena ob upoštevanju mednarodnih obveznosti.

Republika Slovenija in Republika Hrvaška sta podpisnici Skupne konvencije o varnosti ravnanja z izrabljenim gorivom in varnosti ravnanja z radioaktivnimi odpadki (Uradni list RS 3/99 – mednarodne pogodbe; v nadaljnjem besedilu: skupna konvencija) Mednarodne agencije za atomsko energijo. Pogodbenice skupne konvencije soglašajo, da se radioaktivne odpadke odlaga v državi, kjer so nastali. Če so radioaktivni odpadki rezultat skupnih projektov več držav, se varno in učinkovito ravnanje in odlaganje lahko pospešuje s sporazumi med pogodbenicami za uporabo objektov v eni od držav v korist drugih pogodbenic.

Področja urejanja v svojem 2. in 9. členu obravnava Direktiva Sveta 2011/70/EURATOM z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, kjer je določeno: »Države članice poskrbijo, da se v nacionalnem okviru predpiše razpoložljivost ustreznih finančnih sredstev, potrebnih za izvajanje nacionalnih programov, ki jih direktiva predpisuje v svojem 11. členu, zlasti za ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, pri čemer je ustrezno upoštevana odgovornost njihovih povzročiteljev«. Direktiva je bila v slovenski pravni red prenesena z novelo Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 102/04, 70/08-ZVO-1B, 60/11 in 74/15; v nadaljnjem besedilu: ZVISJV) v letu 2015.

Zakon ureja namen ustanovitve sklada, njegove naloge in poslovno politiko, zagotavljanje sredstev skladu in njihovo namensko porabo, razmerja med ustanoviteljem in skladom, njegove organe, poslovanje sklada, upravljanje namenskega premoženja, njegovo naložbeno politiko in nadzor nad delom sklada ter vsebino statuta.

K 2. členu

Besedilo 2. člena opredeljuje pojme, ki se uporabljajo v tem zakonu. Pojmi »razgradnja« ter »ravljanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom« imajo enak pomen kot ga določa ZVISJV.

V omenjenem zakonu je opredeljeno, da so ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom vse organizacijske in fizične dejavnosti, ki se izvajajo pri njihovem shranjevanju, premeščanju, predelavi, skladiščenju ali odlaganju, razgradnja objekta pa vsi ukrepi za prenehanje nadzora po določbah tega zakona. Razgradnja objektov vključuje postopke dekontaminacije in odstranitev objekta ali postopke demontaže ter odstranitev radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz objekta.

Dodana je opredelitev »prispevka za razgradnjo NEK ter odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK« (v nadaljnjem besedilu: »prispevek«), ki je z zakonom določena dajatev, ki jo plačuje zavezanec za njegovo plačilo zaradi zagotavljanja potrebne višine sredstev za pripravo in izvedbo programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK ter opredelitev »zavezanca« za ta prispevek. Zavezanec je gospodarska družba v 100 % državni lasti, ki ima v lasti poslovni delež v višini polovice osnovnega kapitala družbe Nuklearna elektrarna Krško, d.o.o.. V nadaljevanju je določen še »nosilec razgradnje NEK«, ki je družba Nuklearna elektrarna Krško, d.o.o., kot to določa sedmi odstavek 11. člena meddržavne pogodbe.

Podlaga za dajatev je podana v tretjem odstavku 11. člena meddržavne pogodbe, kjer je določeno, da bosta pogodbenici, Republika Slovenija in Republika Hrvaška, v dvanajstih mesecih od uveljavitve te pogodbe sprejeli ustrezne predpise za zagotovitev sredstev za financiranje stroškov izdelave programa razgradnje, stroškov njegovega izvajanja in tudi stroškov izdelave programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva, in sicer tako, da bo vsaka pogodbenica zagotavljala redno vplačevanje sredstev v svoj posebni sklad v znesku, predvidenem v odobrenih programih iz 10. člena te pogodbe.

V tem členu je določeno še, da so v tem zakonu uporabljeni izrazi za posameznike, zapisani v moški spolni slovnični obliki, uporabljeni kot nevtralni za moške in ženske.

K 3. členu

Besedilo 3. člena zakona določa ustanovitelja, vršilca nadzora, pravnoorganizacijsko obliko, odgovornost za obveznosti ter ime in sedež sklada.

Ustanovitelj sklada je Republika Slovenija, pravice in odgovornosti ustanovitelja pa izvršuje Vlada Republike Slovenije.

Besedilo 3. člena nadalje določa skladovo pravnoorganizacijsko obliko, in sicer, da je sklad pravna oseba javnega prava, ki jo ustanovitelj ustanovi za izvajanje svoje politike na področju zagotavljanja sredstev za financiranje razgradnje NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK. To pomeni, da se sklad ustanovi za več deset let, da bi z namenskim premoženjem, ki ga dobi od ustanovitelja ter iz drugih virov, financiral ukrepe ustanoviteljeve politike na področju razgradnje NEK ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Sklad, ki deluje po sedaj veljavnem ZSFR, je pravna oseba in posluje v imenu in za svoj račun, v skladu s Pravilnikom o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 46/03), Pravilnikom o vodenju registra neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov ter postopkih odpiranja in zapiranja računov (Uradni list RS, št. 126/07, 78/08, 126/08, 58/09-ZPlaSS, 109/09, 59/10-ZOPSPU in 67/10) in Registrom neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov z dne 15. 7. 2016 (tip: B, skupina IV/2 javni sklad, podskupina 4.2., šifra: 96059) pa je obravnavan kot posredni proračunski uporabnik.

Glede odgovornosti za obveznosti sklada (četrti odstavek) je določeno, da sklad s svojim premoženjem jamči za svoje obveznosti. Sklad upravlja z javnimi sredstvi in opravlja posle po pooblastilu in odgovarja upnikom za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem.

Predlog zakona še dodatno ureja vprašanje odgovornosti ustanovitelja za obveznosti sklada. Ker sklad nalaga svoje premoženje skladno z naložbeno politiko, ki jo v okviru poslovnega načrta sprejme nadzorni

svet in jo da v potrditev (pridobitev soglasja) ustanovitelju, se ustanovitelj ne more izogniti svojim obveznostim, kadar se izkaže, da je njegova politika povzročila večje finančne posledice od pričakovanih. Zato predlog zakona uveljavlja večjo pristojnost ustanovitelja pri vodenju sklada s tem, da uvede določila, ki sklad umestijo v večinoma pravno sistemsko ureditev javnih skladov in omogočijo preglednejše poslovanje in nadzor nad njegovim poslovanjem.

Za obveznosti sklada tudi na podlagi petega odstavka 11. člena meddržavne pogodbe solidarno odgovarja ustanovitelj sklada, ki je Republika Slovenija, kar je prav tako določeno v 3. členu zakona.

V sedmem odstavku je opredeljeno ime sklada, in sicer, da sklad posluje z imenom: Sklad za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz Nuklearne elektrarne Krško, v osmem odstavku pa je podano skrajšano ime sklada: Sklad za financiranje razgradnje NEK ter odlaganja RAO in IG iz NEK.

Sedež sklada je v Krškem, to je v občini, v kateri obratuje NEK in v kateri je izbran prostor za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov. Dodana pa je določba, da se sprememba sedeža določi s statutom.

2. NAMEN, POSLANSTVO IN VIZIJA USTANOVITVE SKLADA, NJEGOVE NALOGE IN POSLOVNA POLITIKA

Poglavje določa namen, poslanstvo in vizijo ustanovitve sklada, njegove naloge in poslovno politiko.

K 4. členu

Besedilo 4. člena določa namen, zaradi katerega se ustanovi sklad: Namen ustanovitve sklada je zbiranje sredstev za financiranje razgradnje NEK ter financiranje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, za kar se sme uporabiti njegovo namensko premoženje. Vizija sklada je, da bodo zagotovljena zadostna sredstva za uresničitev njegovega poslanstva, saj se bo po tem presojala uspešnost poslovanja sklada in ustreznost podlag, ki določajo njegovo delovanje.

Namen ustanovitve sklada je določen z meddržavno pogodbo. V 11. členu meddržavne pogodbe je podano besedilo, ki določa, da bosta pogodbenici v dvanajstih mesecih od uveljavitve te pogodbe sprejeli ustrezne predpise za zagotovitev sredstev za financiranje stroškov razgradnje NEK ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, in sicer tako, da bo vsaka pogodbenica zagotavljala redno vplačevanje sredstev v svoj posebni sklad v znesku, predvidenem v odobrenih programih iz 10. člena meddržavne pogodbe. V skladu z meddržavno pogodbo se pogodbenici obvezujeta, da bosta v enakih delih zagotovili financiranje stroškov izdelave programa razgradnje NEK, stroškov njegovega izvajanja in tudi stroškov izdelave programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK. Če se pogodbenici sporazumeta o skupni rešitvi, se tudi ti stroški financirajo v enakih delih. Če se tak dogovor ne doseže, bosta pogodbenici samostojno pokrivali stroške vseh tistih dejavnosti pri izvajanju programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva, ki niso skupne narave. Pogodbenici oziroma posebna sklada financirata vsak polovico vseh dejavnosti v zvezi z razgradnjo in odlaganjem vseh radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva, nastalih v času obratovanja in razgradnje NEK, ki jih odobri meddržavna komisija iz 18. člena meddržavne pogodbe.

ZVISJV na tem področju določa obvezno državno gospodarsko javno službo ravnanja z radioaktivnimi odpadki, ki obsega predelavo radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva pred odlaganjem, priprave na izgradnjo odlagališč, izgradnjo odlagališč ter odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz jedrskih objektov za proizvodnjo energije ter upravljanje, dolgoročni nadzor in vzdrževanje njihovih odlagališč.

V drugem odstavku 95. člena ZVISJV je določeno še, da se storitve obvezne državne gospodarske javne službe odlaganja radioaktivnih odpadkov iz NEK financirajo iz sredstev namenskega sklada, ki je ustanovljen z ZSFR.

Pri tem pa je treba upoštevati, da je treba razmerja pri izvajanju gospodarskih javnih služb urejati med ustanoviteljem (državo ali občino) in njenim izvajalcem.

K 5. členu

V 5. členu je opredeljena osnovna naloga sklada: zbiranje finančnih sredstev, skrb zanje in višanje njihove

vrednosti.

Pri izvajanju svojih nalog sklad posluje skladno s poslovno politiko za naslednje dolgoročno obdobje, ki jo na predlog poslovodne osebe in na podlagi mnenja nadzornega sveta sprejme ustanovitelj:

3. za obdobje do konca redne življenjske dobe NEK,
4. za obdobje do konca podaljšane življenjske dobe NEK,
5. za obdobje do 35 let po prenehanju obratovanja NEK.

Največji in najpomembnejši jedrski objekt v državi je NEK, katerega lastništvo si delita Republika Slovenija in Republika Hrvaška. Gradnja elektrarne, katere dobavitelj je bila firma Westinghouse iz Združenih držav Amerike (ZDA), se je začela leta 1974, prvič je bilo gorivo vneseno v reaktor leta 1981, ko je bila elektrarna tudi sinhronizirana na elektroenergetsko omrežje. Leta 1983 je elektrarna začela komercialno obratovati. Bivša Jugoslavija je nameravala na svojem ozemlju zgraditi več jedrskih elektrarn in za vse eno skupno odlagališče radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva, kar pa ni bilo realizirano in s tem ni bilo rešeno vprašanje odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Eden od primarnih robnih pogojev poslovne politike sklada je življenjska doba NEK. V veljavni reviziji »Programa razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG« iz leta 2004 je predvideno, da bo NEK obratoval do konca redne življenjske dobe, to je do leta 2023. Leto konca redne življenjske dobe NEK je določeno v drugem odstavku 5. člena meddržavne pogodbe. Zaradi navedenega je primerno, da sklad izdelava svojo poslovno politiko za obdobje do konca redne življenjske dobe NEK.

Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost je odobrila spremembe Zaključnega varnostnega poročila in Tehničnih specifikacij, ki omogočajo možnost podaljšanja obratovanja NEK s 40 let na 60 let. Obratovanje NEK se lahko podaljša iz predvidenega leta konca redne življenjske dobe, ki je 2023, do leta 2043 ob pogojih uspešnega zaključka občasnih varnostnih pregledov, ki sta predvidena v letu 2023 in letu 2033. Na podlagi navedenega je meddržavna komisija na 10. seji dne 20. 7. 2015 podprla odločitev družbenikov Nuklearne elektrarne Krško, d.o.o. za podaljšanje obratovanja do leta 2043. Zato je primerno, da sklad izdelava svojo poslovno politiko za obdobje do konca (podaljšane) življenjske dobe NEK, to je do leta 2043.

V skladu z novo Resolucijo o nacionalnem programu ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom za obdobje 2016-2025 (Uradni list RS, št. 31/16; v nadaljnjem besedilu: ReNPRRO16-25) je predvideno, da bo odlagališče za visoko radioaktivne odpadke in izrabljeno gorivo pričelo z obratovanjem v letu 2065, zaprtje tega odlagališča in začetek dolgoročnega nadzora pa je predvideno po letu 2075. Zaradi navedenega je primerno, da sklad izdelava svojo poslovno politiko za obdobje do 35 let po prenehanju obratovanja NEK (do leta 2078).

Poslovna politika sklada mora določiti cilje njegovega poslovanja in merljive kazalnike rezultatov izvajanja te politike na podlagi izhodišč v vsakokratnem veljavnem programu razgradnje NEK ter programu odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Poslovno politiko za obdobje petih let pogojev ali predpisov, sklad posodablja najmanj vsaki dve leti in ob vsaki spremembi pogojev ali predpisov, ki lahko pomembno vplivajo na njegovo poslovanje. Določba povzema obveznost iz 10. člena meddržavne pogodbe, ki določa revizijo programa razgradnje NEK in programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK na vsakih pet let.

3. NAMENSKO PREMOŽENJE, SPLOŠNI SKLAD IN PORABA SREDSTEV SKLADA

Poglavje ureja namensko premoženje sklada, to je prispevek, ki ga vanj na podlagi tega zakona plačuje zavezanec ter porabo in prejemnike sredstev sklada. Namensko premoženje je v lasti sklada, ki ga pridobi od ustanovitelja na podlagi tega zakona in ga sklad v pasivi bilance stanja obravnava kot splošni sklad za namenska sredstva kot je določen v enotnem kontnem načrtu (konto 9004). Splošni sklad smiselno ustreza kapitalu gospodarske družbe, vendar ne more preiti v last zasebni pravni ali fizični osebi. Sklad mora imeti v okviru splošnega sklada oblikovan vsaj splošni sklad za neopredmetena in opredmetena osnovna sredstva (konto 9000), splošni sklad za finančne naložbe (konto 9001) in splošni sklad za namenska sredstva (konto 9004).

K 6. členu

Sklad upravlja z namenskim premoženjem, ki ga na podlagi tega zakona dobi v last od ustanovitelja,

zagotavlja pa se iz prispevka.

Določba 6. člena določa obveznost plačevanja prispevka, ki ga plačuje v sklad zavezanec za njegovo plačilo. Prispevek je javna dajatev, zaradi tega jo mora država določiti z zakonom, kar je v skladu s 147. členom Ustave Republike Slovenije po katerem država določa davke in druge javne dajatve z zakonom.

Namensko premoženje sklada se zagotavlja iz prispevka od vsake MWh električne energije, ki je proizvedena v NEK, in ki jo na pragu NEK prevzame zavezanec.

Obveznost plačila prispevka za razgradnjo se nanaša na električno energijo proizvedeno v NEK, ki jo NEK zavezancu kot družbeniku dobavi skladno z določili meddržavne pogodbe.

Zavezanec vplačuje prispevek v sklad mesečno in sicer do 20. dne v mesecu za pretekli mesec.

Višina prispevka se določi na podlagi potrjenega programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, ki sta določena v 10. členu meddržavne pogodbe.

Prispevek, ki ga je dolžan plačevati zavezanec, s sklepom določi ustanovitelj, pri čemer upošteva izhodišča iz programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, hkrati pa tudi izhodišča iz poslovne politike sklada.

Do uveljavitve nove revizije programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva prispevek znaša 3,00 EUR za vsako MWh električne energije, ki je proizvedena v NEK, in jo prevzame zavezanec. V izogib dejstvu, da bo nastalo določeno obdobje, v katerem prispevek ne bo določen in ga zavezanec tudi ne bo dolžan plačevati, predlog zakona prehodnih in končnih določbah to ureja tako, da zavezanec prispevek v višini 3,00 EUR plačuje vse do uveljavitve nove revizije programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva, kar je določeno v prehodnih določbah predloga zakona. Hkrati je bilo na 10. seji meddržavne komisije dne 20. 7. 2015 odločeno, da do zaključka izdelave novih revizij programa razgradnje NEK in programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK in njihovega sprejetja, vplačila v slovenski in hrvaški sklad ostajajo na isti ravni.

Predlagana ureditev je sprejemljiva, kadar zaradi pogostega spreminjanja višine javne dajatve ni mogoče v zakonu natančno določiti njene višine, vendar pa mora v takem primeru zakon jasno določiti način, po katerem vlada določi to javno dajatev in meje te javne dajatve. Zavezancu mora biti namreč že iz zakona, razvidno in predvidljivo, kaj država zahteva od njega.

Ob ugotovljeni neustrezni višini glede na sredstva, ki jih je treba zbrati, ministrstvo, pristojno za energijo, ustanovitelju lahko predlaga spremembo višine prispevka, pri čemer upošteva še izhodišča iz nacionalnega programa ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, potrjene projekte ali načrte ravnanja na področju priprave in izvedbe projektov za varno in končno odlaganje radioaktivnih odpadkov in ravnanja z izrabljenim gorivom, višino plačila nadomestila za omejeno rabo prostora lokalnim skupnostim, plane zavezanca glede celotne in letne proizvodnje v NEK, rezultate poslovanja sklada in druge stroške poslovanja sklada.

Program razgradnje NEK ter program odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK je potrebno revidirati najmanj vsakih pet let. Zadnji veljavni »Program razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG« je bil izdelan v letu 2004, meddržavna komisija za spremljanje meddržavne pogodbe pa ga je potrdila leta 2005. Nova revizija bi morala biti izdelana v letu 2009, kar pa ni bilo izvedeno. Vplačevanje prispevka v sklad še vedno poteka na podlagi izračunane letne anuitete za izvedbo »Programa razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG« iz leta 2004, čeprav so se od takrat močno spremenile predpostavke, v skladu s katerimi je bil program pripravljen. Zato je v 6. členu podana podlaga, da višino prispevka določi ustanovitelj s sklepom.

K 7. členu

Za ustanovitev in delovanje sklada država zagotavlja namensko premoženje, sklad pa ga pridobi v last od ustanovitelja in z njim upravlja. Namensko premoženje sklada je prispevek, ki ga vanj plačuje zavezanec, prihodki od finančnih naložb sredstev sklada in premoženje iz drugih virov. Sklad opravlja posle po pooblastilu.

Sklad namensko premoženje v pasivi svoje bilance stanja izkaže kot »splošni sklad«, to je kot obveznost do ustanovitelja. Sklad mora imeti v okviru splošnega sklada oblikovan splošni sklad za neopredmetena in opredmetena osnovna sredstva (konto 9000), splošni sklad za finančne naložbe (konto 9001) in splošni

sklad za namenska sredstva (konto 9004).

Besedilo člena ureja še ravnanja v primeru povečanja in zmanjšanja splošnega sklada.

Splošni sklad za neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva povečuje nabavna vrednost neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev in zmanjšujejo popravki in odpisi nabavne vrednosti neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev.

Splošni sklad za finančne naložbe sklad povečuje z razporeditvijo presežka prihodkov nad odhodki na podlagi pisnega sklepa ministra, pristojnega za energijo.

Splošni sklad za namenska sredstva sklad povečuje z vplačili dodatnega premoženja, in sicer prispevka, ki ga vanj plačuje zavezanec.

Povečanje splošnega sklada zaradi razporeditve presežka prihodkov nad odhodki in vplačil dodatnega premoženja se vpiše v sodni register, ko skupna povečanja iz tega naslova presežejo 30 % vrednosti splošnega sklada, ki je vpisan v sodni register, lahko pa povečanja splošnega sklada vpisuje tudi pogosteje.

Dodana je še določba, da se izhodišča višina splošnega sklada vpiše v sodni register po uradni dolžnosti na podlagi tega zakona. Pri tem je »splošni sklad« obravnavan kot pasivna postavka bilance stanja sklada oziroma obveznost sklada do ustanovitelja. Glede vpisa sprememb splošnega sklada v sodni register predlog zakona napotuje na uporabo splošnih predpisov o sodnem registru.

Predlog za vpis povečanja splošnega sklada v sodni register pripravi in predloži poslovodna oseba sklada.

Besedilo tega člena obravnava tudi zmanjšanje splošnega sklada, ki je dovoljeno samo v primeru financiranja razgradnje NEK ter financiranja odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Pred povečanjem splošnega sklada se upošteva porabo sredstev sklada na podlagi veljavnih predpisov in evidentiranje porabljenih sredstev. Ustanovitelj lahko s sklepom odloči, da se zaradi porabe sredstev splošni sklad lahko tudi zmanjša zaradi financiranja dejavnosti, ki so povezane s trajno in varno rešitvijo odlaganja radioaktivnih odpadkov iz NEK.

K 8. členu

Sredstva, zbrana po tem zakonu, se, skladno s tretjim odstavkom 11. člena meddržavne pogodbe, porabljajo za financiranje vseh dejavnosti v zvezi z razgradnjo NEK in odlaganjem radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, nastalih v času obratovanja NEK in razgradnje NEK skladno z določbami meddržavne pogodbe.

Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se sredstva porabljajo tudi za financiranje poslovanja sklada.

Predlog zakona ne predvideva, da se sklad financira iz proračuna ustanovitelja. Sredstva za poslovanje sklada se zagotavljajo iz prihodkov od finančnih naložb.

V predlogu zakona je določen postopek odobritve in omejitve višine stroškov poslovanja sklada.

Maksimalno letno vrednost stroškov poslovanja, glede na kriterije primerljivosti sklada sprejme nadzorni svet sklada na predlog poslovodne osebe sklada. Pri tem stroški njegovega poslovanja na letni ravni ne smejo preseči 10 % vrednosti prihodkov od finančnih naložb glede na njihovo povprečje zadnjih petih let.

K 9. členu

Sklad je plačnik storitev nosilcu razgradnje NEK.

V sedmem odstavku 11. člena meddržavne pogodbe je določeno, da je nosilec razgradnje NEK po programu razgradnje NEK družba Nuklearna elektrarna Krško, d.o.o.. Zaradi navedenega je upravičenec sredstev iz sklada v ta namen ta družba, in sicer v celotnem času izvajanja dejavnosti, ki bodo povezane z razgradnjo NEK.

Sklad na podlagi tega zakona ministrstvu, pristojnemu za energijo, zagotavlja sredstva za financiranje javne službe odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK. Ministrstvo s pridobljenimi sredstvi financira dejavnosti, ki jih izvajajo nosilci trajne in varne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva. ZVISJV na področju odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz

NEK določa obvezno državno gospodarsko javno službo ravnanja z radioaktivnimi odpadki, ki po ZVISJV obsega predelavo radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva pred odlaganjem, priprave na izgradnjo odlagališča, izgradnja odlagališča ter odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz jedrskih objektov za proizvodnjo energije ter upravljanje, dolgoročni nadzor in vzdrževanje odlagališč radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva.

Zato je v tretjem odstavku tega člena posebej določeno, da sklad na podlagi tega zakona ministrstvu, pristojnemu za energijo, zagotavlja sredstva za financiranje načrtovanja in gradnje odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov v ustreznem deležu glede pričakovane količine nizko in srednje radioaktivnih odpadkov iz NEK.

V drugem odstavku 95. člena ZVISJV je določeno še, da se storitve obvezne državne gospodarske javne službe odlaganja radioaktivnih odpadkov iz NEK financirajo iz sredstev namenskega sklada, ki je ustanovljen z ZSFR.

Pri izvajanju gospodarske javne službe gre za urejanje razmerij med državo in izvajalcem javne službe, zato se predlog zakona ne opredeljuje do določb ZVISJV, kjer iz besedila ni razvidno, kdo so pogodbeniki, pač pa se omeji na dikcijo »upravičenci«, razmerja med skladom in ustanoviteljem pa ureja v posebnem poglavju.

Ne glede na določbe v meddržavni pogodbi in določbo tega člena, kdo so upravičenci, predlog zakona določa, da sklad na podlagi tega zakona ministrstvu, pristojnemu za energijo, zagotavlja sredstva za financiranje plačila nadomestila lokalnim skupnostim v skladu s predpisi, ki določajo merila, pogoje in roke za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta.

Določbe tega člena dajejo podlago za transferje iz sklada ministrstvu, pristojnemu za energijo, za nemoteno financiranje dejavnosti, ki so povezane z načrtovanjem odlagališča, družbene sprejemljivosti odlagališča in dejavnosti, ki so povezane z zagotavljanjem trajne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

4. RAZMERJA MED SKLADOM, IN PREJEMNIKI SREDSTEV TER PRISTOJNOSTI USTANOVITELJA

Poglavje opredeljuje razmerja med skladom in nosilcem razgradnje NEK, med skladom in ministrstvom, pristojnim za energijo, ter pristojnosti ustanovitelja. Poglavje ureja še status sredstev, ki so bila izplačana iz sklada.

K 10. členu

Besedilo 9. člena ureja razmerja med skladom in nosilcem razgradnje NEK ter med skladom in ministrstvom, pristojnim za energijo.

Ker je v sedmem odstavku 11. člena meddržavne pogodbe določeno, da je nosilec razgradnje NEK po programu razgradnje družba Nuklearna elektrarne Krško, d.o.o., je v prvem odstavku 10. člena določeno, da sklad in nosilec razgradnje NEK za vsako poslovno leto, v katerem se izvaja financiranje nalog sklepata pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij.

S pogodbo pogodbenika uredita natančen obseg nalog, specificirano predvidene stroške za izvedbo nalog, časovne okvire za izvedbo nalog, roke za izvedbo nalog ter plačila in status transferjev iz sklada.

Sklad in ministrstvo, pristojno za energijo za vsako poslovno leto, v katerem se izvaja financiranje nalog za izvajanje javne službe odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK ter financiranje javne službe načrtovanja in gradnje odlagališča in financiranje dajatev za plačilo nadomestila lokalnim skupnostim zaradi omejene rabe prostora, sklepata pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij, pri čemer se upošteva določbe zakona, ki ureja izvrševanje proračuna.

Ker je odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva gospodarska javna služba, bosta v ta namen sklepala pogodbo Republika Slovenija oziroma pristojno ministrstvo in njen izvajalec. Vir financiranja te gospodarske javne službe pa je sklad, ki v ta namen od Republike Slovenije pridobiva namensko premoženje na podlagi meddržavne pogodbe in določb 6. člena tega zakona.

Objekti in naprave, potrebne za izvajanje javne službe iz prvega odstavka tega člena, so infrastruktura

državnega pomena. Lastnik odlagališča radioaktivnih odpadkov in odlagališča izrabljenega goriva je Republika Slovenija.

Upravljavca odlagališč je pristojno ministrstvo. Uporabnik odlagališča je izvajalec gospodarske javne službe, ki ima v skladu z določbami ZVISJV status »imetnika dovoljenja za upravljanje oziroma obratovanje odlagališča«.

S pogodbami pogodbeniki opredelijo zlasti natančen obseg nalog, specificirano predvidene stroške za izvedbo nalog, časovne okvire za izvedbo nalog, roke za izvedbo nalog in plačila ter status transferjev iz sklada.

Pri sklepanju pogodbe morata pristojno ministrstvo in sklad upoštevati sprejete programe dela in finančne načrte izvajalcev storitev in odločbe lokalnih skupnosti v skladu s predpisi, ki določajo merila, pogoje in roke za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta.

Za potrebe nemotenega financiranja dejavnosti in dajatev mora ministrstvo, pristojno za energijo, ustrezno načrtovati pravice porabe v sprejetih proračunih, tako da je v vsakem tekočem proračunskem letu za projekte in ukrepe, ki so vključeni v veljavni načrt razvojnih programov omogočena oddaja javnih naročil za celotno vrednost projekta oziroma ukrepa in imeti za ta namen odprto namensko proračunsko postavko, na katero bo sklad nakazoval sredstva za financiranje dejavnosti.

K 11. členu

Besedilo člena določa pristojnosti ustanovitelja.

Ustanovitelj ima ključno vlogo v poslovanju sklada, ki za razliko od skupščine gospodarske družbe sprejme tudi poslovno politiko in daje soglasje na splošne pogoje poslovanja sklada ter imenuje njegov nadzorni svet in poslovodno osebo in daje soglasje k naložbeni politiki sklada.

V primerjavi s skupščino gospodarske družbe ima ustanovitelj bistveno večje pristojnosti.

Predlog zakona glede pristojnosti ustanovitelja smiselno sledi sistemski ureditvi iz 13. člena ZJS-1, kjer ustanovitelj:

- sprejme poslovno politiko iz 5. člena zakona,
- odloča o povečanju splošnega sklada oziroma njegovemu zmanjšanju,
- imenuje in razrešuje člane nadzornega sveta,
- na predlog nadzornega sveta imenuje in razrešuje poslovodno osebo sklada,
- na predlog nadzornega sveta imenuje revizorja,
- odloča o likvidaciji sklada.

Posebna ureditev glede pristojnosti ustanovitelja v predlogu zakona je, da:

- sprejme statut in njegove spremembe,
- daje soglasje k naložbeni politiki,
- s sklepom določi višino prispevka,
- odloča o statusnih spremembah sklada,
- odloča o sejinah in drugih stroških članov nadzornega sveta,
- odloča o drugih zadevah skladno z zakonom in statutom sklada

Glede določitve sejin predlog zakona ne sledi sistemski ureditvi iz ZJS-1, kjer je v 17. členu določeno, da so člani nadzornega sveta upravičeni do sejin in povračila drugih stroškov skladno s predpisom, ki ga izda Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za finance, to je z Uredbo o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15). Zaradi odgovornosti, ki jih po predlogu zakona prevzemajo člani nadzornega sveta, je predlagano, da njihove sejnine določi ustanovitelj s sklepom, kar je določeno v četrtem odstavku 16. člena predloga zakona.

V skladu z usmeritvami iz zakona, ki ureja izvrševanje proračunov, pa ustanovitelj ne daje soglasja k programu dela in finančnemu načrtu ter letnemu poročilu sklada in s tem tudi ne odloča o uporabi presežka prihodkov nad odhodki sklada. Dokumente sprejme nadzorni svet in jih posreduje v soglasje oziroma odločanje ministru, pristojnemu za energijo.

K 12. členu

Besedilo 12. člena posebej ureja evidentiranje transferjev iz sklada v poslovnih knjigah ustanovitelja in sklada. To področje pri dosedanji ureditvi ni ustrezno urejeno.

Evidentiranje že vloženih sredstev v računovodskih izkazih sklada kot plačnika ni ustrezno, zato je treba na ravni pristojnih ministrstev v sodelovanju s strokovnimi službami sklada in ARAO oblikovati ustrezna sodila in podlage tako, da bodo sredstva, tako skladova kot proračunska, ustrezno ovrednotena in evidentirana. Že porabljena sredstva niso valorizirana. Pri tem sklad plačil stroškov ARAO (investicijska vlaganja) in nadomestil lokalnim skupnostim nima ustrezno evidentiranih, ker so se vsa dosedanja plačila obravnavala kot transfer v izkazu prihodkov in odhodkov. Sklad pri uveljavljeni ureditvi obravnavana "investicijska vlaganja" (sofinanciranje dejavnosti ARAO), izkazuje kot odhodek v izkazu prihodkov in odhodkov – drugih uporabnikov (naziv konta 41 tekoči transferi, 413 drugi tekoči domači transferi, 4136 tekoči transferi v javne agencije) in jih ne izkazuje v bilanci stanja. Ker je ARAO javni gospodarski zavod, evidentiranje, da je prejemal "tekoče transferje v javne agencije", ni ustrezno. Ustanovitelj ima višino sredstev za investicijo v teku za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov evidentirano samo delno, pri čemer pa ni ločeno, v kolikšni meri je bil plačnik sklad in v kolikšni meri proračun.

Računsko sodišče je v revizijskem poročilu vladi naložilo popravljalni ukrep, da natančno opredeli vlogo in položaj sklada, ARAO, pristojnega ministrstva in vlade pri izvajanju in financiranju investicije za odlagališče. V predlogu revizijskega poročila (št. 321-1/2013/66 z dne 24. 3. 2016) je predviden popravljalni ukrep vlade za izvedbo zunanjega in neodvisnega pregleda vseh nastalih stroškov v ARAO, ki jih je financiral sklad, in bo določila točno vrednost investicije, kar bo predstavljalo podlago za ustrezno računovodsko evidentiranje investicije pri vseh sodelujočih. Pri tem je treba ustrezno upoštevati tudi vse realizirane transferje iz proračuna.

Na podlagi izvedenih nalog in plačila obveznosti lokalnim skupnostim na podlagi uredbe, ki določa plačilo nadomestila lokalnim skupnostim zaradi omejene rabe prostora zaradi odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov ter izvajanja obvezne državne gospodarske javne službe priprave na izgradnjo odlagališč in izgradnje odlagališč Republika Slovenija knjiži povečanje državnega premoženja zaradi vlaganja v trajno in varno rešitev odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva.

Predlagana je rešitev, da sklad vsa izplačila sredstev zaradi razgradnje NEK ter trajne in varne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK v svojih bilancah stanja evidentira zabilančno.

Pri tem je treba upoštevati tudi naloge, ki so že bile izvedene in jih je mogoče pripisati »projektu odlagališča NSRAO«, kakor tudi drugih že izvedenih dejavnosti na področju odlaganja visoko radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva.

Sklad vsa izplačila sredstev zaradi razgradnje NEK ter trajne in varne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK razkrije v obrazložitvah svojih računovodskih izkazov po namenu njihove porabe. Na ta način bo mogoč pregleden prikaz vse dosedanje kot tudi prihodnje porabe oziroma vlaganj njegovih sredstev.

Zaradi celovitosti predlaganih rešitev oziroma, da v primeru, da se izkaže potrebno, je v členu dodana določba, da ustanovitelj lahko na podlagi mnenja pooblaščenega izvedenca ali revizorja odloči, da se porabljena sredstva iz drugega, tretjega in četrtega odstavka 9. člena tega zakona evidentirajo tudi na drug način, v kolikor se rešitev ob pogojanjih z Republiko Hrvaško glede na določbe 5., 10. in 11. člena meddržavne pogodbe izkaže za bolj strokovno, primerno in celovito.

5. ORGANI SKLADA

Poglavje opredeljuje obvezne organe sklada, njihove pristojnosti in odgovornosti, imenovanje in razrešitev ter način odločanja. V primerjavi s skupščino gospodarske družbe ima ustanovitelj bistveno večje pristojnosti, medtem ko so člani nadzornega sveta sklada manj samostojni od članov nadzornega sveta gospodarske družbe, zato pa za svoja dejanja odgovarjajo ustanovitelju in ne s svojim osebnim premoženjem.

K 13. členu

Sklad ima najmanj nadzorni svet in poslovodno osebo.

K 14. členu

Nadzorni svet ima pet članov, in sicer predsednika, namestnika predsednika in tri člane, ki jih imenuje in razrešuje vlada. Neodvisnega strokovnjaka ali uslužbenca ministrstva, pristojnega za energijo, s področja energije in neodvisnega strokovnjaka s področja prava imenuje na predlog ministrstva pristojnega za energijo. Neodvisnega strokovnjaka (ali uslužbenca ministrstva, pristojnega za finance) s področja financ ali vrednostnih papirjev imenuje na predlog ministrstva pristojnega za finance. Enega člana imenuje na predlog zavezanca in enega člana na predlog občine Krško.

Za člana nadzornega sveta je lahko imenovana oseba, ki ima najmanj izobrazbo pridobljeno po študijskem programu VII stopnje (specializacija po visokošolskem programu, univerzitetni program ali magisterij stroke 2. bolonjska stopnja) tehnične, naravoslovne, pravne ali ekonomske smeri in vsaj osem let delovnih izkušenj. Od tega mora imeti neodvisni strokovnjak (ali uslužbenec ministrstva, pristojnega za finance) s področja financ ali vrednostnih papirjev vsaj tri leta delovnih izkušenj s področja finančnih trgov in vrednostnih papirjev. Oseba, ki je imenovana za člana nadzornega sveta, ne sme biti pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in ne sme biti obsojena na nepogojno kazen zopora v trajanju več kot 6 mesecev, prav tako pa zoper osebo ne sme biti vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

Pri tem je predvideno, da člane nadzornega sveta imenuje in razrešuje ustanovitelj, in sicer neodvisnega strokovnjaka s področja energetike in prava na predlog ministrstva, pristojnega za energijo, neodvisnega strokovnjaka s področja financ ali vrednostnih papirjev na predlog ministrstva, pristojnega za finance, enega člana na predlog zavezanca in enega člana na predlog občine Krško. Besedilo člena določa trajanje njihovega mandata, po katerem so člani nadzornega sveta imenovani za dobo štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja.

Določen je še rok, po katerem mora ustanovitelj imenovati člane nadzornega sveta, in sicer najmanj tri mesece pred zaključkom njihovega mandata in rok, do katerega morajo ministrstvu pristojnemu za energijo posredovati predloge ministrstvo pristojno za finance, zavezanec in lokalna skupnost.

Člani nadzornega sveta ne morejo biti osebe, zaposlene v javnem skladu in druge osebe, katerih funkcija ali dejavnost je po zakonu nezdružljiva s članstvom v nadzornem svetu.

Določba ne sledi sistemski ureditvi javnih skladov, kjer je predvideno, da je vsaj en član nadzornega sveta funkcionar ali javni uslužbenec ministrstva, ki je pristojno za finance.

Člani nadzornega sveta so dolžni izmed sebe izvoliti predsednika in namestnika predsednika. Določeni so tudi postopki za primere, ko pri volitvah pride do zapletov. Določba sledi sistemski ureditvi javnih skladov.

K 15. členu

Pristojnosti nadzornega sveta smiselno sledijo sistemski ureditvi po 16. členu ZJS-1, kjer nadzorni svet:

- skrbi, da sklad deluje skladno z namenom, zaradi katerega je bil ustanovljen,
- pregleduje poslovne knjige in poslovno dokumentacijo sklada,
- sprejme splošne pogoje poslovanja sklada,
- oblikuje predlog za imenovanje in razrešitev poslovodne osebe sklada in ga posreduje ministru, pristojnemu za energijo,
- daje soglasje poslovodni osebi k notranji organizaciji sklada,
- predlaga imenovanje revizorja,
- na zahtevo ustanovitelja pripravi poročilo o posameznih poslih sklada,
- odloča o drugih zadevah, če je tako določeno v zakonu ali statutu sklada.

Posebna ureditev glede pristojnosti nadzornega sveta v predlogu zakona je, da:

- poda mnenje k poslovni politiki sklada in sestavi pisno poročilo ustanovitelju, v katerem zavzame stališče do poslovne politike,
- obravnava predlog statuta ali predlog sprememb statuta in ga z mnenjem posreduje ustanovitelju v sprejem,
- sprejme program dela in finančni načrt ter letno poročilo sklada in jih posreduje v soglasje ministru, pristojnemu za energijo, pri čemer letnemu poročilu priloži poročilo revizorja,
- predlaga način razporejanja presežka prihodkov nad odhodki sklada in predlog posreduje v odločanje ministru, pristojnemu za energijo,

- ustanovitelju posreduje predlog o povečanju splošnega sklada za finančne naložbe in splošnega sklada za namensko premoženje oziroma njegovemu zmanjšanju,
- sprejme naložbeno politiko sklada in jo posreduje v soglasje ustanovitelju.

Za razliko od nadzornega sveta gospodarske družbe nadzorni svet sklada ob nadzoru poslovanja predvsem podaja mnenja in sprejema odločitve, za katere pa, če gre za pomembne zadeve, potrebuje soglasje ustanovitelja oziroma pristojnega ministra. S tem je omejen sistem sprejemanja odločitev o uporabi javnih sredstev.

K 16. členu

Predsednik in člani nadzornega sveta so dolžni ravnati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika. Za morebitno škodo, ki bi jo s svojim ravnanjem povzročili, odgovarjajo ustanovitelju in ne s svojim osebnim premoženjem.

Dodana je še določba, da morajo predsednik in člani nadzornega sveta s premoženjem sklada upravljati v skladu s pravili, ki veljajo za ravnanje s sredstvi javnih financ.

Člani nadzornega sveta so upravičeni do sejin in povračila drugih stroškov kot jih določi ustanovitelj. Ta določba ne sledi sistemski ureditvi javnih skladov, ki v tretjem odstavku 17. člena določa, da so člani nadzornega sveta upravičeni do sejin in povračila drugih stroškov skladno s predpisom, ki ga izda Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za finance, to je Uredba o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15).

K 17. členu

Nadzorni svet sklada se je dolžan sestati najmanj štirikrat v poslovnem letu. Seje praviloma sklicuje predsednik nadzornega sveta, ki praviloma tudi vodi seje. Sejo nadzornega sveta pa je dolžna sklicati tudi njegova poslovodna oseba, če tako zahtevata najmanj dva člana nadzornega sveta ali poslovodna oseba sklada. Nadzorni svet je sklepčen, če je na seji prisotna večina članov.

Nadzorni svet sprejema odločitve z večino glasov vseh članov. Če je rezultat neodločen, odloči glas osebe, ki je vodila sejo, to je predsednik nadzornega sveta ali namestnik predsednika nadzornega sveta.

K 18. členu

Specifika članov nadzornega sveta sklada je, da dva predlaga ministrstvo pristojno za energijo, enega člana predlaga ministrstvo pristojno za finance, enega člana predlaga zavezanec in enega lokalna skupnost, imenuje in razrešuje pa jih ustanovitelj. Zato jim za razliko od članov nadzornega sveta gospodarske družbe članstvo v nadzornem svetu preneha tudi z zamenjavo zaposlitve ali z odpoklicem. Predsednik nadzornega sveta pa je lahko razrešen tudi, če preprečuje izvedbo postopkov za imenovanje nove poslovodne osebe zato, da bi prevzel njen položaj.

Član nadzornega sveta je lahko predčasno razrešen:

- če poda pisno odstopno izjavo,
- če ravna v nasprotju s 16. členom tega zakona,
- če postane poslovno nesposoben
- če ne izpolnjuje več kriterijev imenovanja oziroma je začel opravljati funkcijo ali dejavnost, ki je nezdržljiva s članstvom v nadzornem svetu,
- če je zamenjal zaposlitev oziroma je začel opravljati funkcijo ali dejavnost, ki je nezdržljiva s članstvom v nadzornem svetu,
- če kot predsednik nadzornega sveta pred prenehanjem mandata oziroma odpovednega roka poslovodne osebe sklada ne izvede vseh predpisanih postopkov za imenovanje nove poslovodne osebe sklada.

K 19. členu

Uprava sklada je enočlanska, zato zakon uporablja izraz »poslovodna oseba«. Izraz je usklajen s poimenovanjem v zakonu, ki ureja delovna razmerja. Za razliko od ureditve v gospodarski družbi, kjer upravo imenuje nadzorni svet, v skladu poslovodno osebo na predlog ministra, pristojnega za energijo, imenuje ustanovitelj. Ureditev sledi sistemski ureditvi javnih skladov iz 20. člena ZJS-1. Mandat poslovodne osebe traja 4 leta in je lahko ponovno imenovana. Za razliko od gospodarske družbe se

poslovodna oseba sklada imenuje na podlagi izvedbe javnega natečaja, ki ga izvede nadzorni svet, kar prav tako sledi sistemski ureditvi javnih skladov.

Ustanovitelj lahko za poslovodno osebo imenuje le osebo, ki ima najmanj izobrazbo pridobljeno po študijskem programu VII stopnje (specializacija po visokošolskem programu, univerzitetni program ali magisterij stroke 2. bolonjska stopnja) ekonomske smeri, vsaj osem let delovnih izkušenj, od tega pet let na vodilnih delovnih mestih podobne zahtevnosti ter vsaj tri leta delovnih izkušenj s področja finančnih trgov in vrednostnih papirjev, in ni bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in ni bila obsojena na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot 6 mesecev, prav tako pa zoper osebo ni bila vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

K 20. členu

Poslovodna oseba zastopa in predstavlja sklad ter organizira, vodi delo ter njegovo poslovanje.

Poslovodna oseba pripravi poslovno politiko, letno poročilo, program dela in finančni načrt ter naložbeno politiko in jih posreduje v mnenje oziroma sprejem nadzornemu svetu. Ta določba opredeljuje, da je za pripravo dokumentov odgovorna poslovodna oseba sklada.

Poslovodna oseba predloži predlog za vpis povečanja splošnega sklada v sodni register, in sicer na podlagi odločitve pristojnega ministra.

Poslovodna oseba sklada odgovarja ustanovitelju za škodo, ki nastane zaradi njenega nevestnega ali protipravnega delovanja.

Posebej je dodana določba, da mora poslovodna oseba sklada s premoženjem sklada upravljati v skladu s pravili, ki veljajo za ravnanje s sredstvi javnih financ.

Za skrbnost in odgovornost poslovodne osebe sklada ter odškodninsko odgovornost zaradi vpliva tretjih oseb se smiselno uporabljajo določila zakona, ki ureja gospodarske družbe.

K 21. členu

Besedilo člena ureja ravnanje v primeru rednega in izrednega poteka mandata poslovodne osebe. Poslovodna oseba je lahko predčasno razrešena, če poda pisno odstopno izjavo ali če nastopijo okoliščine, zaradi katerih je izgubila zaupnico ustanovitelja. Če je poslovodna oseba predčasno razrešena, če umre ali nastopijo drugi nepredvideni razlogi, da je njeno mesto izpraznjeno, opravlja njeno funkcijo predsednik nadzornega sveta oziroma član nadzornega sveta, ki ga za to pooblasti njegov predsednik, vendar najdlje za dobo 90 dni. Ko predsednik ali član nadzornega sveta opravlja funkcijo poslovodne osebe, mu miruje članstvo v nadzornem svetu, kar pomeni, da kot član nadzornega sveta ni razrešen, vendar na sejah nadzornega sveta nima glasovalne pravice. Zaradi zapletov, o katerih poročajo s terena, pa predsednik nadzornega sveta ne more prevzeti funkcije poslovodne osebe sklada v primeru, če je poslovodni osebi sklada potekel mandat ali je ta podala odstopno izjavo, saj je dolžan pravočasno izvesti vse postopke za imenovanje poslovodne osebe v novem mandatu.

6. POSLOVANJE SKLADA

Poglavje določa ključne elemente poslovanja sklada. Za vsako poslovno leto sklad izdela letno poročilo. Sklad je dolžan imeti zapisano poslovno politiko za naslednje srednjeročno obdobje, ki predstavlja njegovo zavezo do ustanovitelja. Vsako leto izdela dvoletni program dela in finančni načrt in enoletno naložbeno politiko. Posebej so navedene še druge določbe, ki veljajo za njegovo poslovanje. Poglavje ureja še razporejanje presežkov prihodkov nad odhodki.

K 22. členu

Za vsako poslovno leto sklad izdela letno poročilo, ki mora biti revidirano, in ki ga sprejme nadzorni svet ter ga pošlje v soglasje ministru, pristojnemu za energijo. Sklad zaradi zagotavljanja javnosti svojega dela sprejeto letno poročilo in soglasje ministra objavi na svoji spletni strani in z dokumentoma seznaniti Državni zbor Republike Slovenije. Presežek prihodkov nad odhodki sklada, ugotovljen v računovodskih izkazih sklada za preteklo poslovno leto, sklad razporedi za povečanje splošnega sklada za finančne naložbe. O razporejanju presežka prihodkov nad odhodki sklada odloči minister, pristojen za energijo, na podlagi

predloga nadzornega sveta sklada.

K 23. členu

Sklad posluje skladno s poslovno politiko za naslednje dolgoročno obdobje, ki jo na predlog poslovodne osebe in na podlagi mnenja nadzornega sveta sprejme ustanovitelj. Vsako leto sklad izdelava dvoletni poslovni in finančni načrt ter enoletno naložbeno politiko, ki jih sprejme nadzorni svet. Poslovni načrt in finančni načrt sklad pošlje v soglasje pristojnemu ministru, naložbeno politiko pa ustanovitelju.

Ob sprejetju poslovnega načrta in finančnega načrta mora sklad sprejeti tudi kadrovski načrt, ki mora biti usklajen s finančnim načrtom.

Finančni načrt in kadrovski načrt mora sklad pripraviti v skladu s postopki in določbami zakona, ki ureja izvrševanje proračunov, in sicer zaradi določil 13. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 101/13 in 55/15; v nadaljevanju: ZJF).

Pristojnemu ministrstvu mora sklad v soglasje posredovati program dela in finančni načrt, ki je usklajen z izhodišči, ki jih pripravi pristojno ministrstvo za pripravo finančnega načrta in kadrovskega načrta za prihodnji proračunski leti in so usklajena z ministrstvom, pristojnim za finance.

K 24. členu

Besedilo člena določa, da je premoženje sklada dovoljeno uporabljati zgolj v namene, določene s tem zakonom.

Člen povzema še določbe, ki odstopajo od sistemske ureditve javnih skladov, in sicer:

- ne sme podeljevati spodbud, pomoči, posojil, kreditov, donacij in sponzorskih sredstev.
- ne sme izdajati poroštev.
- se ne sme preoblikovati v gospodarsko družbo.
- ne sme ustanavljati gospodarskih družb.

7. UPRAVLJANJE NAMENSKEGA PREMOŽENJA IN NALOŽBENA POLITIKA SKLADA

Besedilo tega poglavja ureja načela za upravljanje namenskega premoženja sklada, finančne instrumente, v katere sme sklad vlagati, omejitve naložb in prepovedane naložbe.

K 25. členu

Predlog zakona določa načela za upravljanje namenskega premoženja sklada, ki mora svoje namensko premoženje upravljati tako, da ravna in upravlja z namenskim premoženjem v skladu z namenom, zaradi katerega je ustanovljen in kot dober gospodarstvenik, ter da zagotavlja varnost, donosnost, tržnost, raznovrstnost, razpršenost in likvidnost svojih naložb v skladu s predvidenimi odlivi v času dobe za katero je ustanovljen.

Ustanovitelj lahko s sklepom odloči, da sklad delno ali v celoti prenese upravljanje premoženja na drugo osebo javnega prava, ki v celoti izpolnjuje zakonske pogoje za upravljanje premoženja tega sklada, zagotavlja varnost ter zahtevano donosnost njegovih naložb, ohranja njegovo vrednost, zagotavlja premoženje, ki je namenjeno kritju bodočih obveznosti in morebitnih izgub zaradi tveganj, ki jim je izpostavljen sklad, zagotavlja likvidnost in ima za te namene oblikovan ustrezen kritni sklad, katerega premoženje upravlja ločeno od drugega premoženja.

Zahtevano donosnost namenskega premoženja sklad za vsako leto opredeli v dokumentu iz petega odstavka 23. člena, na podlagi obrestne mere na državne obveznice v območju evra in ob upoštevanju razmer na finančnih trgih, pri čemer upošteva delež lastniških vrednostnih papirjev v celotnem portfelju sklada, ter izhodišč iz četrtega odstavka 6. člena ter drugega in tretjega odstavka 5. člena. Pri tem upošteva še izhodišča iz nacionalnega programa ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, potrjene projekte ali načrte ravnanja na področju priprave in izvedbe projektov za varno in končno odlaganje radioaktivnih odpadkov in ravnanja z izrabljenim gorivom, višino plačila nadomestila za omejeno rabo prostora lokalnim skupnostim, plane zavezanca glede celotne in letne proizvodnje v NEK, rezultate poslovanja sklada in druge stroške njegovega poslovanja. Uspešnost doseganja zahtevane donosnosti sklada se presoja glede na izhodišča iz zadnje sprejete revizije programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK in potrjene poslovne politike ter

na podlagi strukture vrednostnih papirjev oziroma naložb v poslovnem letu ter njihovih donosov. Pri tem je minimalni kriterij presoje doseganja cilja je dosežen tehtan donos obveznic Republike Slovenije z ročnostjo nad pet let ter Slovenskega bančnega indeksa za posamezno zaključeno poslovno leto.

Pri tem jasno določi stopnjo donosnosti, obdobje, za katero se donosnost ugotavlja, določi način njenega ugotavljanja oziroma merjenja, hkrati pa omogoči fleksibilnost njenega določanja, tako da natančno opredeli dejavnike, ki vplivajo na njeno določitev. Sklad zagotavlja, da je metoda določanja donosnosti enotna, pregledna in primerljiva za celotno obdobje njenega določanja.

Zaradi uravnavanja zahtevane donosnosti na letni ravni zakon določa, da sklad oblikuje »rezervacije«. Sklad na kontih skupine 93 izkazuje rezervacije oblikovane za tveganja, ki jim je izpostavljen sklad pri iskanju najugodnejše kombinacije med pričakovano donosnostjo in tveganjem določene naložbe. Po letu 2004 je sklad na letni ravni pretežno presegal »zahtevano donosnost« oziroma »tržno donosnost«, ki je določena v veljavnem »Programu razgradnje NEK in odlaganja NSRAO in IJG« iz leta 2004, razen v letu 2008, ko je bila tržna donosnost -11,84 %, v letu 2011, ko je bila tržna donosnost -2,20 %, v letu 2013, ko je bila tržna donosnost 3,60 % in v letu 2015, ko je bila tržna donosnost 3,20 %.

V preteklosti je sklad vodil preveč tvegano naložbeno politiko, v zadnjem obdobju pa se srečujemo še s povečanim sistemskim tveganjem, ki ni povezano samo s finančnim uspehom izdajatelja vrednostnih papirjev, ampak s splošnimi gospodarskimi razmerami. V naložbenih politikah sklada je treba ustrezno opredeliti načine merjenja donosnosti in oblikovati rezervacije, s katerimi bo mogoče premostiti vrzeli v letih, ko bo dosežena donosnost negativna ali nižja od donosnosti, ki je bila načrtovana v naložbeni politiki.

Predlog zakona določa, da se podrobnejše določbe v zvezi s pripravo, vodenjem in nadzorom izvajanja naložbene politike sklada uredijo v njegovem statutu.

K 26., 27. in 28. členu

Sklad zaradi preveč tvegane naložbene politike, ki je sicer v dosedanji ureditvi določala, da se smejo sredstva sklada vlagati v vrednostne papirje, depozite in druge varne naložbe ob upoštevanju naslednjih načel: varnost naložbe, razpršenost naložb in vzdrževanja donosnosti, kakor jo zahteva zadnja revizija programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, ni vsa leta ohranjal realnih vrednosti naložb, s tem pa so se zmanjšala sredstva, potrebna za izvedbo razgradnje NEK ter odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK.

Določbe 26., 27. in 28. predloga zakona določajo naložbeno politiko sklada, ki jo pripravi poslovodna oseba sklada in jo posreduje v sprejem nadzornemu svetu in soglasje ustanovitelju.

Sedaj veljavni zakon, ki ureja sklad, vsebuje le splošna načela naložbene politike, ki jo sprejema upravni odbor sklada in jo posreduje v soglasje ustanovitelju. Predlagana nova ureditev mora zagotoviti uresničitev s predlaganim zakonom zastavljenih ciljev. Zato je naložbena politika sklada opredeljena v zakonu. V tem delu predlog sledi sistemski ureditvi ZJS-1. Da je opredelitev naložbene politike javnih skladov v zakonu ena izmed ključnih vsebin vsakega javnega sklada, izhaja tudi iz ZJS-1 kot systemskega zakona na tem področju, ki je v 26. členu opredelil v katere finančne instrumente smejo vlagati javni skladi. To pomeni, da mora biti naložbena politika javnega sklada opredeljena v samem zakonu. Glede na to, da je namen predlaganega zakona preoblikovanje obstoječega sklada tako, da smiselno povzema ureditev za javne sklade iz ZJS-1 in posledično približanje ureditvi, ki velja za javne sklade, je lahko vprašanje nalaganja premoženja v finančne instrumente urejeno bodisi na način, kot to velja za javne sklade ali pa se v predlaganem specialnem zakonu določijo finančni instrumenti, kamor lahko sklad nalaga svoje premoženje. Ni pa primerno prenesti pristojnosti za ureditev naložbene politike na organe javnega sklada.

Zato zakon taksativno našteva načela za oblikovanje naložbene politike in določa, v katere naložbe oziroma finančne instrumente sklad sme vlagati, omejitve vlaganj in prepovedane naložbe, pri čemer upošteva logiko obvladovanja tveganj.

8. NADZOR NAD DELOM SKLADA

Besedilo poglavja ureja nadzor nad delovanjem in poslovanjem sklada, in sicer nadzor ministrstva, pristojnega za energijo, vodenje poslovnih knjig, revizijo letnega poročila ter naloge in odgovornosti

revizorja. Pri tem določbe smiselno sledijo ureditvi iz ZJS-1 in upoštevajo razkritja Računskega sodišča.

K 29. členu

Nadzor nad delovanjem in poslovanjem sklada opravlja ministrstvo, pristojno za energijo.

Minister lahko neposredno ali preko osebe, ki jo za to pooblasti od poslovodne osebe ali nadzornega sveta sklada zahteva kakršnekoli informacije, potrebne za izvajanje nadzora. Poslovodna oseba ali predsednik nadzornega sveta pošlje zahtevane informacije ministru pristojnemu za energijo.

V besedilu člena je tudi na podlagi razkritij Računskega sodišča opredeljeno izvajanje nadzora nad poslovanjem sklada, tako da so v povezavi z besedilom členov, ki urejajo pristojnosti in odgovornosti poslovodne osebe, nadzornega sveta, ministrstva, pristojnega za energijo in ustanovitelja, določene pristojnosti in odgovornosti pristojnega ministrstva glede nadzora. Prav tako je v besedilu tega člena določeno, da je ministrstvo dolžno ukrepati v primeru spornega izvajanja naložbene politike, kakor tudi naloge in pristojnosti ministrstva za izvajanje nadzora nad skladom.

Ministrstvo, pristojno za energijo, preverja se ali sklad spoštuje zakone, druge predpise, interne pravilnike in navodila. Ministrstvo je v primeru, da sklad ne posluje v skladu s predpisi in pravili stroke, predvsem pa v primeru spornega izvajanja naložbene politike, dolžno ukrepati.

Pri izvajanju nadzora imajo uradne osebe ministrstva pravico pregledati prostore, objekte, naprave, delovna sredstva, napeljave, predmete, blago, snovi, poslovne knjige, pogodbe, listine in druge dokumente ter poslovanje in dokumentacijo sklada in zahtevati izdelavo pisne oblike dokumentacije, ki mora verodostojno potrjevati elektronsko obliko, če se hrani v elektronski obliki ter opraviti druga dejanja, ki so v skladu z namenom strokovnega nadzora.

Notranji nadzor javnih financ v skladu z zakonom, ki ureja javne finance, obsega sistem finančnega poslovanja, notranjih kontrol, notranjega revidiranja in stalnega preverjanja tega sistema.

Cilj notranjega nadzora je, da se zagotovi, da finančno poslovanje in notranje kontrole delujejo urejeno, v skladu z načeli zakonitosti, preglednosti in smotnosti.

Sklad mora imeti vzpostavljen sistem notranjega nadzora, ki obsega nadzor finančnega poslovanja, notranje kontrole, notranje revidiranje in stalno preverjanje tega sistema kot to določa zakon, ki ureja javne finance.

K 30. členu

Sklad vodi poslovne knjige, pripravlja letna poročila in knjigovodske listine ter vrednoti knjigovodske postavke na podlagi določb zakona, ki ureja računovodstvo javnega sektorja.

V letnih poročilih sklad glede naložbene politike prikaže tudi informacije o naložbah, ki obravnavajo: podatke o doseženi donosnosti po posameznih segmentih naložb, primerjavo vseh načrtovanih mer donosnosti in tveganosti portfelja z realiziranimi vrednostmi ter pojasnjeni odmiki od načrtovanih vrednosti, realizirano mero donosnosti in tveganosti portfelja z realiziranimi vrednostmi v preteklem obdobju in pojasnjene spremembe.

Pri tem besedilo člena sledi razkritjem Računskega sodišča in predvidenim popravljalnimi ukrepom.

K 31. členu

Sklad mora organizirati in izvesti revidiranje letnega poročila skladno z zakonom, ki ureja revidiranje.

K 32. členu

Letno poročilo sklada mora pregledati revizor na način in pod pogoji, določenimi z zakonom, ki ureja revidiranje. Revizor mora revidirati računovodsko poročilo ter pregledati poslovno poročilo v obsegu, potrebnem, da preveri, ali je njegova vsebina v skladu z drugimi sestavinami letnega poročila.

Revizorjevo poročilo o revidiranju letnega poročila sklada mora v posebnem dodatku obsegati tudi mnenje o skladnosti naložb premoženja s 26. in 27. členom tega zakona ter izpolnjevanju pravil o obvladovanju kreditnih, valutnih, cenovnih, obrestnih in drugih tveganj, povezanih z delovanjem sklada.

Besedilo člena določa, da mora biti revizorjevo poročilo v pisni obliki in vsebino tega poročila, rok izdelave poročila, njegovo odgovornost in sodelovanje z ustanoviteljem.

Revizija letnega poročila mora biti opravljena najkasneje v treh mesecih po koncu poslovnega leta. Poslovodna oseba sklada mora revidirano letno poročilo predložiti organu sklada, pristojnemu za sprejetje tega poročila, skupaj z revizorjevim poročilom, najpozneje v osmih dneh po prejemu revizorjevega poročila.

Revizor mora sodelovati s predstavnikom ustanovitelja in ga obveščati o glavnih zadevah v zvezi z revizijo letnega poročila, zlasti o pomembnih pomanjkljivostih notranjih kontrol v povezavi s postopkom računovodskega poročanja.

9. STATUT SKLADA

K 33. členu

Posebna ureditev glede na ZJS-1 je, da ima sklad statut, ki ga sprejme ustanovitelj. Sklad mora v statutu določiti vsaj: firmo, določilo, da je ustanovljen po tem zakonu, namen ustanovitve, naloge, obdobje, za katerega je ustanovljen, vrednost in vrsto namenskega premoženja ob uveljavitvi zakona, odgovornosti za obveznosti, notranjo organizacijo in način poslovanja sklada, navedbo organov, število, način izvolitve in mandatno dobo članov organov, pristojnosti in odgovornosti nadzornega sveta ter poslovodne osebe in njenega imenovanja, varovanje poslovne skrivnosti, pooblastila za zastopanje, načela upravljanja namenskega premoženja, podrobnejše določbe o naložbah ter pripravo, vodenje in nadzor izvajanja naložbene politike, natančne pogoje, pod katerimi so dovoljene naložbe in izvajanje naložbene politike, omejitve poslovodne osebe pri upravljanju in razpolaganju s sredstvi sklada, ter revidiranje letnega poročila, notranji nadzor in druga pomembna vprašanja v zvezi z organizacijo in poslovanjem.

10. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

K 34. členu

Prehodne določbe predloga zakona urejajo nadaljevanje dela sklada, ki je ustanovljen po ZSFR.

Sklad, ki je bil ustanovljen na podlagi ZSFR nadaljuje delo po tem zakonu in uskladi svoje akte, registracijo in poslovne knjige, najkasneje v roku enega leta po uveljavitvi tega zakona.

Do sprejema sklepa ustanovitelja iz petega odstavka 6. člena tega zakona po uveljavitvi nove revizije programa razgradnje NEK ter programa odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK prispevek znaša 3,00 EUR za vsako MWh električne energije, ki je proizvedena v NEK, in jo prevzame zavezanec.

Sklad mora prilagoditi strukturo svojih obstoječih naložb dopustnim vrstam naložb tega zakona, v roku enega leta od uveljavitve tega zakona.

Poslovno politiko iz 5. člena tega zakona sklad izdelava v roku treh mesecev od uveljavitve tega zakona, vlada pa jo sprejme, v roku šest mesecev po uveljavitvi tega zakona.

Dosedanja plačila prejemnikom sredstev sklada zaradi iskanja trajne in varne rešitve odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK Republika Slovenija evidentira kot povečanje državnega premoženja, v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona.

V sodni register se vpiše izhodiščna višina splošnega sklada po stanju na zadnji poročanja pred uveljavitvijo tega zakona v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona.

Besedilo sedmega odstavka ureja status dajatve in zavezanca za plačilo nadomestila lokalni skupnosti. Zavezanec za plačilo nadomestila zaradi omejene rabe prostora lokalnim skupnostim zaradi načrtovanja odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov v skladu s predpisom, ki določa merila za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta, je ministrstvo pristojno za energijo, plačnik ministrstvu za dajatev pa je sklad. ZVISJV v 137. členu določa, da je zavezanec za plačilo nadomestila upravljavec jedrskega objekta. Odlagališče, katerega investitor je Republika Slovenija, je šele v postopku načrtovanja, njegov uporabnik in imetnik obratovalnega dovoljenja jedrskega objekta pa ta status pridobi šele, ko odlagališče izpolni pogoje za svoje obratovanje.

Odlagališče je infrastruktura državnega pomena, s katero se zagotovijo pogoji za izvajanja obvezne državne gospodarske javne službe ravnanja z radioaktivnimi odpadki. Upravljavec obravnavane

infrastrukture je pristojno ministrstvo, izvajalec javne službe pa njen uporabnik. Zaradi navedenega razmerja glede nadomestil urejata lokalna skupnost in pristojno ministrstvo, in ne sklad in lokalna skupnost kot je to določeno v omenjeni uredbi. Ministrstvo in sklad zaradi zagotavljanja sredstev na podlagi uredbe ravnata v skladu z določbami iz tega zakona.

K 35. členu

Predlog zakona mandat dosedanjih organov sklada ureja tako, da članom upravnega odbora preneha mandat v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona, članom nadzornega odbora sklada pa preneha mandat z dnem imenovanja članov nadzornega sveta po predlogu tega zakona. Pri tem morajo biti člani imenovani v treh mesecih od uveljavitve predloga zakona, poslovodna oseba pa po koncu mandata sedanjega direktorja sklada.

K 36. členu

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o Skladu za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško (Uradni list RS, št. 75/94, 24/03, 47/03 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08 in 77/08 ZJS-1). Sklad za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško svoje delo nadaljuje na podlagi določb novega zakona o skladu.

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati prehodna določba v drugem odstavku 12. člena Uredbe o merilih za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja intervencijskih ukrepov na območju jedrskega objekta (Uradni list RS, št. 92/14).

K 38. členu

Besedilo člena ureja pričetek veljavnosti tega zakona. Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Prepis določb veljavnega zakona, ki se s predlogom spreminjajo: /

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Razlogi in posledice, zaradi katerih se predlaga nujni ali skrajšani postopek, razen za predlog zakona o ratifikaciji mednarodne pogodbe, ki se v skladu s 169. členom Poslovnika državnega zbora obravnava po nujnem postopku: /

VI. PRILOGE

- **osnutki podzakonskih predpisov, katerih izdajo določa predlog zakona:** Statut sklada
- **analize, študije:**
- **vprašalniki: /**
- **ankete: /**
- **pobude in predlogi, ki so neposredno vplivali na odločitev za predlog zakona:** sklep vlade, št. 47602-31/2009/4 z dne 3. 11. 2009, novela ZVISJV (Uradni list RS, št. 94/15).
- **drugo:** revizijska poročila Računskega sodišča: Izbira lokacije odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov, št. 1209-3/2009/89 z dne 28. 6. 2011, Zagotavljanje sredstev za razgradnjo Nuklearne elektrarne Krško in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško, št. 1202-4/2009/99 z dne 23. 8. 2011 in Predlogu revizijskega poročila Zagotavljanje sredstev za razgradnjo Nuklearne elektrarne Krško in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško v obdobju od leta 2010 do 2014, št. 321-1/2013/66 z dne 24. 3. 2016.